יוצא לאור לקראת שמחת תורה הבעל"ט

קונטרס

אאלפך חכמה

בלבבי משכן אבנה

אוצר האותיות

ערך שמחת תורה

תורה לשמה

תורת ישעשועים

לא מוגה כלל





© כל הזכויות שמורות

מידי שבוע יוצא לאור קונטרס
'אאלפך חכמה',
שכל שבוע עוסק בתיבה אחרת.
המעוניין להצטרף לרשימת התפוצה
ישלח בקשה במייל:
bilvavi231@gmail.com

ללקיחת חלק בהוצאות
הגדולות של הדפסת הספרים
לזיכוי הרבים, ניתן ליצור קשר
עם מערכת
'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

נשמח לקבל הערות והארות,
וכן תוספות קצרות על
הקונטרס, על מנת לתקן
ולהוסיף במהדורה הבאה
בע"ה.
כמו כן, המעוניין לסייע להגיה
את הקונטרס כל שבוע לפני
צאתו, יפנה למערכת.



להאזנה לשיעור
בקול הלשון

073-295-1245 ישראל
USA 605-313-6660

ומקישים: כוכבית [*]
סולמית [#] ->
[מספר שיעור] ->
סולמית [#]

תוכן העניינים

"בא אל התיבה"

ערך שמחת תורה

עבודה

אוצר האותיות חג שמחת תורה ..... ז

אוצר האותיות תורה נקנית בשמחה ..... ט

מחשבה

אוצר האותיות מהות שמחת תורה ..... יז

סוגיות במחשבה שמחת תורה ..... לה

אתחלתא דגאולה

מלחמה - שלום שמחת תורה ..... לט

רל"א שערים

צירוף שמח ש-מ/ ש-ח / מ-ח ..... מג

צירוף תורה ת-ו/ ת-ר / ת-ה / ו-ר / ו-ה / ר-ה ..... מו

קבלה

בלבביפדיה קבלה שמחת תורה ..... נה

מילון ערכים בקבלה שמחת תורה ..... נט

ארמית

מילון ערכים בארמית שמחת תורה ..... סג

מדור ליקוטים

ליקוטים ערך שמחת תורה ..... סז

מדור
עבודה

אוצר האותיות
חג שמחת תורה
אוצר האותיות
תורה נקנית בשמחה

אוצר האותיות

חג שמחת תורה

שמחה - מהותה וגדרה

יום זה יש לו ב' שמות: שמיני עצרת ושמחת תורה. כלומר יש כאן ב' בחינות של שמחה. יש שמחה בבחינת "עצרת", שהקב"ה אומר לבנ"י "עצרו עמי עוד יום אחד" (ע' תנחומא פינחס סי' טז ורש"י ויקרא כג,לו ורש"י במדבר כט,לה), **והשמחה** בבחינה זו היא שמחה בקב"ה, בשהייה עמו בצותא, ביחידות. ויש בחינת שמחה מחמת שמחת תורה, שמחה בדבקות בתורה, ושמחה לגומרה של תורה.

שמחה בבחינת שבע ושמונה

יש שמחה של חתן וכלה, שמחה זו היא שמחה של ז' ימים. לעומת זאת, השמחה בשמיני עצרת, היא שמחה בבחינת שמונה, "יום שמיני". מהות ההבדל, כנודע שבחינת מספר שבע, הוא בתוך הטבע, ולכך שמחת חתן וכלה שהיא שמחה בתוך הטבע, שמחה בהתחברות של שני כוחות טבעיים, לכך שמחה זו היא בבחינת שבע, שמחה בתוך הטבע. לעומת זאת השמחה ביום שמיני עצרת, היא שמחה מעבר לגבולי הטבע.

"שמיני עצרת" - שמחה בבחינת שמונה

נבאר: מנהג ישראל שמיד שמסימים את התורה "לעיני כל ישראל", מתחילים מיד ספר בראשית. טעם הדבר שהתורה היא בלתי מוגבלת, אין לה סוף. האות האחרונה של התורה היא ל', והאות הראשונה של התורה היא ב', הרי לנו אותיות "לב". הלב הוא המלך של האברים כנודע, וכל בחינת מלך הוא מעל אלו שמולך עליהם. במלך נאמר "מלך פורץ גדר לעשות לו דרך ואין מוחין בידו" (פסחים קי ע"א) זהו בחינת "הלב", הוא למעלה ממגבלות האיברים: אין לו הגדרים והסיגים של האיברים. וזו בחינת שמחת תורה, שמחה בבחינת "לב", לא שמחה בבחינת המוגבלות שבתורה, אלא בחינת שמחה בבלתי מוגבל שבתורה. הן הן הדברים בבחינת השמחה של "שמיני עצרת", השם מעיד על עצמו שהוא בחינת "שמיני". בכל שבעת ימי חג הסוכות העבודה היא להבל את כל העוה"ז והטבע, ולבטלם (כפי שבואר לעיל) לאחר שביטל האדם את כל שבע מדות הטבע, ממילא דבק בקב"ה בבחינה של למעלה מן הטבע, בבחינת "שמיני עצרת".

שמחה ענינה כאשר אדם גמר את כל המלחמות

השורש של המילה שמחה הוא שמח. בחילוף אותיות זה יוצא חמש. המילה חמש יש לה כמה משמעויות. א. לשון מספר חמש. ב. לשון חמושים, "וחמושים עלו בנ"י מארץ מצרים" (שמות יג יח) ופרש"י אין חמושים אלה מזוינים. נמצא שמלת חמש משמעותה מזוין למלחמה. כידוע בלשון הקודש שורש אחד כולל שני נושאים הפכיים (בסוד שלוב ההפכים) וכן הענין כאן. שמחה ענינה כשאדם כבר גמר עם המלחמה, הוא נתעלה ממגבלות הטבע, והוא כבר נסתלק מבחינת "שבע יפול צדיק וקם"

(משלי כד,טז), הוא מעל כל זה, הוא חי בשמונה כבר, אין לו מלחמות עם הענינים הטבעיים. לעומת זאת חמש מלשון מזון ענינו, שאדם עדיין נמצא בתוך הטבע ויש לו מלחמה עם בחינת ז' אומות, ז' מדות רעות, ועדיין לא נצחם, הוא נמצא בתוך הטבע, בתוך המלחמה עם הכוחות הטבעיים.

"ושמחת עולם על ראשם"

כתיב (ישעי' לה, י) "ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברינה ושמחת עולם על ראשם" וגו'. ופי' בתרגום "וחדות עלם תהי להון די לא פסקא" וכו'. מדוע השמחה האמתית מוגדרת שמחה "על ראשם"? הענין הוא כפי שבואר לעיל. שמחה אמתית, שמחה בלתי מוגבלת שאין לה הפסק כמו שפ' התרגום "די לא פסקא", שמחה מסוג זה בהכרח לא יכולה להיות בתוך מגבלות הטבע, הטבע בודאי יחצוץ ויפריע לשמחה זו.

רק שמחה שמעל הטבע יכולה להיות בבחינת "די לא פסקא" ולכך שמחה זו היא בבחינת "על ראשם", מעל תפיסת מציאות האדם, מעל המגבלות של האדם. אילו השמחה היתה "למטה מראשם", היה חל בה המגבלות של האדם. רק שמחה "מעל ראשם", מעל תפיסת מציאות האדם, יכולה להיות שמחה תמידית.

המדרגה שלמעלה מן השמחה

עובר כ"ב תשרי, עובר שמיני עצרת, עובר שמחת תורה, עם מה האדם נשאר ביד? ה"שמיני" עבר, השמחה חלפה, מה הקנין שיצא לנו מכל זה? שמחה ענינה שאדם שמח בדבר שנוסף לו. על עצם הויתו של האדם, האדם אינו שמח, זו טבעו של אדם (יש שמחה בבחינת שמח בחלקו ואכמ"ל). נמצא השמחה הוא בדבר שאדם השיגו אולם עדיין אינו עצם הויתו, כשיהפוך הדבר לעצם הויתו תתבטל השמחה, וזו עבודת האדם. העבודה בשמיני עצרת ושמחת תורה, לשמוח בקב"ה ובתורה בבחינת שמעל הטבע. לאחר שזכה האדם לשמוח בזה, עליו להפוך זאת לעצם מעצמיו, לחלק מהויתו, שיחוש התחברות גמורה לקב"ה למעלה מגדרי הטבע, וכן דבקות בתורה למעלה מגדרי הטבע. וכשיהפך זאת לחלק מהויתו ממילא תתבטל השמחה בזה. לכך לאחר כ"ב תשרי אין שמחה, לא מפני שחלף האור הנפלא של יום זה, אלא להיפך, שלאחר עבדות היום, הפך האדם את אור זה, מאור מקיף, חיצוני אליו, לאור פנימי, לעצם הויתו, לחלק מעצמותו, ולכך אין בזה כבר שמחה. עתה, שומה על האדם, לשאוף למדרגה יותר עליונה, וממנה ישאב את שמחתו.

מתוך בלבבי משכן אבנה חלק ה' מאמר סז

אוצר האותיות

תורה נקנית בשמחה

שמחה בהתרת הספקות

התנא באבות (ו, ה) מונה מ"ח קנייניים שהתורה הקדושה נקנית בהם, אחד מהם, זה שמחה. כשהתנא מונה את המידת שמחה, כאחד מקנייני התורה, ברור הדבר שלא מדובר כאן בשמחה של מצווה, אלא בשמחה של תורה. מה זה שמחה של תורה, אז מלבד כפשוטם של דברים, (תהלים יט, ט) פיקודי ה' ישרים משמחי לב, שמזה לומדת הגמרא (תענית ל, א) דאבל אסור בדברי תורה, וכן יש גם אבחנה מצד גומרה של תורה, וכדברי חז"ל (שיר השירים רבה א, ט) עושים שמחה לגומרה של תורה, כגון כאשר האדם מסיים מסכתא, או סיום החמישה חומשי תורה. אבל עיקר קניין התורה שעליה מדבר התנא כאן זה לא שמחה לגומרה של תורה, אלא שמחה בעצם התורה עצמה בכל חלק מחלקי התורה, כמו שאבל אסור בכל חלק מחלקי התורה, [זולת מלימוד הלכות אבלות הדברים העצובים], הרי דשמחת הלב היא בכל חלק מחלקי התורה.

מה היא אותה שמחה, ידוע המאמר שכתב הרמ"א בתורת העולה (ח"ג סד), שאין שמחה כהתרת הספקות. והדברים צריכים ביאור, הרי לכאורה בתורה מצינו שיש דין של ושמחת בחגך ששם נאמר דין של שמחה, וכן יש דין של ושימח את אשתו אשר לקח, אך איזה שמחה של התרת הספקות יש כאן. אלא כוונת הדברים היא, את מי התורה הקדושה יכולה לשמח, אצל מי שכל לימוד ולימוד אצלו בתורה זה ספק, כלומר כשהוא לומד כל דבר יש לו התבוננות, איך להבין את הדבר, ויש לו צדדים איך להבין את הדבר. וכאשר הוא מבין את הדבר לאשורו, נפשט אצלו הדבר, אצלו התורה היא בבחינת של פקודי ה' ישרים משמחי לב. אין שמחה כהתרת הספקות נאמר על ספק שממלא את הלב, וכפי העומק שהספק הזה ממלא את הלב, כך כאשר הוא נפשט, כך גודל השמחה שיש לאדם.

אבל מי שלא מתבונן להעמיק ולעיין בדבר, או שהוא מתבונן ומעמיק, אבל זה לא ספק שבאמת כואב לו אותו ספק, הוא אינו זוכה לדרגת "משמחי לב", כי שמחה איננה דבר שבמוח, אלא שמחה זה דבר שבלב. אז אם הספק אצלו הוא במוח, והספק אצלו הוא לא בלב. אז כאשר מתברר לו המידה של תורה, אז אין לו שמחה. כאשר יש לאדם ספק במוח, זה לא נוגע לליבו כלל, על זה לא נאמר הכלל: שאין שמחה כהתרת הספקות. פוק חזי כמה בני אדם לומדים תורה, ולא תמיד ניכר על פניהם, ובעומק יותר בליבם, שפקודי ה' ישרים משמחי לב.

משמחי לב

ביתר ביאור מהי השמחה הנדרשת לקנין התורה, נקדים את דברי שלמה המלך שאמר וליבי ראה הרבה חכמה (קוהלת א, טז). שלמה המלך החכם מכל האדם שהוא בא להגדיר, את השגת חכמתו, הוא מגדיר אותה בשני לשונות, בחכמת הלב ובראית הלב, אם היינו

באים לכאורה לומר זאת בלשון שלנו, היינו מגדירים את הדבר, המוח שלו ידע הרבה חכמה. אבל איך שלמה המלך מגדיר את זה, לא מוחי אלא ליבי, ולא ידיעה אלא ראייה. שלמה המלך בהגדרתו מגדיר את החכמה, את השגתו בתורה הקדושה, על כל חלקיה באבחנה של ליבי ראה הרבה חכמה.

מה ההבדל בין ידיעה לראייה, משל למה הדבר דומה, מספרים לאדם שבמקום פלוני יש שמה דברים שהעין נהנית מראייתם, על דרך שנאמר בגמרא (בבא בתרא ד, א), על בניין בית הבית שבנה הורדוס, מי שלא ראה בניין הורדוס לא ראה בניין יפה מימיו, לפי שהוא בנה את זה באבנים שהיה להם צורה של ים, שהעין נהנית מראייתם. אז מי שלומד את אותה גמרא, הוא יכול לדעת איך היה נראה בניין הורדוס. האם באמת יש לו חיבור לאותו בניין, הוא נהנה מאותו בניין, לא. הוא יודע שהיה כזה בנין, וכך וכך הוא היה נראה. אבל מי שראה את בניין הורדוס, הוא ראה את הבניין היפה שיש, הרי שהיה לו תענוג לדבר, היה לו חיבור לדבר. וממילא שבניין הבית נחרב אז היה לו גם כאב. מי שהבית אצלו היה בחוש ולא בידיעה, אז גם ההעדר של הבית מוליד בו כאב. ליבי ראה חכמה, ליבו של שלמה המלך שראה הרבה חכמה, לא המוח שלו בלבד אלא גם מוח וגם לב, ולא ידיעה בלבד, אלא בחינה של ראייה.

תורה שהיא לא במדרגה של ראייה, שהיא במדרגה של חוש, שהיא במדרגה שהתפיסה שלה היא הוויה גמורה, לא נאמר עליה: והיו הדברים שמחים כנתינתם מסיני כלשון חז"ל (ירושלמי חגיגה ב, א). במעמד הר סיני מדוע הגיעה המדרגה של השמחה כדברי חז"ל (מכילתא החודש ט, רש"י שמות כ, טו), שהיו רואים את הנראה ורואים את הנשמע. הם היו רואים את הקולות, החיבור שלהם לדבר היה חושי, לא רק בהגדרה של שמיעה, אלא בהגדרה של רואים את הקולות. רואים את הקולות כלומר, בבחינת ליבי ראה הרבה חוכמה. שהראייה היא ראייה חושית, היא תפיסה ממשית בדבר. זה תורה שנאמר עליה, והיו הדברים שמחים כנתינתם מסיני. מתי הדברים שמחים כנתינתם מסיני, כאשר הדבר עומד לנגד עיני האדם כדבר חושי, והוא רואה אותו בחוש, יש לו חיות בדבר, יש לו חיבור לדבר, ואז יש לו שמחה.

זהו החיבור לתורה הקדושה שנעשה מכוח הנעשה ונשמע, כלומר זה חיבור מכח שמחה. ועל זה נאמר (דברים ד, י) זכור יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב, (שמות יט, א) ביום הזה באו מדבר סיני, כמו שרש"י מביא מחז"ל, מה זה ביום הזה, שיהיו הדברים בכל יום בעיניך, כאילו הם חדשים, שכאשר הם חדשים יש בהם נקודה של שמחה. הרי שמתנאי הלימוד תורה לדורות, מוכרח שיהיה בהם אבחנה של ויהיו בעיניך כחדשים. כי אם אין לאדם את אותה הרגשה של חידוש, אין לו את ההרגשה של השמחה, וכשאין לו זאת הוא לא יכול ללמוד תורה. כי בכדי לזכות שהאדם יוכל ללמוד תורה, מוכרח להיות שיהיה לו שמחה, ואם אין לו את אותה שמחה ממילא הוא לא יכול לזכות לקנין התורה. זה לא מעלה, או תוספת, או פרט בעסק התורה, אלא שאין את אותה אפשרות שאדם באמת יעסוק בתורה. אבל בכדי להגיע לאותה שמחה, צריך צורת חיים כדלהלן.

שמחת החיים

פעמים רבות מה שהאדם לא רואה סימן ברכה בלימודו, הוא מחמת שלימודו הוא לא בצורה הנכונה של הלימוד, הוא חיבור של מוח, ולא חיבור של לב. הוא חיבור של ידיעה, ולא חיבור של חיים. חיבור של ידיעה, האדם יכול לפרוש ממנו. חיבור של חיים, האדם לא יכול לפרוש ממנו. וקל וחומר שאם אין חיבור כלל, שבוודאי הוא יכול לפרוש.

מצד דרכי הגופניות של האדם, יש דבר שנקרא שיתוק מוחין. האדם נשאר חי, אבל אם האדם יש לו שיתוק בלב, אז הוא מת, כי מצד החומר של האדם, הלב הבשרי של האדם, הוא הבשר ודם שבו. כן הוא הדבר מצד החיות שבלב, האדם יכול להתהלך כאן עלי אדמות, עם שתי רגליים שהולכים, ועם שתי ידיים שפועלים, אבל בלי לב, ואז חייו אינם חיים. חיים זה כאשר הדם חי עם הלב שלו, יש לו חכמה בלב, יש לו אהבה בלב, יש לו שמחה בלב, ואז יש לו חיים. חיים בלי לב זה וות. חיבור של מוח ולב, ליבי ראה הרבה חכמה, שחכמת המוח נמצאת בלב, זה חיים.

נבאר מעט את האופן של צורת החיים המצויה הטעונה תיקון גדול, אפשר ללמד בן אדם תורה, לוקחים ילד מלמדים אותו תורה, ורוצים לפתח לו את המוח, על כן מורידים את הלב, ומנסים להעביר את הידיעות רק דרך המוח, כלומר צורת החיים היא בעצם לנסות להגדיל כל הזמן את המוח, כמעט לא לתת ללב משמעות, ואדרבה לפעמים להעלות את המוח על חשבון הלב. והתולדה של זה, היא הסתירה שנהיית באדם, במרחק שבין המוח ללב שלו, שאדם גודל והמוח שלו נהיה גדול, יכול להיות שהוא יכול לומר הרבה דברי תורה נפלאים, תלוי ברמת הכשרון שלו. אבל הלב שלו נשאר רחוק מאוד, ולא רק שהוא נשאר רחוק מאוד, לפעמים הוא התרחק עוד יותר מהיכן שהוא יצא. ואז הוא פתאום מתחיל להרגיש שמשהו לא מסתדר בתוכו, הוא רוצה משהו אחד, המוח שלו עסוק במשהו אחר. אומרים לו שהדבר הכי חשוב בחיים זה תורה וקיום מצוות, אך הלב שלו רוצה גשמיות כי על זה הוא גדל. מה התוצאה של כל זה, סתירה שכמעט אין מי שיודע איך להתמודד איתה. אבל זה מה שגידלנו בידיים.

אך האמת היא שצורת החיים צריכה להיות באופן שדרך הלימוד תהיה לא להרחיק את הלב, אלא להגדיל אותו, לאט לאט עם הרבה סבלנות, כמו שמלמדים ילדים שנה שלימה קצת, עוד פסוק ועוד פסוק, כמה פרשיות מלמדים אותם במשך שנה, אחרי זה משניות לאט לאט. אחרי זה גמרא לאט לאט. אחרי זה ראשונים לאט לאט. אחרונים לאט לאט. לוקח כעשר שנים עד שמגדלים להם את המוח. אם אין את אותה מערכת שבה מגדלים את לב האדם, החיים הם לא חיים. מדברים על הרגשות פשוטות, שאדם ניגש לתפילה שיהיה לו קצת חיות. שיגיע שבת קודש שיהיה לו חיות. שיגיע יום טוב שירגיש חיות. ולא שזה תאריך בלוח. שזה יהיה חי אצלו. כמו שהוא אוכל אוכל גשמי, הדבר מורגש בחוש אצלו. אז התורה היא תורת חיים, היא צריכה להיות מורגשת. השבת זה שבת קודש, זה יומא דנשמתא (זוהר ח"ב רה, ב), הנשמה צריכה להיות מורגשת. מגיע המועד של ואתה בחרתנו מכל העמים, כל מועד ומועד לפי ענייננו, אז סגולת המועד צריכה להיות חושית אצל האדם. אדם שהתורה אצלו היא חיים, שהשבת אצלו היא

חיים, שהיום טוב הוא חיים, שהתפילה הוא חיים, הוא נראה אחרת.

בנין חיי הלב

לפעמים יש לאדם בעיה שאין לו טעם בלימוד, או אין לו חשק ברוחניות, או שקשה לו לקום לתפילה, אך באמת לא זה הבעיה, אלא זו התולדה של הבעיה, הוא צריך שינוי מעיקרא, זה לא שינוי בפרט, זה לא תיקון בדבר צדדי. זה שאלה על כל בניין החיים איך הוא בנוי. כי הבעיה היא שיש לו לב של תינוק בן שנה.

כשהמוח הופך להיות מוח של אדם בן עשרים או שלשים שנה או יותר, והלב נשאר כתינוק בן יומו, הרי שיש כאן סתירה נוראה, שאי אפשר להכיל אותה. כל אחד ואחד מתמודד עם אותה סתירה באופן שונה, יש מי שמחליט באמת לשנות את ליבו. יש מי שמחליט להתכחש להרגשות הלב. הוא עוסק רק בהשכלה של המוח. ויש מי שרחמנא ליצלן בוחר לבחור אחר נטיית הלב, ולעזוב את הידיעה האמיתית. הוא בודאי לא צודק במה שהוא בחר, אבל הוא נמצא במצב שהוא באמת לא פשוט. אז כשהוא יבין איפה נקודת הבעיה, אולי גם הוא יסכים ויהיה לו סיעתא דשמיא, לבנות מעיקרא את הלב.

משל למה הדבר דומה, אדם בעל תשובה יום אחד חזר בתשובה בגיל שלשים, האם מיד יכניסו אותו לאיזה כולל של למדנים, ללמוד את דברי חידושי רבי חיים מבריסק, והחילוקים הדקים בינו לרבי שמעון שקופ, ברור הדבר, שאף שיש לו שכל של אדם מבוגר, אבל בתורה הוא תינוק. מי שמכיר קצת בעלי תשובה, אז יודע שיש אצלהם סתירה מאוד קשה. מחד הם אנשים מבוגרים, מאידך התפיסה שלהם בתורה היא של ילד קטן ממש. הרי שישנה כאן סתירה, שהרבה פעמים חלק מהבעלי תשובה נופלים בה גם כן. למה, כי המוח שלהם הוא מוח של אדם מבוגר, אבל המדרגה שלהם בתורה היא של ילד. הנמשל הזה ממש קיים גם פנימה, באופן שונה לגמרי, אבל הוא קיים מאותו סוג של נקודה. הסתירה בין המוח ללב, בין המדרגה שהמוח גדל והתעלה, עד הלמדן המופלג, ושהלב נשאר ממקומו, או יתר על כן הלך לאחור, זה סתירה שקיימת אצל רובם של האנשים. חוץ מיחידים שעבדו על עצמם במשך השנים, או שהיה להם סיעתא דשמייא מכל מיני סיבות לגדול אצל אנשים מיוחדים שפיתחו להם את הלב.

מצד דרכי הדבר, סדר העולם מכניסים ילד לתלמוד תורה, יש כיתה א', יש כיתה ב', יש כיתה ג', וכן על זה הדרך. ישיבה קטנה, ישיבה גדולה, כולל. כל שנה ושנה כפי סדר הדבר, מלמדים אותו דברים יותר קשים, יותר עמוקים, יותר חשבונות, יותר סברות, יותר שיטות, למה, כי המוח שלו התגדל, או לפחות צריך להתגדל. ובדרך כלל הוא גודל. האם גם יש את אותו סדר הדרגה לבן אדם, במדרגת הלב שלו, שיהיה כיתה א' במדרגת הלב, כיתה ב' במדרגת הלב, כיתה ג' במדרגת הלב, מסתבר שאם היה כזה דבר, כולם היו נשארים בכיתה א' הרבה מאוד שנים. אולי לכן לא עושים את זה. וזהו השאלה למה את המוח ברור שצריך לבנות במשך השנים, וזה אמת שצריך לבנות, למה אין את אותה מערכת בהקבלה, ללב האדם. [אין הכוונה שיהיה לב בלי מוח, כי לב בלי מוח זה דמיונות].

שמחים כנתינתן מסיני

מי שחי בלי לב עליו נאמר, אוי לי מיוצרי ואוי לי מיצרי (ברכות סא, א). אוי לי מיוצרי - שאולי יש לו יראה לעבור עבירה, ואם אין לו הוא בכל מקרה יענש. אבל אוי לי מיצרי - כי זה באמת קשה, והאדם לא מסוגל לעבוד את הקב"ה, כי אין לו חיים.

האדם, כפי מה שהקב"ה יצר אותו בצורת היצירה, הוא לא יכול לחיות רק משעבוד, רק מעול, אלא גם משמחה, וזה בנוי בנפש האדם. במעמד הר סיני, מחד הקב"ה כפה עליהם הר כגיגית, ומאידך הם אמרו נעשה ונשמע, וכבר עמד על כך במדרש תנחומא (פרשת נח), מדוע היה צריך גם לומר נעשה ונשמע, וגם שיכפה עליהם הר כגיגית, הרי אם הם אמרו נעשה ונשמע מדוע היה צריך את הכפיה, ביאור הדבר לענייננו - האדם, החיבור שלו לתורה, למעמד הר סיני, לקבלת התורה בנפש האדם בכל יום ויום, היא בנויה על שתי כוחות: היא בנויה על כח שנאמר בחז"ל (עבודה זרה ה, ב) כשור לעול וכחמור למשא, כמו שקבלת התורה היה שם כפה עליהם הר כגיגית. אבל היא בנויה עם עוד כח, (שמות יט, ח) ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע. הם קיבלו את הדבר מתוך רצון, מתוך שמחה, אצל כל נפש ונפש מוכרח שהחיבור לתורה הקדושה, תהיה עם שתי הכוחות הללו. עם חיבור של שעבוד, עם חיבור של עול, אבל עם חיבור של שמחה.

חיבור של שמחה בלי חיבור של עול, הוא לא חיבור אמיתי. זה שמחה של הוללות. כדברי הירושלמי הידועים: שהאדם צריך אהבה ויראה. כי אהבה לבד הרי שצריך את היראה. אי אפשר חיים שאין בהם עול, אבל אי אפשר חיים שכולם עול.

בקבלת התורה נאמר (שמות יט, ו וברש"י שם), ויחן שם ישראל כנגד ההר, כאיש אחד, בלב אחד. זה לא כאיש אחד במוח אחד, כי קבלת התורה היא לא במוח בלבד, אלא היא קבלת התורה במוח ובלב. כמו שההכנה למתן תורה היתה, (ויקרא כג, טז) תספרו חמישים יום, שבע שבתות תמימות תהיינה, הרי שצריך הכנה לעלות ממדרגה למדרגה במוח, וצריך הכנה לעלות ממדרגה למדרגה בלב. אם נכין את עצמנו, לא לבנות רק את המוח, אלא לבנות כסדר בהדרגה במשך השנים את הלב, הרי שנזכה בסיעתא דשמיא לחיבור של מוח ולב. לחיים שהלב הוא קרוב לפחות למדרגה של המוח. [אילו הלב שלנו יהיה במדרגה של המוח שלנו, הרי שצריכים להיות כמעט מהל"ו צדיקים].

יתן ה' יתברך שהדברים יהיו בבחינה של - בפיך ובלבבך לעשותם (דברים ל, יד), לשנות את הבלבבך, לעלות מעלה מעלה מתוך חיבור גמור, של הכרת השכל והרגשת האדם, ואז נזכה בסייעתא דשמיא לוהיו הדברים שמחים כנתינתם מסיני.

דע את שמחתך 020 תורה נקנית בשמחה
מספר שיעור בקול הלשון 42767666

מדור

מחשבה

אוצר האותיות

מהות שמחת תורה

סוגיות במחשבה

שמחת תורה

אוצר האותיות
מהות שמחת תורה

אופני היחס שבין שמיני עצרת לכלל המועדים

"חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים וביום השמיני עצרת תהיה לכם"

וכפשוטו היום הכ"ב בחודש תשרי הוא עצרת, זהו שמיני עצרת של ז' הימים הללו, ולשון חז"ל כידוע "**עיצרו** עמי עוד יום אחד", והיפך "ועצר את השמים ולא יהיה מטר", בהפוכו של דבר מזכירים בו ביום הזכרת גבורות גשמים.

אבל יתר על כן, יש כמה פנים מהו הגדר של יום הכ"ב, הגדר האחד שהוזכר הוא ביחס לשבעה ימים של חג הסוכות.

הגדר הנוסף של יום הכ"ב הוא ביחס ליום הכיפורים, שיום הכיפורים נקרא "יום חתונתו" - יום שניתנה בו תורה, שניתנו בו לוחות שניות כמו שמבואר בשלהי דתענית, שהתורה ניתנה ביום הכיפורים, ובשמיני עצרת שהוא יום שמחת תורה - "עושים שמחה לגומרה של תורה", זה המשכה של יום הכיפורים.

הפנים הנוספות שבדבר, שיום שמיני עצרת שהוא הסיפא של הרישא שהוא יום ראש השנה, שבימי תשרי הם כ"ב ימים כדברי רבותינו כידוע מאד, ועל זה נרמז מה שנאמר בקרא "נגילה ונשמחה **בך**" **בך - כ"ב , כ"ב** אותיות שבתורה, ויום **כ"ב** של תשרי, מפורש בדברי רבותינו -.

הפנים הנוספות, הוא היחס של כל הימים מראש חודש אלול עד יום כ"ב בתשרי שהוא בבחינת נ"א ימים, שהרי על דרך כלל אלול חסר בלוח הקבוע שיש בידינו השתא, ומכל מקום זהו בבחינת 'הושענא' - 'הושע נא' וכידוע, שזה נ"א ימים.

המהלך הנוסף שיש בדברים, מרישא של יום מתן תורה, יום ו' בסיון שניתנה בו תורה, ההמשכה היא ב"עושים שמחה לגומרה של תורה", זהו 'גומרה של תורה' מצד מהלך פני הדברים שהתחיל מיום מתן תורה, שהרי מיום מתן תורה משה רבינו עלה להר ג' פעמים שהם מאה ועשרים יום עד יום הכיפורים, ולאחר מכן מיום הכיפורים ישנם עוד י"ב ימים שעולה בידינו קל"**ב**, אותיות **קבל** - זה ההשלמה של **קבלת** התורה, זהו הסיפא של כל המהלך ממתן תורה שניתנו בו לוחות ראשונות.

זהו ראשית, צורת פני הדברים ביחסיות של כ"ב בתשרי לכלל מערכת כל המועדים שהוזכרו, וכמובן השורש מתחיל ממציאותו של חג הפסח ג' רגלים.

שורש מציאות ה"שמחת תורה" בשמיני עצרת

יסוד הדברים, המציאות של שמיני עצרת יש בו שני מהלכים, מצד אחד, המהלך הראשון הוא מה שנאמר בו "נגילה ונשמחה בך", "עיצרו עמי עוד יום אחד ", לפניו יתברך שמו, והמהלך השני הוא מהלך ש"עושים סעודה -שמחה לגומרה של תורה", שמחה בשמחתה של תורה.

הלוחות, הם שורש הנתינה אבל ההשלמה של הקבלה, התגלה "בגומרה של תורה" - ואיפה מתגלה היחס שנעשה ה"גומרה של תורה", אז כפשוטו כמו שמבואר כידוע בפוסקים, שהרי נהגינן לקרוא בכל שנה את

התורה, ומסיימים בשמחת תורה, אבל יש מקומות שנהגו לסיים את התורה כל ג' שנים, ומה שמוזכר בחז"ל שזה מצד המנהג דידן לקרוא את התורה פעם בשנה ולסיים בשמחת התורה, - משמע ש"השמחת תורה" זה בעצם מהות היום עצמו, ויתר על כן בדברי רבותינו שהרחיבו את הדברים, מפורש הדבר שזה לא שייך בדווקא למנהג דידן לקרוא את התורה פעם בשנה ולסימה בשמחת תורה, היא גופה מה שנהגינן כן, זה מחמת שהיום הזה הוא יום "שמחת תורה", הדבר הפוך!

וא"כ, מהו השורש של המציאות של ה"שמחת תורה" שמתגלה בו ביום?

- הרי תחילת מהלך הדברים מראש השנה, ראש השנה הוא "היום הרת עולם" היה מציאות של הריון, ובהריון כמו שמבואר בגמ' "נר דלוק על ראשו ובא מלאך ומלמדו כל התורה כולה", ומצד היחס הזה א"כ יש גדר של "מלמדו כל התורה כולה", ולפי"ז השמחה שעושים לגומרה של תורה כאשר הושלם ההריון ומגיע ההשלמה של כל מהלך הימים האלו בשמיני עצרת - השמחה לגומרה של תורה היינו, ששם יוצא הדבר מהכח לפועל, ההריון נגמר והדבר יוצא בהשלמתו מהכח לפועל, זהו ה'שמחה ל'גומרה של תורה'.

כח ה"משכחה" שנעשה עם ה"גומרה של תורה"

ולפי"ז כאשר העובר נמצא במעי אמו ויש שמחה ל'גומרה של תורה' על ה"מלמדו כל התורה כולה", אבל - הרי "כיון שיוצא לאויר העולם בא מלאך וסותרו על פיו ומשכח", והרי שהגדר שמתגלה ב'גומרה של תורה הוא ביציאה של עובר לאויר העולם, שמצד אחד זה 'גומרה של תורה', אבל מהצד השני של הדברים זה שכחת התורה, זה האופן של "משכחה", כשהוא יוצא לאויר העולם, ולכן כאשר העובר יוצא לאויר העולם, הוא צריך להתחיל ללמוד את התורה מחדש, "קטן היודע לדבר אביו מלמדו שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", תורה ציוה לנו משה" וגו'.

מה שאנחנו מתחילים את התורה עוד פעם מהתחלה, אז כפשוטו זה מחמת מה שהרישא והסיפא, "נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן", אבל המהלך הנוסף שהתבאר השתא, מתחילים את התורה מהתחלה עוד פעם, עשינו סעודה לגומרה של תורה וכאשר נעשה הגמר נעשה מציאות ה"משכחה", ומכאן ואילך מתחיל עומק חדש של השגת הדברי תורה.

לוחות ראשונות - במדרגת הזכירה, ובלוחות שניות יש מציאות של שכחה

- שרשי הדברים - דברי הגמ' בריש עבודה זרה שאלמלא חטאו ישראל בחטא העגל, היו לומדים תורה ולא היו משכחים, ונמצא ששכחת התורה שיש בידינו השתא הוא מחמת חטא העגל, לוחות שניות שניתנו, ניתנו במהלך של שכחה, ולכן בלוחות ראשונות נאמר בהם 'זכור' ובלוחות שניות נאמר בהם 'שמור', כלומר לוחות ראשונות הם בדרגת הזכירה **בעצם**, לכן נאמר בהם 'זכור', כלומר לא שיש מצוה לזכור, כמו "זכור את אשר עשה לך עמלק", אלא כוונת הדבר היא, שזה עומד וזכור מצד עצמו, זה נקרא 'זכור' במדרגת לוחות ראשונות, אבל במדרגת לוחות שניות שנאמר בהם 'שמור', כלומר שיש מציאות של שכחה, ואז צריך להיות ה'שמור' בבחינת "ואביו שמר את הדבר", אבל יש כאן כבר מציאות של שכחה.

והשורש של הדברים הוא - כשמשה רבינו עלה להר, כדברי חז"ל כידוע "היה לומד תורה ומשכחה עד שניתנה לו במתנה", כש"ניתנה לו במתנה" בלוחות ראשונות, נשאר בידינו גם ה'ניתנה לנו במתנה" שאין שכחת

התורה, אבל בלוחות שניות שהוא חוזר ועולה להר, א"כ אין את אותה מתנה שנתגלתה אלא מתגלה הצד ההפוך של הדבר, -יתכן שזה לא אצל משה עצמו, אלא מצד שורש הנתינה לכנסת ישראל - ואז נשאר רק ה"לומד תורה ומשכחה", ולצורך כך זהו מה שמצינו בגמ' "תנא מיניה ארבעין זימנין ודמי ליה כמאן דמנח בכיסיה" , זה דייקא "**ארבעין** זימנין", כלומר במדרגת העליה של ארבעים יום להר, וכיון שהעליה האחרונה היא במדרגה של תורה שיש בה שכחה, מהשורש של "היה לומד תורה ומשכחה", אז צריך שיהיה "תנא מיניה ארבעין זימנין", לצורך שיהיה "כמאן דמנח בכיסיה", לעורר את הזיכרון הראשון של משה שלבסוף "ניתנה לו במתנה".

אבל מ"מ א"כ האור של הלוחות הראשונות מונח בהן מציאות שאין בהם שכחה, והאור של הלוחות השניות נמצא בהם מציאות של שכחה, ובעיקר כמו שחודד זה לא אצל משה עצמו כי משה רבינו קיבל לוחות ראשונות, אלא זה בעיקר ביחס לקבלה דידן שאנחנו מקבלים את התורה - שיש בהם שכחה.

"קרן עור פני משה" - מכח ה"אינו משכחה"

ולפי זה מציאות ההארה כאשר משה רבינו יורד מן ההר בירידה האחרונה, ויש גילוי מצד מדרגתו של משה מעין לוחות ראשונות, אבל לדידן המדרגה היא לוחות שניות, ולכן נאמר בקרא "והנה קרן אור פניו ויראו מגשת אליו. וראו בני ישראל את פני משה כי קרן אור פני משה", "קרן אור פני משה", יש בר' מנחם מנדל משעקלוב שאומר ש"**סכות**" כשזה חסר ו' שאחר הס', עולה בגימטריא **פני משה**, ועומק הדברים כאשר האיר ההארה של משה רבינו בירידתו מן ההר, ההארה שהאירה מצידו היא מעין ה"לומד תורה **ואינו** משכחה" כמו שהוזכר, ולכן לא יכלו להביט בפני משה כי קרן אור פניו כלומר - אצל כל אדם ואדם בשעה שהוא יוצא לאוויר העולם הוא משכח - לכן אפשר להביט בפניו, אבל אם כשעובר היה יוצא לאויר העולם הוא לא היה משכח א"כ אור התורה היה בוקע בו, מעין נתן צוציתא שנאמר עליו שמאיר בו הציץ- דוגמא בעלמא.

ואשר על כן, אצל משה רבינו שזו היתה מדריגתו, לא יכלו להביט בפניו "כי קרן אור פניו", היה קרינת אור הפנים מאותו כח של "תורה שאינו משכחה".

שורש הסוכה - במסוה דמשה רבינו

ולשם כך נאמר "ויתן על פניו מסוה", וא"כ, מכאן ואילך, בהבנה בהירה, כפשוטו, זה המסוה שניתן על משה רבינו, אבל בעומק מונח כאן כח, זה שורש ל'צילא דמהימנותא', להסתיר את האור שאז זה הופך להיות מציאות של צל זה השורש לחג הסוכות. בחג הסוכות כאשר אנו עושים סוכה - "וחג הסוכות תעשה לך", הסוכה היא להסתיר את האור של המתן תורה של הלוחות השניות - של מדרגת משה שהתגלה בלוחות שניות, התגלה ה"כי קרן אור פניו" ולא יכלו להביט בפני משה, וא"כ נצרך לתת מסוה לדורות לאותה הארה, והמסוה לדורות לאותה הארה - שזה פנים אחד במהות הסוכה, זה **סכות** שכמו שהוזכר זה בגימטריא **פני משה**, כלומר הסוכה באה להסתיר את ה'פני משה', 'כי קרן אור פניו', לא ניתן לראות את אור פני משה ולצורך כך נעשה המציאות של חג הסוכות, זה העומק של ההארה של חג הסוכות.

גמר קבלת התורה בשמיני עצרת - מכח המסוה דסוכות

וא"כ, סוכות הוא הממוצע בין יום הכיפורים לשמיני עצרת - 'שמחת תורה'.

- הרי יום הכיפורים הוא שורש הירידה של הלוחות, מכוחו של משה, לא יכולים להביט בפני משה, שאז נעשה מציאות של הסתרה, מסווה, ואצל כלל ישראל זה סוכות, מעין מה שנאמר "ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה" וגו' "והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה", מה ש"נטה לו מחוץ למחנה", זה מעין חג הסוכות שאדם יוצא מביתו למקום אחר זה השורש של הדבר שנאמר אצל משה לאחר חטא העגל, וע"י כן נעשה צמצום למציאות האור שזה בבחינת 'צילא דמהימנותא', ומכח כך מגיע האפשרות לקבל את התורה - זה שמיני עצרת 'עושים שמחה לגומרה של תורה' כמו שנתבאר.

פני חמה דמשה - משורש 'אינו משכחה' דלוחות ראשונות, מדרגת פני לבנה דיהושע - לוחות שניות

אבל יתר על כן, תוקף מציאות ההארה שמתגלה מכח הלוחות הללו שניתנו, שנצרך לעשות להם מציאות של הסתרה, יש עוד רמז נפלא שכתוב בר' מנחם מנדל משעקלוב, הזכרנו **שסכות** בגימטריא **פני משה**, זה גימטריא אחת, והוא אומר גימטריא נוספת, יש שס"ה ימים בשנות החמה, **שי"ן**, **סמ"ך**, ה"א, במילוי, עולה ג"כ בגמטריא של **סכות**, ושל **פני משה**, וזה הרי נאמר, כדברי הגמ' הידועים במסכת בבא בתרא, "זקנים שבאותו הדור היו אומרים פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה, אוי לה לאותה בושה, אוי לה לאותה כלימה", פני משה הוא כפני חמה, **וסכות** שהוא בגימטריא **שס"ה במילוי** כמו שהוזכר, שזהו ימות שנת חמה, זהו בגימטריא **פני משה**, כלומר זהו תוקף ההארה שנתגלתה במציאות של פני משה.

גימטריא שלישית שהוא אומר [-הדברים מפוזרים בספריו], הרי כידוע עד מאד, הסיפא של התורה היא ל', והרישא של התורה היא האות **ב'** "לעיני כל ישראל", "**ב**ראשית", והיכן הגילוי של זה בפועל בקריאתנו, זה ביום שמחת תורה בשמיני עצרת, **ל'** ו**ב'** במילוי, **למ"ד**, **בי"ת**, עולה בגימטריא **סכות - פני משה**, **ושס"ה** במילוי שהוזכר. וזה ברור, כל **ל'-ב'** הוא שורש **ללבנה** כידוע, וא"כ מצד אחד זה גימטריא של **שס"ה**, ומצד שני זה גימטריא של לב בבחינת פני יהושע כפני לבנה, מצד מדרגת משה רבינו המדרגה היא - אופן של תורה "לעיני כל ישראל", כך משה רבינו מסיים את ספרו, ויש בזה מחלוקת בגמ' שמונה פסוקים אחרונים שבתורה מי כתבן, אם משה כותבן בדמע, או שיהושע כותבן, כלומר יש בהם בחינה שהם שייכים למשה, ויש להם בחינה שהם הממוצע שהם שייכים ליהושע, זה ההבחנה של **שמיני** עצרת **השמונה** פסוקים אחרונים שבתורה הללו שהגמ' שואלת עליהם 'מי כתבן' - זה הממוצע בין מדרגת משה למדרגת יהושע, זה ההארה של השמונת ימים הללו, השמונה פסוקים הללו.

ומכח כך יש שורש הארה לתורתו של יהושע, שמחזיר את הדבר מ"לעיני כל ישראל" - ל"בראשית", זה מדרגת פני יהושע, זה הלב, **הלבנה**, 'פני יהושע כפני לבנה', שהוא מחזיר את התורה למדרגה של - מסיפא לרישא.

וכמו שאומרת הגמ' בתמורה בדף ט"ז, כידוע מאד, שבימי אבלו של משה נשתכחו ההלכות, עד שבא עתניאל בן קנז והחזירם בפלפולו, והרי הגמ' אומרת שם קודם לכן, שקודם פטירתו של משה, אמר משה ליהושע שאל ממני כל מה שיש לך לשאול.

ובעומק, מונח כאן הדבר, קודם שהוא נסתלק הוא אומר ליהושע לשאול, מכח מה הבקשה כאן לשאול? - אז כפשוטו זה מחמת שלאחר מכן הוא לא יכול לשאול, אבל בעומק יותר

זה מחמת שמתחילה להתפס כאן התפיסה של השכחה שתתגלה במיתתו של משה רבינו, כמו שהיא התגלתה למעשה לבסוף, נמצא שהמעבר מחייו של משה במיתתו של משה, להנהגת יהושע, מוליד מהלך של שכחה, שזהו מה שנשתכחו בימי אבלו שלושת אלפים הלכות.

-זה בדיוק סדר הדברים שנתבאר, שמצד משה שיש לו שורש בלוחות הראשונות, ששם נאמר "היה לומד תורה ואינו משכחה", לכן גם מכח העתקה מלוחות ראשונות ללוחות שניות משה עוד נמצא בנקודת הממוצע שיש שורש של "לומד תורה ואינו משכחה", שזה ה"כי קרן אור פניו", שאצל כל אדם אין "קרן אור פניו" כי הדברי תורה שלו משכחין, ודוגמא בעלמא מה שמוזכר בדברי רבותינו שבשעה שהאדם עושה מצוה - היא מאירה בפניו ובסוף היום היא מסתלקת, ויש מצות שהיא אינה מסתלקת, ושורש הדבר של מה שאינו מסתלק זה הדברי תורה שדברי תורה אינם מסתלקים.

מדרגת 'תמיד' דמשה ומדרגת 'תמיד' דיהושע

- הרמז הנוסף שנמצא בדברי ר' מנחם מנדל משעקלוב שהוזכר, שלמ"ד - בי"ת במילוי, עולה בגימטריא **סכות - פני משה ושס"ה** במילוי, זה הל"ב **במילוי** - אבל המובלע בתוך הל"ב אם נוציא את האותיות ל' וב' מהמילוי שבהם, ישארו אותיות **תמיד** - למ"ד, בי"ת, המובלע בתוך אותיות ל"ב זהו המדרגה של **תמיד**, ועומק הדברים הוא, מצד המדרגה של משה רבינו, יש שורש של דברי תורה שהם נמצאים באופן של 'תמיד' בעצם. אבל מצד מדרגת יהושע, בנביא יהושע נאמר "והגית בו יומם ולילה", והגמ' במנחות דף צ"ט דורשת לגבי שעור חיוב תלמוד תורה כמה חייב האדם ללמוד, אומרת הגמ' שהוא יוצא בקריאת שמע שחרית וערבית מכח הקרא של "והגית בו יומם ולילה", שזה מעין התמיד - אבל זה לא תמיד גמור -, כלומר במדרגת משה, כדברי חז"ל "שלושה דברים עשה משה מדעתו והסכימה דעתו לדעת השכינה", ואחד מהם הוא מה שפירש מהאישה מחמת שהוא מוכן תמיד לנבואה, כלומר הוא במדרגה של 'תמיד' בעצם, אבל המילוי של הל"**ב** שזה בחינת יהושע - **לבנה**, המילוי שלו הוא ג"כ אותיות **תמיד**, אבל ה'תמיד' הזה שמתגלה אצל יהושע הוא כבר לא ה'תמיד' שמתגלה אצל משה רבינו, זה הופך להיות 'תמיד' רק באופן של "והגית בו יומם ולילה", שהתורה עצמה היא מעין מצוה והיא לא 'תמיד' כפשוטו, זה מכח מדרגת יהושע, והרי הגמ' במנחות אומרת שזה דברי ר' ישמעאל שסובר במסכת ברכות שנצרך לעשות מלאכתו, לעסוק בזריעה וחרישה, לכן יש שעור של תלמוד תורה באופן של ערב ובוקר.

וזה דייקא נאמר בכניסתן לארץ ישראל, ולא במדבר ששם הרי היה יורד להם מן, והרי כניסתן לארץ ישראל ע"י יהושע דייקא, ולכן יש שורש של הדברים שהתורה הופכת להיות מ'תמיד' כפשוטו לאופן של "והגית בו יומם ולילה", מחמת שהוא עסוק בזריעה ובחרישה, שע"י שיש את פעולת האדם, זה יורד ממדריגת ה'תמיד'.

ולפ"ז להבין עמוק, זה המהלך שנתבאר שחג הסוכות מעתיק מיום הכיפורים לשמיני עצרת, ראשית כל הזכרנו בראשית הדברים כפשוטו, "ויתן אל פניו מסוה", והמסוה שניתן בפועל אצל כל קומת הנפשות, זה מדרגה של חג הסוכות, הוא המסוה, ה'צילא דמהימנותא', הוא מצל על אור האמונה, על ה"כי קרן עור פניו".

ענני הכבוד במדבר - במדרגת משה, 'חג האסיף' - במדרגת ארץ ישראל דיהושע

אבל בעומק יותר, הרי חג הסוכות נקרא חג האסיף - "באספך מגרנך ומיקבך", כאשר אוספים את התבואה, כלומר שמתגלה התוקף של נקודת העמל שהיתה בבחינת "הזורעים בדמעה ברינה יקצורו", כאשר אוספים את כל התבואה לא מתגלה רק התבואה שאוספים בפועל, אלא כאשר אוספים את ה'גרנך ויקבך', מתגלה האופן שכל צורת הדברים הוא באופן של עמל ויגיעה, זריעה וחרישה, שזה כשיטת ר' ישמעאל, דלא כרשב"י, כלומר מתגלה המציאות של תפיסת הדבר של מדרגת יהושע, מדרגה של כניסה לארץ ישראל, לא מדרגת משה, שבזכותו ירד המן במדבר.

והרי כשמתבוננים זה דבר נפלא, עד כמה שיש את ההארה של מן במדבר "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן" שירד בזכותו של משה, א"כ כל החפצא של חג הסוכות לא שייך שיקרא "באספך" כי הרי אין מה לאסוף, אין זריעה אין חרישה ואין קצירה, וממילא אין אסיפת התבואה, וכל החידוש שחג הסוכות הוא בבחינת "באספך מגרנך ומיקבך", זה רק באופן של יהושע בכניסתם לארץ ישראל, שיש שעת זריעה ושעת חרישה וקצירה וכו', באופן הזה, אז נעשה השם תואר לחג הסוכות - שהוא נעתק ממדריגתו של סוכות בבחינת ענני הכבוד, עננים עליונים, והוא הופך להיות סוכות כפשוטו, "באספך מגרנך ומיקבך", מהצד התחתון של מדרגת חג הסוכות, זה מכחו של יהושע.

וא"כ, חג הסוכות ממוצע בין מדרגת מתן תורה למדרגת שמיני עצרת, שמתגלה הצד התחתון של שיטת ר' ישמעאל בחינת יהושע כמו שנתבאר, על ידי כן נעשה האופן של הממוצע, לא רק מסוה כפשוטו, אלא עומק נקודת המסוה באופן שיש אסיפת הגרנות, וזה גופא מצמצם את עומק נקודת ההארה של "קרן עור פני משה", זה מצמצם את נקודת ההארה, ונעשה שורש לשמיני עצרת, לקבלת מציאותה של תורה.

וברור הדבר - מונח מיניה וביה -, יש לנו ראשית של המועדים - חג המצות, אמצע של המועדים חג השבועות, וסיפא של המועדים חג הסוכות, ומה שהוא נקרא 'אסיף' כפשוטו זה אסיפת התבואה, אבל בעומק יותר זה האסיפה של המועדים עצמם שהרי זה סדר של ג' רגלים, למ"ד שסובר שצריך שיהיו כסדרן על מנת לעבור על בל תאחר אם מאחר בהבאת קורבנותיו, שהסדר הוא חג המצות חג השבועות וחג הסוכות, שחג הסוכות הוא **הסיפא** של המועדים, והוא **האוסף** את המועדים. - מצד המדרגה התחתונה זה אסיפת התבואה, ומצד המדרגה העליונה יותר זה האסיפה של המועדים.

מהלך המועדים מצד ה'ברא עלמא' ומהלך המועדים מצד ה'איסתכל באוריתא'

ולפ"ז מהלך פני הדברים בעומק - "איסתכל באורייתא וברא עלמא", ב'ברא עלמא' יש מערכת של מועדים שהיא בבחינה שהכל מסביב למציאות התבואה, בפסח נידונים על התבואה, בשבועות נידונים על האילן, ובחג נידונין על המים, כלומר מים לצורך תבואה ואילן שיהיה להם מציאות של קיום, ויתר על כן לצורך מציאות האדם, אבל הכל בנוי במהלכי האכילה והשתיה, זה מהלך אחד שמתחיל בפסח ומסתיים בחג הסוכות.

אבל המהלך העמוק יותר, כמו שהזכרנו

קודם לכן, הוא מתחיל ממדרגת מתן תורה, משישי בסיון שניתנה בו תורה, כלומר היה יציאת מצרים ולאחר חמישים יום היה מתן תורה, וכפי שהוזכר פעמים רבות, מלעילא לתתא זה "איסתכל באוריתא וברא עלמא", ומתתא לעילא מתגלה שמה'ברא עלמא' עולים ל'איסתכל באוריתא', זה הסדר של יציאת מצרים שבפסח, ולאחר חמישים יום זמן מתן תורה, תחילה ה'ברא עלמא', ולאחר מכן גילוי של ה'איסתכל באוריתא' לאחר חמישים יום.

ולפי"ז, במהלכי חג הסוכות, חג הסוכות שהוא סיפא של כל המהלך כולו, יש לו שני מהלכים ב'סיפא' שבו. יש לו מהלך של 'סיפא' ביחס לתבואה, לאילן, "נידונין על המים", זה מהלך אחד של 'סיפא' שמתגלה בימים האלו של חג האסיף - "באספך", ויש מהלך שהוא ה'סיפא' של המתן תורה.

- מצד המהלך שהוא סיפא של התבואה - של ה'ברא עלמא', א"כ הוא סיפא של חג המצות, ומצד המהלך שהוא סיפא של ה'איסתכל באוריתא', א"כ המציאות של חג הסוכות היא בשמיני עצרת שעושין שמחה לגומרה של תורה, נמצא שבשמיני עצרת שעושין שמחה לגומרה של תורה - מדין מה שהוא סיפא של כל המועדים כולם, א"כ ה"עיצרו עמי עוד יום אחד" כפשוטו הוא סיפא של פסח, שבועות, סוכות.

שני המהלכים במה ששמיני עצרת רק לישראל

אבל מצד המהלך של המתן תורה אם זה סיפא של המתן תורה - להבין ברור - שם בהכרח שיהיה שמה רק מציאות של ישראל, כי הרי כמו שאומרת הגמ' על הפסוק "מורשה" - 'אל תקרי מורשה אלא מאורשה', לישראל ולא לעכו"ם, שמכח כך עכו"ם שלמד תורה חייב מיתה, א"כ חייב להיות ששמחת היום השמיני שהיא שמחה לגומרה של תורה היא תהיה רק לישראל ולא תהיה לאומות העולם. - ברור הדבר מיניה וביה -, כפשוטו לאחר שהיה סעודה עם כל אומות העולם, כמו שיש בחז"ל שממשילים את זה שיש הבדל בין אשת איש שהיא אם הבנים, שאפשר גם להביא אורחים על השולחן, וזה השבעים אומות, אבל בשמיני עצרת שזה בבחינת כלה בתולה, אין ראוי שיהיה שמה עוד אדם.

והעומק של הדברים - בשמיני עצרת מצד המהלך שהכל זה אכילה - תבואה, פירות האילן, מים, א"כ שייך שיהא כאן עוד אחד, גם אומות העולם, ואפילו הכי מבקש הקב"ה, "עיצרו עמי עוד יום אחד", לעצמו, אבל מצד המהלך שכל סדר הדבר לא מתחיל מפסח, אלא מהלך סדר הדבר הוא מתחיל בשבועות במתן תורה, ב"איסתכל באוריתא וברא עלמא" התורה שקדמה לעולם, א"כ חייב להיות שהיום אחד שמתגלה לבסוף הוא רק " ישראל, קודשא בריך הוא, ואוריתא", מיניה וביה, זה סדר הדברים.

ולפי"ז להבין עמוק יותר, מה ההבדל העצמי בין השבעה ימים ליום השמיני, כפשוטו מצד אחד הוא נקרא שמיני, ומהצד השני הוא 'רגל בפני עצמו' כמו שמבואר בגמ' לענין פז"ר קש"ב, ובדרך רמז מה שאנחנו קוראים בשמיני עצרת בשמחת תורה, את ה'סיפא' של התורה - "לעיני כל ישראל" ומתחילים "בראשית", שני האותיות האחרונות של התורה הם **א'** ו**ל'** שבתיבת **ישראל**, והרישא של התורה "בראשית" - **ב'** ו**ר'** עולה בידינו **רל"ג** גימטריא **רגל**, כלומר ששמיני עצרת זה ה'רגל בפני עצמו' של הסיפא של התורה שמתחילה מחדש.

אבל, בעומק יותר נקודת ההבדל בין שמיני עצרת לכל השבעה ימים שלפניו, כל השבעה ימים שנאמר עליהם "חג הסוכות תעשה לך באספך" "בסוכות תשבו שבעת ימים", 'אמרה תורה כל שבעת הימים צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי' [גמרא ריש סוכה], והיינו שהיא גופא כיון שמתגלה המציאות של "באספך מגרנך ומיקבך" לכן נאמר "צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי", שככל שמתגלה יותר הממון אז נצרך ה"צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי", ובדקות, מהו ה'דירת עראי'? - לצאת מהבית למקום התבואה זהו גופא נקרא ה"צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי", למקום שאינו בית אלא למקומה של התבואה.

אבל בשמיני עצרת הרי אין דין של מקום, אז כפשוטו - כמו שבפסח אין דין של מקום, כמו"כ גם בשמיני עצרת אין דין של מקום, והענין של מקום הוא מיוחד לחג הסוכות.

מהלכי גלות לחוץ לארץ וגלות בתוך ארץ ישראל - לעיר מקלט

אבל בעומק היותר דק של הדברים, התפיסה החיצונית בחג הסוכות, כידוע מאד כמו שאומרים ב'יהי רצון' שלפני הכניסה לסוכה מיסוד דברי חז"ל "שאם נתחייבתי גלות שיהיה זה כפרתי ביציאה לסוכה", מה השורש של הדברים? - מקום הקביעות של ישראל זה ארץ ישראל, והיציאה מארץ ישראל לחוץ לארץ היא נקראת גלות, בנפש זה ישראל - שזה מה שאנחנו מסיימים את התורה "לעיני כל ישראל", ובמקום זה ארץ ישראל, וא"כ היציאה מארץ ישראל לחוץ לארץ זה מהלכי גלות, ומעין כך יש גלות בבחינה שה'חוץ לארץ' שולט על ארץ ישראל, וכמו שהוזכר פעמים רבות מאד שזה ההבחנה הנקראת חנוכה [- ובערכין דידן, במאמר מוסגר חנוכה זה המועד דרבנן שמגיע אחרי שמחת התורה - זה מחמת שיש שכחת התורה כמו שהוזכר, שזהו כל החלק של יון - "להשכיחם תורתך", זה יניקה מהמקום של ה"לומד תורה ומשכחה"], וסדר הדברים הוא שזה גלות שחוזרת לתוך ארץ ישראל.

מדריגת הלויים - למעלה מן המקום

והגלות הנוספת שמצאנו זה גלות בתוך ארץ ישראל שזהו הדין של רוצח בשגגה "ונס אל אחת ההרים האלה וחי", שלושה ארצות שקולטים בארץ ישראל ושלושה בעבר הירדן ועוד מ"ב ערי הלויים, שכל אלה קולטים לרוצח בשגגה - זה גלות בתוך ארץ ישראל, ומה שגולים לערי הלויים היינו שלהם אין חלק ונחלה בתוך ארץ ישראל "כי אני חלקם ונחלתם בתוך בני ישראל" כמו שמפורש בקרא, ולפי"ז עומק הדבר שכל מי שגולה גולה לערי הלויים, מאיפה שורש הדבר שהגלות היא לערי הלויים? - גדר הדבר - ללויים אין אחיזה בארץ ישראל, ומהצד התחתון מי שאין לו אחיזה בארץ ישראל זה מוגדר נמי שיוצא לגלות, אבל מהצד העליון מי שאין לו אחיזה בארץ ישראל זה נובע מהמדרגה של - למעלה מן הארץ, למעלה מן המקום - זה מדרגתם של הלויים, על שבט לוי נאמר "תומיך ואוריך לאיש חסידך", ה'אורים ותומים' שהשורש שלהם בארון זהו בגדר "מקום ארון אינו מן המידה".

- "בזאת יבוא אהרון אל הקודש" אחת בשנה, הכהן גדול נכנס ל"מקום ארון אינו מן המידה" - ומשם חלקו בארץ ישראל זהו ה"אני חלקם ונחלתם", ולכן אין להם חלק בארץ ישראל, אחיזת כח שבט לוי בארץ ישראל ששרשם הוא הכהן הגדול אהרון הכהן, אהרן אותיות ארון, כמו שהוזכר פעמים רבות מיסוד דברי רבותינו, שורש אהרן הוא בארון, והאור שמתגלה מכח הארון הוא למעלה ממדרגת

מקום, "מקום ארון אינו מן המידה", ומשם נאמר "אני חלקם ונחלתם בתוך בני ישראל".

ובערכם שלהם, ארץ ישראל עצמה היא נקראת גלות, "אבן היתה שם מימות נביאים ראשונים ושתיה היתה נקראת" [משנה ביומא דף נ"ג ב'], זהו אבן השתיה שעליה נמצא הארון, "מציון מכלל יופי" משם מתפשט ארץ ישראל לחד מ"ד בסוגיא שם ביומא [נ"ד ב'], ובערך למדרגת "מקום הארון אינו מן המידה", כל ארץ ישראל נקראת גלות.

על אהרן הכהן בחינת כהן גדול נאמר "ומן המקדש לא יצא", וכמובן בתוך המקדש עצמו יש לו את המקום שלו, והוא לא נטמא לשבעה קרובים, כלומר הוא לובש ח' בגדים והוא לא נטמא לז' קרובים, והיינו בערכין דידן שהוא לא שייך רק לז' ימי סוכות, אלא הוא שייך לח' העליון, אבל מ"מ, בגדר "מן המקדש לא יצא" מקומו הוא בבית קדשי הקדשים, ואין הכי נמי הוא נכנס לשם רק פעם בשנה, אבל זה מקומו - במקום שהוא 'אינו מקום', אין לו שייכות לצאת מבית המקדש כי הוא שייך למקום שאינו מקום, זה מדרגת כהן גדול שהוזכר.

ומ"מ א"כ ערי הלויים שהם ערי מקלט לקלוט את כל מי שרוצח בשגגה, הרי מי שרוצח בשגגה הוא מתחייב גלות מהצד התחתון, וכאשר הוא גולה לערי מקלט של ערי הלויים, כלומר הוא גולה לאותו מקום שמצד מדרגת הלויים כל ארץ ישראל היא בבחינה של גלות, ועל ידי כן מאיר בו ה'מקום שאינו מקום' שזה עומק התיקון של רוצח.

מצד הרוצח הראשון שהיה בתורה, קם קין על הבל אחיו והרגו, ושם נאמר - "קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה", כלומר האדמה בלעה את דמו, וא"כ איפה מקום תיקונו - ב'מקום שאינו מקום' שם מקום תיקונו, שם הוא שורש נקודת הדבר של ערי הלויים שקולטים לכל רוצח בשגגה.

סוכה בחינת גלות בארץ ישראל

ולפי"ז לענינא דידן, בכל חג הסוכות כאשר אנחנו יוצאים לסוכות שזה מכח "אם נתחייבתי גלות", אז יש כפשוטו חיוב גלות לחוץ לארץ אבל היא גופא - הרי אנחנו אומרים שאם נתחייבתי גלות שזה יחשב כאילו יצאתי לגלות, זהו משורש הגלות בתוך ארץ ישראל שזהו שורש הגלות של ערי הלויים שרוצח בשגגה גולה בתוך ארץ ישראל, מכח כך יש שורש של חג הסוכות, שהסוכה היא בבחינת גלות בתוך ארץ ישראל.

אבל יתר על כן, כח הגלות שמתגלה מכח ערי הלויים, היא מאירה את עומק ההארה של תיקון הגלות במקומה של ארץ ישראל, שזה שורש קדושת הסוכה שנתבארה, אבל זה עדיין במדרגה של ארץ ישראל, במדרגה של מקום, רק במדרגה של גלות בתוך ארץ ישראל.

שמיני עצרת - למעלה מתפיסת המקום

אבל, יתר על כן, מדרגת שמיני עצרת "עושים שמחה לגומרה של תורה", כאשר מתגלה עומק נקודת ההארה במדרגת שמיני עצרת, לא רק חג הסוכות שיש עדיין בחינה של מקום, אלא מדרגת שמיני עצרת של "עיצרו עמי עוד יום אחד", מהו "עיצרו עמי עוד יום אחד" - זה העומק של שמיני עצרת - ב'מקום שאינו מקום' אורה של תורה, זה ההגדרה של **הארת הארון** שמתגלה בשמחת תורה, היא למעלה מהמקום היא למעלה מחג הסוכות "חג הסוכות תעשה לך" "בסוכות תשבו שבעת ימים" - עדיין

יושבים במדרגת מקום -, אבל כאשר מתגלה למעלה מכך מדרגת שמיני עצרת - עולים למעלה מתפיסת המקום ל'מקום ארון אינו מן המידה' זוהי שמחתה של תורה.

- וזה מקביל למה שהוזכר קודם לכן, המהלך מפסח עד סוכות שייך ל'ברא עלמא' וממילא, השמחה היא במקום, אבל המהלך משבועות עד שמחת תורה זה מהלך של 'איסתכל באוריתא' שהתורה קדמה לעולם, וא"כ, עומק השמחה שמתגלה בשמחת התורה ב'עושים שמחה לגומרה של תורה' הוא ב'איסתכל באוריתא' שלפני ה'ברא עלמא', וא"כ אין מציאות של מקום ה'מקום ארון אינו מן המידה' זה השורש של מציאות ה'שמחת תורה'.

הקפות דסוכות והקפות דשמחת תורה

והרי נהגינן בסוכות להקיף את מקום קריאת התורה בד' מינים, מיסוד מה שמבואר בסוגיא בסוכה שהיו מסובבים את המזבח בערבות בכל יום ויום עד הושענא רבא, ויתר על כן כאשר מתגלה שמחת תורה המנהג הוא ג"כ להקיף את מקום קריאת התורה, חוזרים ג"כ מעין אותם הקפות ז' פעמים.

ועומק נקודת ההבדל להמתבאר, כאשר מקיפים את המקום בשבעת ימי חג הסוכות זה בבחינת "ארחץ בנקיון כפי ואסובבה את מזבחך ה'" "אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח" - מקיפים את התפיסה שנקראת מקום, ודייקא במזבח עצמו שהרי במזבח יש בו אופן של הקרבה יש את הדם שנבלע יש את היין שיורד לשיתין, וכן את המים שיורדים לשיתין בחג הסוכות, אבל כל זה עדיין בהבחנה של מקום הדם שנבלע הוא באופן של מקום.

אבל כאשר מתגלה הארה של שמיני עצרת שהיא הארה של למעלה מתפיסת המקום, שזה עומק נקודת השמחה שהיא למעלה ממדרגה של מקום, גדר הדבר מה שמקיפים בשמחת תורה - לא מקיפים את המקום אלא מקיפים את התורה, זה ההיקף שמתגלה בשמיני עצרת, וכידוע **מקום** בגימטריא הקף, כלומר יש מה שמקיפים את המקום מדין המקום כפשוטו שזה ההארה של חג הסוכות, שזה הבחינה של 'צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי' שזה דין של 'מקום ארעי', ויש את ההארה שמתגלה בשמיני עצרת ששם עומק תכונת ההארה, ה'תוך' של ההארה היא ההארה ש'למעלה ממדרגת המקום', ושמה ההיקף הוא היקף מסביב למציאותה של תורה, זה גופא ההיקף שמתגלה במציאות של שמיני עצרת.

ולכן כאשר מסיימים את התורה מתחילים את התורה עוד פעם, מהצד התחתון הוזכר קודם לכן שזה מדין ילד שכשהוא יוצא לאויר העולם הוא משכח ועוד פעם הוא מתחיל ללמוד, שאז מלמדים אותו את התורה עוד פעם מהתחלה, זה מהצד התחתון של התורה.

אבל מהצד העליון של התורה, מתגלה **המקום** שכמו שהוזכר שהוא בגימטריא הקף עם הכולל, כלומר מתגלה הקף עליון יותר שהוא בהבחנה של הקף של מציאותה של תורה, זה עומק ההארה של שמיני עצרת "עושים שמחה לגומרה של תורה" שזהו מצד מדרגת ההארה של מציאות התורה.

הארת הסוכה - מלמעלה, הארת שמחת תורה - מלמטה

ולפי"ז להבין ביתר עומק, את שלמות תוקף ההארה שמתגלה בחג הסוכות, כפשוטו - "צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי" היינו שהמקום הוא אותו מקום ורק שבאותו מקום משתנה מה שעושים בו, או שבונים בית או שבונים סוכה, ומקודם הגדרנו בדקות יותר ש"צא מדירת

קבע ושב בדירת ארעי" היינו - תצא ממקום של בית למקום של שדה למקום של תבואה, אבל עדיין זה באותו ערכין של מציאות של מקום, והיינו שבחג הסוכות משתנה המציאות של כתלים, ובדקות יותר זה לא רק הכתלים אלא הסכך, שהרי בסוכה העיקר הוא הסכך, 'סוכה על שם הסכך - הצל, היא קרויה סוכה'.

אבל כשמתגלה ההארה של שמיני עצרת, לא מתגלה כעין הגילוי שבסוכה שהיא דירת עראי, אלא מתגלה שהקרקע עצמו נעשה בו מציאות של עראי, בשמיני עצרת נעשה עראי בקרקע, מתגלה ה"מקום ארון אינו מן המידה". זה ההבדל העצמי בין מדרגת חג הסוכות לבין מדרגת שמיני עצרת, במדרגת חג הסוכות עיקר ההארה של הסוכה היא מלמעלה סוכה על שם צל היא קרויה, וכיון שעיקר ההארה של חג הסוכות - היא מתגלה מלמעלה, לכן בחג הסוכות שמים מסווה, זהו מציאות הסכך ששמים.

אבל בשמיני עצרת - שמחת תורה, שעושים סעודה לגומרה של תורה, שם עיקר ההארה היא לא מלמעלה, אלא עיקר ההארה מתגלה מלמטה, עוקרים את מציאות המקום, שהמקום הרי, תמיד נמצא תחת לדבר עצמו, זהו עומק נקודת הדבר.

- יש כאן הבדל עצמי ונחדד את הדברים, התפיסה הפשוטה היא, שיש עליונים ויש תחתונים, וכל שפע שנמצא בתחתון מגיע ממציאות העליון, "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ומלאכי אלוקים עולים ויורדים בו", וא"כ השפע מגיע מלעילא, זהו שפע בבחינת "עיניים נושאים לשמים", ואז נעשה מציאות של מלעילא לתתא, וזה גדר מצות חג הסוכות, שכל יסוד הסוכה היא במה שעל שם הצל היא קרויה, שזהו הסכך שנמצא מלעילא, וא"כ שורש עומק ההארה מגיע מלמעלה למטה, זה ההגדרה של סוכה.

אבל בשמיני עצרת מתגלה ב"עושים שמחה לגמרה של תורה", שמקור כל השפע, גילויו הוא לא מהצד העליון, אלא מקור כל השפע מגיע מלמטה, וכידוע כל מקום נקרא מקום כמו שביאר ר' חיים וואלוז'ינר מלשון מקיים, זה מציאות של מקום המקיים של כל דבר הוא מקומו של הדבר, והמקום של הדבר נמצא מתחתיו, המקיים שנמצא מתחתיו הוא עומק ההארה שמתגלה בשמיני עצרת.

מקום בית המקדש וגילוי ה"מקום שאינו מקום" שבבית המקדש

הזכרנו את דברי המשנה בסוף מסכת תענית שנאמר שם "ביום חתונתו וביום שמחת לבו", והמשנה דורשת שם 'יום חתונתו' - זה יום מתן תורה שניתנו בו לוחות שניות, 'וביום שמחת לבו' - זהו בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו אמן, [- זה הלשון שנאמר שם], אבל בלשון אחר יש בדברי רבותינו מהו 'יום שמחת לבו' - שזה קאי על ההארה של חג הסוכות ובפרט על ההארה של שמיני עצרת, היפך מפשוטם של דברים שזה מה שמבואר במשנה שזה קאי על בנין בית המקדש - שזה מהלך אחד, יש מהלך נוסף שהוא מהלך שנקרא שמיני עצרת, מקביל לאותו מהלך של בנין בית המקדש.

'יום שמחת לבו', או שהוא מקום בית המקדש, שזה מה שנאמר על מקום בית המקדש, "וישכב במקום ההוא וילן שם כי בא השמש ויחלום והנה סולם מוצב ארצה, וגו', והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו", זוהי הקדושה של בית המקדש מצד יעקב, "יעקב קראו בית", זה נקרא 'יום שמחת לבו', **שהוא בנין בית המקדש** שיבנה במהרה בימינו, בהדגשה, זה בנין הבית, וזה מצד שבבנין הבית

מתגלה, שבית המקדש של מטה מכוון כנגד בית המקדש של מעלה, ובית המקדש של מעלה משתלשל ויורד למטה, זה בית המקדש השלישי כדברי רבותינו כידוע.

אבל יש מהלך עמוק יותר במדרגת מקום בית המקדש, הגילוי שמתגלה במקום בית המקדש הוא עומק ההארה של "מקום ארון אינו מן המידה", מה ש"מקום ארון אינו מן המידה", הגדרת הדבר, שהרי "אברהם קראו הר, יצחק קראו שדה, ויעקב קראו בית", ובחג הסוכות הרי אין לנו את המדרגה של "יעקב קראו בית", שהרי "ויעקב נסע סכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכות", ועל זה נצטוינו "תשבו בסכות", וא"כ כאשר אנחנו יושבים בסכות אנחנו לא יושבים במדרגת הבית, שהרי ה"ולמקנהו עשה סכות" זוהי מדרגת חג הסכות, וא"כ אנחנו יושבים במקום שנקרא הר, אנחנו יושבים במקום שנקרא שדה, אנחנו יוצאים ממדרגת המקום של 'בית' למדרגה של 'הר' ו'שדה', ובפשטות זה מה שהוזכר שזה המדרגה של החזרה מהמהלך של חג הפסח, ובדרך רמז הר ושדה זה ר"ת שה, זהו ה"שה לבית אבות שה לבית" שלוקחים בחג הפסח.

אבל בעומק יותר, בשמיני עצרת שעושין שמחה לגמרה של תורה, בשמחת תורה מתגלה ההארה של מקום בית המקדש - שאינו מקום - , זהו השמיני עצרת שנאמר בו "עיצרו עמי עוד יום אחד".

"שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה'" זה דין **בראיית פנים בבית**, אבל בשמיני עצרת שהוא רגל בפני עצמו שעושים בו שמחה לגומרה של תורה - זה לא רגל מדין הבית, אלא זהו רגל מדין "מקום ארון אינו מן המידה", וכמו שהוזכר שהסיפא והרישא של התורה - הא'-ל' והב'-ר' הם בגימטריא רגל, שזה מה שקוראים בשמחת תורה , מתגלה ה"רגל בפני עצמו", כלומר אם הוא רגל בפני עצמו א"כ הוא רגל אחד.

ג' עמודים שעליהם העולם עומד , וגילוי הרגל אחד שעליו עומד העולם

יש כאן עומק נפלא, הרי "על שלוש עמודים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים", כל דבר שרוצים להעמיד אותו, מעמידים אותו לפחות על שלוש רגליים, אבל, על שתי רגליים הוא לא יכול לעמוד, זהו שלושה עמודים שעליהם העולם עומד בבחינת ג' אבות, או ארבעה רגליים שבמרכבה כנגד הארבע אמהות, אבל זהו מהלך שנצרך כשבאים להעמיד דבר.

כשהקב"ה אומר למשה רבינו לכלות את בני ישראל - "ואעשה אותך לגוי גדול", כדברי חז"ל כידוע, אמר משה להקב"ה, ומה כסא של ג' רגליים לא עומד לפניך בשעת כעסך, כסא של רגל אחת קל וחומר שאינו יכול לעמוד, ולכאו' זה טענה אמיתית, וא"כ מה היה סברת המקום.

'מונח כאן בדיוק מהלך פני הדברים - מדין העולם, הוא עומד על שלוש רגליים, זה מצות שלוש רגלים, "שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה'", והיכן? - **בבית**, במקום של בית, שהוא עומד לפחות על שלוש.

אבל בבחינה של 'רגל בפני עצמו', שזהו שמיני עצרת שהוא רגל בפני עצמו, כוונת הדבר שהוא עומד על רגל אחת, וזה פשוט, זה לא 'רגל בפני עצמו' שהוא **עוד** רגל, אלא זה ההגדרה הוא 'רגל **בפני עצמו**'.

- וגם מה שכפשוטו הוא כנגד דוד המלך שמצד כך הוא רגל רביעי שבמרכבה, בעומק זה הינו הך הוא מצד אחד רגל רביעי שדוד הוא מדין רביעי, אבל מצד שני על דוד נאמר שהוא "ראש השלישים" - ראש לג' אבות, הוא

רגל בפני עצמו.

'רגל בפני עצמו' שמתגלה בשמיני עצרת, כלומר שהעולם עומד על רגל אחת, וכדברי הגמ' בחגיגה - על מה העולם עומד, שלחד מ"ד העולם עומד על שבעה רגליים - "חצבה עמודיה שבעה" וכו', כל השיטות שם עד המ"ד התחתון - 'על מה העולם עומד על עמוד אחד וצדיק שמו, שנאמר "וצדיק יסוד עולם", זה ההבחנה של 'מקום ארון', אבן השתיה, שהוא מקום השיתין, שממנו הושתת העולם, זהו "צדיק יסוד עולם", על זה עומד מציאות העולם, על רגל אחת.

איך אפשר להעמיד עולם על 'רגל אחת'? - ה'רגל אחת' זהו בבחינת 'מקום ארון אינו מן המידה'.

"גיירני על רגל אחת" - מכח 'רגל אחד' דשמיני עצרת

אותו הגר שבא להתגייר אצל שמאי, ולאחר מכן אצל הלל, ובקש "למדני כל התורה כולה על רגל אחת", זהו אותיות גר שבתיבת רגל - ועל זה כתוב שם "דחפו שמאי באמת הבנין" - למה דווקא באמת הבנין? - כי בנין לא יכול לעמוד על רגל אחת, אדם עומד על שתי רגליים, מקום - בית, וכדו', צריך לפחות שלוש רגליים, ובמרכבה ארבע רגליים, [- זהו שתיים, שלוש וארבע, שזה סוגיא רחבה לעצמה] ולכן, כשאותו הגר מבקש 'למדני את כל התורה כולה על רגל אחת', 'דחפו שמאי באמת הבנין', כי אמת הבנין מגדירה שבנין לא יכול לעמוד על רגל אחת, על מה העולם עומד, על שלושה עמודים.

וכשהוא בא להלל וכן גיירו, מכח "מה דעלך סני לחברך לא תעביד, ואידך פירושא הוא, זיל גמור".

מאיפה השורש שהגר מבקש להתגייר על רגל אחת? - מה'רגל בפני עצמו' של שמיני עצרת, הוא רגל לעצמו, זהו גדר שהעולם עומד על רגל אחת, וה'רגל אחת' הזו דייקא הרי אין צירוף לשבעים אומות, שהרי בכל שבעת הימים, השבעים אומות יכולים להצטרף לשבעה ימים שמקריבים להם פרים, ושם העכו"ם עדיין אינו צריך לגמרי להתגיר יש לו מקום בסעודה, ואיפה המקום שבו מגיע עיקר התביעה שמבקש הגר להתגייר? - כשמגיע השמיני עצרת, ואז הקב"ה אומר דווקא לישראל "עיצרו עמי עוד יום אחד", ששם אין מקום לעכו"ם משם מגיע התביעה של "גיירני".

אבל, יתר על כן, מה שהוא מבקש להתגייר זהו ע"י "למדני כל התורה כולה", הוא לא בא להתגייר רק מדין שמיני עצרת כפשוטו שהוא רגל אחת, אלא מדין השמחת תורה של "עושים שמחה לגמרה של תורה", ולכן הוא מבקש אם יש 'גמרה של תורה' - "למדני כל התורה כולה", ולכן דייקא הוא מבקש על 'כל התורה כולה', בבחינת יום ש'עושים שמחה לגמרה של תורה' על רגל אחת, מכח שמינית עצרת שהוא שמחת תורה, שיום 'גמרה של תורה' הוא 'רגל בפני עצמו', מדוקדק מאוד - זה עומק הבקשה שהוא ביקש "גיירני על רגל אחת".

כלומר, אם כן עומק ההארה שמתגלה בהארה של שמיני עצרת שמשיב לו הלל בהבחנה של "מאן דעלך סני לחברך לא תעביד ואידך פירושא הוא זיל גמור".

מדרגת 'אני כאן' דשמחת בית השואבה ומציאות ה'אני' הפנימית שמתגלה בשמחת תורה

הרי היה שמחת בית השואבה שהיא שייכת לחג הסוכות, ויש את שמיני עצרת שהוא יום שמחת תורה. בשמחת בית השואבה יש את

דברי הגמ' הידועים בסוף סוכה, מה שנאמר שם, שהלל היה אומר "אם אני כאן הכל כאן, אם אין אני כאן אין הכל כאן", ורש"י מביא שם כידוע, שהוא היה אומר את זה כלפי השכינה, שאחד מן השמות שהוא נקרא, הוא 'אני'.

זה אותו הלל שבא אליו גר להתגייר מכח שמיני עצרת, מכח שמחת תורה כמו שנתבאר.

ומה משיב לו הלל, לפי מהלך הדברים האלה, "מאי דעלך סני לחברך לא תעביד", זה אותו הלל שאמר "אם אני כאן הכל כאן, אם אין אני כאן מי כאן", מהו 'אני כאן'? - כלומר, הכל עומד על רגל אחת זה נקרא "אם אני כאן", מכח כך הוא מאיר את עומק ההארה שאם יש את ה'אני' בשורש העליון שלו, שזהו משמותיו יתברך שמו, ובוודאי, שם זה יוצא מהפסוקים שנאמרו בקריעת ים סוף, כמו שרש"י מביא מיסוד דברי חז"ל שזהו שם מהע"ב שמות, אבל העומק הפשוט של הדבר, לא מצד השמות - רבותינו הרי מבארים שזה נאמר על הקדוש ברוך הוא, כלפי שכינה, "כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי וגו' מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל", מכח ה"כי אני אני הוא", לכן נאמר "אם אני כאן".

מה מתגלה ב"כי אני אני הוא" - "כי אני" זהו תפיסת "מקום ארון אינו מן המידה", כי לא מתגלה מקום כפשוטו, אלא מתגלה המקום מדין ה'מקיים', מדין ה'מקיים' שבדבר, זה נקרא "אם אני כאן", "כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי", זה שורש של המקיים של הכל.

זו ההארה שמתגלה בעומק שלימות הארתה בשמיני עצרת, היא מתחילה להתגלות בחג הסוכות, שאז זה עקירה מתפיסה של דירת קבע, "צא מדירת קבע ושב בדירת עראי", אבל שם יש עדיין דירת עראי, השורש לערי הלויים.

אבל מה שמתגלה בשמיני עצרת, מתגלה ה"אני חלקם ונחלתם", מתגלה ה"מקום ארון אינו מן המידה", מתגלה "כי אני אני הוא", מציאות ה'אני' הפנימית, היא שורש מציאות ההארה של שמחתה של תורה, "עושים שמחה לגמרה של תורה".

מדרגת גמרה של תורה, ומדרגת ההוספה

ולפי"ז, המהלך הנוסף של הדברים, ביאור כונת הדבר "עושים שמחה לגמרה של תורה", כידוע עד מאד, יש תורה שבכתב ותורה שבעל פה, תורה שבכתב - ששים רבוא אותיות לתורה, "ייתר אות אחת או פיחת אות אחת, הספר תורה פסול", אבל תורה שבעל פה, עליה נאמר "ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים".

וא"כ, כש"עושים שמחה לגמרה של תורה" בשמיני עצרת - שמחת תורה, לא עושים שמחה לגמרה של תורה שבעל פה, אלא עושים שמחה לגמרה של תורה שבכתב. היוונים - מנסים לצייר שגם התורה שבעל פה יש לה גמר, וזהו מה שמבואר בגמ' במסכת מנחות שבן אחותו של רבי ישמעאל שאל אותו "אני הוא שלמדתי את כל התורה כולה, מהו שאלמד חכמת יונית, אמר לו צא ובדוק זמן שהוא לא יום ולא לילה ועסוק בה", כלומר, זה נקרא "להשכיחם תורתך", לצייר שהתורה שבעל פה יש לה גמר, עצם השאלה של "אני הוא שלמדתי את כל התורה כולה", זה כבר תחילת חכמת יונית, וע"ז הוא אמר לו, צא ובדוק זמן שהוא לא יום ולא לילה, בהקבלה להגדרה של "והגית בו יומם ולילה" שכמו שנתבאר לעיל, זה ה'תמיד' התחתון, בבחינת יהושע.

אבל בעומק יותר, מציאות ההארה שמתגלה בשלימות כקומת שמיני עצרת, יש את העומק של ה'שישים רבוא אותיות לתורה' שזה

ה'שמחה לגומרה של תורה', מסיימים לקרוא את התורה שבכתב, זה ההגדרה, ועל זה ה'שמחה לגמרה של תורה'.

אבל הרי ברור לכל בר-דעת - חג הסוכות נקרא חג האסיף, וכבר הוזכר פעמים רבות מאד, יש 'אסיף' מלשון **אסיפה**, ויש 'אסיף' מלשון **הוספה**, ומצד כך עיקר חג הסוכות הוא מכח **האסיף** מצד מה **שאוספים**, אבל בפנימיותו מונח **הוספה**, כאשר עושים שמחה לגמרה של תורה, יש מהלך אחד כפי שהוזכר קודם לכן, שזה האופן של ה"לומד תורה ומשכחה", זה הצד השפל.

אבל הצד העליון יותר כשעושים שמחה לגמרה של תורה, מה שכפשוטו היינו שמתחילים עוד פעם את התורה מהתחלה, שזה ה'**לב**' כמו שנתבאר "לעיני כל ישראל - **בראשית**", אבל בעומק יותר, כשעושים שמחה לגמרה של תורה, כלומר מגלים איפה הסוף, ואז מגלים איפה ההוספה, זה נקרא "עושים שמחה לגמרה של תורה", מבררים את הגמר שזה הסוף, ואז מבררים שעד כאן זה הסוף ומכאן ואילך זה ההוספה, "יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים", זהו ע"י שמבררים - אם לא מבורר איפה הסוף א"כ אי אפשר לברר איפה ההוספה, בשביל לברר איפה ההוספה מוכרח מיניה וביה שמבררים איפה הסוף, וכשמתברר איפה הסוף מתברר גם איפה מציאות ההוספה.

שישים רבוא אותיות - ישראל, והתוספת - שורש נשמות הגרים

ולפי"ז ההבנה העמוקה, כבר הוזכר פעמים הרבה "שישים רבוא אותיות לתורה" זה מדין ישראל, אבל נשמות הגרים הם מוסיפים על השישים רבוא, יש להם תוספת, כאשר הגר נכנס לכנסת ישראל, מיסוד דברי רבותינו הרי, באותיות התורה אין בידינו ששים רבוא אותיות באיתגליא, אלא זה אותיות שמתפרקות לחלקים, כדוגמת א' שנחלקת לי', ו', י', וכן ע"ז הדרך, בא' עצמה בעוד צורות, וכן בשאר אותיות, במלואיהם, ובצירופיהם, וא"כ, כל נשמת גרים שמצטרפת לתורה, הרי שהיא יוצרת בחינה נוספת לתורה שהיא לא ששים רבוא, אלא שיש תוספת של אותיות לתורה, לא כפשוטו תוספת, 'זאת התורה לא תהא מוחלפת', אלא כוונת הדבר, אופן של צירוף נוסף בתוך התורה שהוא בחינת אות שהיא יותר מהשישים רבוא.

נמצא, שהשמחה לגומרה של תורה היא שמחה לברר איפה הגמר של התורה, ואיפה התוספת של התורה, שזה שורש נשמות הגר, וזה אותו גר שבא לבקש משמאי והלל "גיירני על מנת שאלמד את כל התורה כולה על רגל אחת", הוא בא בשמיני עצרת, הוא בא בשמחת תורה, ושם באים לעשות צירוף חדש למציאותה של תורה.

"משם שואבים רוח הקודש" - משורש ה"מקום שאינו מקום"

זה העומק של השמחה שמתגלה בשמיני עצרת, שמחת התורה, יש שמחה שמתגלה בשמחת בית השואבה - "מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו שמשם שואבים רוח הקודש", אז כפשוטו, מאיפה היו שואבים רוח הקודש, היו שואבים מים לצורך ניסוך המים, ומכח כך היו שואבים רוח הקודש, אבל מפורש ביסוד דברי חז"ל, שיסוד השאיבה שהיו שואבים, מאיפה היו שואבים מים - לא היו שואבים מים רק ממעין השילוח שמשם היו שואבים מים, אלא עומק השאיבה היתה ממקום אבן השתיה, שמתחתיה הרי יש את התהום, "תהום אל תהום קורא", שם נמצא מקום התהום, משם היה העומק הפנימי של

ה'שואבים רוח הקודש', כך מפורש להדיא בחז"ל.

ולהבין, יש מה ששואבים רוח הקודש מדין שמחת בית השואבה ששייכת לחג הסוכות, אבל הרי השבעה ימים האלו, יש להם גם שמיני, שהוא שמיני עצרת.

מצד ה'שבעה ימים' היו שואבים באמת כפשוטו מים ומנסכים, אבל מצד הפנימיות שהרי שמיני עצרת הוא 'שמיני', כלומר ומצד כך כל השמונה ימים האלה מתחילתם מהיום הראשון הם על מנת להגיע לשמיני, מצד כך השאיבה שהיו שואבים מהיכן היתה שאיבת המים? - וכמובן לא מדובר באופן המציאות הפשוטה שהיה שואבים משם, אלא באופן הנעלם הפנימי, שמשם שורש יניקת השאיבה כדברי חז"ל במפורש שהוזכר, יסוד השאיבה באה ממקום אבן השתיה שמתחתיה התהום, משם נעשה מציאות של שאיבה "משם שואבים רוח הקודש".

ומהו הרוח הקודש שהיו שואבים משם? הרוח הקודש שהיו שואבים הוא מה'מקום שאינו מקום', מה'מקום ארון אינו מן המידה', שמתחת הארון נמצא אבן השתיה, ומתחת אבן השתיה נמצא המים, שזה המקום התחתון.

שורש ה"קפא תהומא למישטף עלמא" בבניית ביהמ"ק

הרי כדברי הגמ' בסוף סוכה שכאשר כרה דוד שיתין לבית המקדש "קפא תהומא למישטף עלמא", כלומר התהום רוצה לגלות את ה'מקום שאינו מקום', ולכן הוא לא נותן מקום לבנין הבית, פשוט וברור -, אין כוונת הדבר שהיה איזשהו שלב של נסיון לבנות את הבית, והיה מעכב של סטרא אחרא, ודוד המלך שעשה עפ"י עצת אחיתופל שאם להטיל שלום בין איש לאשתו אמרה תורה ימחה שמי על המים וכו' כמבואר שם בגמ', אלא מוכח כאן הגדרת הדבר שרוצים לגלות את ה'מקום שאינו מקום', זה שורש בנין הבית, לכן 'קפא תהומא למישטף עלמא', אלא שלאחר מכן נבנה הבית, יש מקום - ומצד כך, נשא דוד ק"ו בעצמו מכח אחיתופל שאמר לו, ומה להטיל שלום בין איש לאשתו אמרה תורה ימחה שמי על המים, כל העולם כולו, בוודאי.

ההארה הזו מאירה בחג הסוכות, "ופרוס עלינו סוכת שלומך", כלומר זה השלום שיוצר מציאות שהמקום כן מתקיים, וא"כ מתגלה תפיסת מקום - "ופרוס עלינו סוכת שלומך", אבל מצד כך הכל תלוי אם החרס שעליו כתב דוד את שם ה' עומד במקומו או לא עומד במקומו, וא"כ כל העולם הופך להיות דירת עראי, זה השורש של חג הסוכות "ופרוס עלינו סוכת שלומך" שכל הבריאה כולה היא עראי, היא עומדת על תנאי שהחרס עומד במקומו בכדי שלא יהיה ה'קפא תהומא למישטף עלמא'.

אבל מצד המהלך היותר עמוק שהוא ההארה של שמיני עצרת, כמו שנתבאר - שלימות ההארה של שמיני עצרת היא מאירה את אותה תפיסה שאין את אותו מציאות של חרס, כלומר היא מאירה את העומק הפנימי שמה שעומד מאחורי מציאות החרס - של ה"מקום ארון אינו מן המידה", שזה השורש הפנימי של בנין הבית שלכן הוא היה בתחילת הבית כמו שנתבאר.

ומצד כך מתגלה שורש מציאות הגרים שמתווספים על כנסת ישראל, זה השורש של דוד שהוא בא מהשורש של רות, שיש לו שורש שהוא בן גרים, שנעשה צירוף חדש לכנסת ישראל באופן של שישים רבוא, ונעשה צירוף חדש לתורה.

ולפי"ז ברור הדבר, כאשר אנחנו קוראים

בשמחת תורה - "לעיני כל ישראל - בראשית", כוונת הדבר - מסיימים "לעיני כל ישראל" במילה 'ישראל', וכידוע עד מאד **ישראל** ר"ת **יש ששים רבוא אותיות לתורה**, כך מסתיימת התורה, כלומר ה'גמרה של תורה' זה מחמת השישים רבוא אותיות שיש לתורה, לכן המילה האחרונה בתורה הסיום של התורה באיזה אופן הוא - 'ישראל' 'יש ששים רבוא אותיות לתורה', זה נקרא ה'גמרה של תורה', וא"כ כשעושים שמחה לגמרה של תורה שם נאמר "עיצרו עמי" דווקא לישראל ולא אומות העולם, ומסיימים את התורה במילה ישראל, זה גופא ההגדרה שעושים סעודה - שמחה לגמרה של תורה, שזה גמר ה'יש ששים רבוא אותיות לתורה' זה סיפא של תורה.

גילוי התוספת לתורה שב'בראשית'

אבל לפי"ז, כאשר מתחיל 'בראשית', העומק הוא עצום, מה כוונת הדבר שמתחילים 'בראשית', ראשית כל בדרך רמז, **בראשית** זה אותיות **ברא-שית**, יש מצד ה'ברא' ויש מצד ה'שית', 'שית' זה ישראל בבחינת **שש - ששים** רבוא **וברא** זה בגימטריא גר, וא"כ ב'בראשית' עצמו מונח שני החלקים האלה של הקומה.

כאשר מסיימים את התורה, מה שמתחילים עוד פעם את ה'**ברא**' שבגימטריא גר, וכמו שהוזכר קודם לכן, שתי האותיות האחרונות שבסיפא של תורה ושתי האותיות הראשונות הם בגימטריא רגל, שזהו ה'רגל בפני עצמו', מגלים תוספת לתורה ב'בראשית ברא אלקים', כלומר מתגלה שיש תוספת למציאות הדבר, זה שורש מציאות הגרים שמתחדשים בו ביום כתוספת על קומתם של הכנסת ישראל שחוזרים ומצטרפים.

תוספת יתרון היום השמיני על הז' ימים בצירוף הגרים

ולפי"ז בדקות, הרי שורש הגרים הראשונים שהתגלו בכנסת ישראל זהו ה'וגם ערב רב עלה עמם', וכדברי חז"ל כידוע מה שהובא ברמב"ן, שבמתן תורה הערב רב הללו לא היו ביחד עם ישראל, וגם בסוכות - כשהיה ענני כבוד במדבר הם היו מחוץ לענני כבוד, כי הם לא שייכים למציאות הענני כבוד.

וא"כ, הגרים הראשונים שהיו בכנסת ישראל לא שייכים לחג הסוכות, כי הם לא היו בענני כבוד שהם השורש של חג הסוכות.

אבל כשמתגלה שמיני עצרת מתגלה הארה חדשה של גרים, זה כבר גרים שמצטרפים ל"עיצרו עמי עוד יום אחד", "עושים סעודה לגמרה של תורה", אבל מתגלה התוספת, 'לעיני כל ישראל, בראשית", מתגלה התוספת של הדברי תורה כפי שהוזכר, וא"כ מתווסף מציאות של גרים, זה התוספת יתרון של שמיני עצרת - שמחת תורה על חג הסוכות, בחג הסוכות אין שורש למציאות של גרים, כמובן נאמר למעשה "כל האזרח בישראל ישבו בסוכות" שהגמ' דורשת מה'כל' לאתויי גרים, אבל חסר את השורש של הגרים הראשונים שהם הערב רב, שלא נכנס לתוך קומתן של הכנסת ישראל.

אבל בשמיני עצרת - שמחת תורה, ש"עושים שמחה לגמרה של תורה", מתגלה הצירוף של הגרים לתוך הכנסת ישראל, "לעיני **כל** ישראל", שה'ישראל' זה ה'גמרה של תורה' כמו שהוזכר - שה'יש ששים רבוא אותיות לתורה', זה 'גמרה של תורה', אבל מתגלה ה'בראשית' - '**ברא** שית', **ברא** גימטריא **גר ושית** זה **ישראל** בבחינת **שש - ששים** רבוא, וא"כ מתגלה שיש צירוף חדש למציאותה של תורה, זה העומק של השמחה שמתגלה בשמחתה של תורה.

וא"כ מה שבפשטות נאמר 'עושין סעודה - שמחה לגמרה של תורה' זה צד אחד בשמחה של שמחת התורה, מכאן המקור העמוק בכנסת ישראל שנהגו להרבות בעליות, ולקרוא עוד פעם ועוד פעם את פרשת וזאת הברכה כסדר, מה שלא נהגו כל השנה כולה באופן הזה - שגם אם מוסיפים זה באופן שמחלקים את הקריאה עד כדי שלא יהיה פחות משלושה פסוקים לכל עולה, אבל בוודאי שכסדר לא קוראים אות אותה פרשה שוב ושוב - זה לא מנהג ישראל, אבל כאן בשמחת תורה נעשה תוספת, תמיד האחרון שהוא המפטיר הוא המוסיף, אבל כאן הפרשה עצמה כולה הופכת להיות בגדר 'מוסיף' שחוזרים עליה עוד פעם ועוד פעם, זה ההארה שמתגלה מכח מדרגת התוספת שמתגלה בשמיני עצרת.

שורש ההארה דלעת"ד, מכח שמיני עצרת, של ה"תורה חדשה מאתי תצא"

התוספת הזו היא עומק ההארה שחלה מכח שמיני עצרת 'עושין שמחה לגומרה של תורה', פה השורש להארה דלעתיד לבוא הארת משיח, להארה של "תורה חדשה מאתי תצא", שצירופי תורה חדשים עתידים להתחדש מכח הארתה של תורה, זה העומק הפנימי שמתגלה בשמחתה של תורה.

"מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו", אבל עדיין זה שמחה ששייכת ל'שיתין', ירידת המים בשיתין שע"י ניסוך המים, מנסכים כל השנה את היין ובסוכות מנסכים את המים והם יורדים לשיתין.

אבל השמחה הזו שמתגלה בשמחת בית השואבה, הרי אם יורד ריבוי גשמים הרי זה כמו ששפך לו רבו קיתון של מים.

אבל בימי שמיני עצרת - שמחת תורה שמזכירין גבורות גשמים, לא שואלים על הגשמים מחמת שזה עדיין מעכב על העולי **רגלים** - שמצד ה'שלושה רגלים', עדיין ההארה הזו מעכבת את ירידת הגשמים.

אבל מצד אור דלעתיד לבוא, עתיד לירד הגשם בהארה של שמיני עצרת, אבל בעומק לא רק שעתיד לירד הגשם, אלא "ואד יעלה מן הארץ" מכח ה'מקום שאינו מקום', עתיד להחזיר את כל העולם כולו בחזרה למים, שהוא בבחינת "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", מתגלה שלימות ההארה בתוקפה, שלימות ההארה בשלימותה, תוקף ריבוי כל הכנסת ישראל - בצירוף הארת הגרים גם יחד שהם תוספת על הריבוי של ששים ריבוא ישראל, שאלו הם הששים רבוא אותיות לתורה, שיש להם תוספת, מהצד התחתון זה תוספת של גרים, אבל מהצד העליון זהו מה שה' אלקים בתוכם של ישראל - זהו הבחינה - הגרים מהצד התחתון והקדוש ברוך הוא מהצד העליון, ולכן הגר - שהוא משיח - הוא מגלה את הקדוש ברוך הוא, כי הוא שורש לאותה נקודת תוספת, לא רק מהצד התחתון שבה אלא מהצד העליון שבה.

יתן הבורא יתברך שמו ששלימות ההארה תאיר ותתגלה במהרה דידן, באור הגאולה השלימה בעזר השם בהתגלות גמורה, אמן ואמן.

סוכות 065 מהות שמחת תורה ושמיני עצרת תשפ"א
מספר שיעור בקול הלשון 30484397

סוגיות במחשבה

שמחת תורה

כתב בתורת המנחה (לר"י סקלי, דרשה פו) וז"ל, ענין שמחת תורה והסעודה קטנה - ועל כן נהגו ישראל בכל מקומות מושבותיהם לעשות שמחת תורה ביום חג שמיני עצרת, כי אין לנו עצרת בשמיני ולא רגל בשמיני כי אם זה. וכבר חגגנו שבעת ימים עם השנה וגמרנו וסיימנו היקף שבעת ימי בראשית, ונכנסנו ביום השמיני לאכול סעודה קטנה (כלשון חז"ל (סוכה נה ב), ועין זוה"ק (ח"ג רנו ב)) **והיא גדולה לנו.**

ועל כן קראו אותו סעודה קטנה, לפי שבה נגמר כל היקף שבעת הימים, ואנו חוזרים חלילה ומתחילין מן הראשון שלא היה בו כי אם יצירת האור הראשון הזך והנקי הדק שבדקים, ואין בו אכילה גסה כלל, וכנגד דקותו וזכותו קראו לה סעודה 'קטנה' וכו'. וזהו שתקנו חכמי ישראל להשלים התורה בזה היום ולהתחילה מיד, כשם שזה היום הוא יום שמיני והוא חוזר חלילה כן, אנו חוזרים חלילה התורה, ועוד, לומר כי סופה ראשה וראשה סופה, וכמ"ש בספר יצירה, סופן נעוץ בתחלתן כשלהבת קשורה בגחלת, עכ"ל.

וסבה נוספת לסעודה קטנה זו, כתב בפחד יצחק (שבועות מאמר כב) וז"ל, שְׂמח זבולון בצאתך, וישכר באהלך (דברים לג יח). הרבותא הגדולה שאנו מוצאים בפסוק זה, היא כי השותפות של זבולון וישכר לא נקבעה בתורה ביחס לגוף דברי תורה עצמם, אלא שהתורה קבעתה לשותפות זו במטבע של שמחת התורה, התחלתה של שותפות זה אינה אלא בתיבת "שְׂמח" וכו', והאופי הכללי של **שמחת** התורה רוכש לו קו חדש של שמחה על ידי מציאותה של שותפות זו בין זבולון לישכר, עכ"ל. ולפי דבריו נראה, שבחג שמחת תורה נגלה שותפות זו, שחלקו של ישכר הוא גומרה של תורה, ובעומק חלקו של זבולון הוא הסעודה לגמרה של תורה, חיבור גמור של תורה עם סעודה, זה הוא צרוף ישכר וזבולון.

ובעומק יותר, כתב במאור ושמש (רמזי שמיני עצרת) וז"ל, ויראה לרמוז מנהגם בפסוק זה, ביום השמיני "עצרת", נוטריקון, עושים צדיקים ריקודי תורה, עכ"ל.

והבן, שישכר, יודעי בינה לעתים (דהי"א יב לג), הם מתקשרים ל'**ראש**', אולם זבולון לחוף ימים ישכון (בראשית מט יג), שמח זבולן בצאתך (דברים לג יח), **הולכים** ממקום למקום, וזהו ה'**רגלים**', ולכן דוקא רוקדים בשמחת תורה - ולא בזמן מתן תורתינו, כי שמח"ת הוא תיקון ושיתוף זבולון, ותיקונו בשמח"ת ברגלים שרוקדים, ודו"ק.

מדור
אתחלתא דגאולה

מלחמה - שלום

שמחת תורה

מלחמה – שלום

שמחת תורה

שורש שמחת תורה, הוא ביום מתן תורה, וכמ"ש רש"י (שמות כד י, והוא מחז"ל) וז"ל, ויראו את אלהי ישראל - נסתכלו והציצו ונתחיבו מיתה, אלא שלא רצה הרבה לערבב שמחת התורה, והמתין לנדב ואביהוא עד יום חנוכת המשכן.

והבן, ששמחת התורה היא שלום, כי התורה נקראת שלום, כמ"ש (משלי ג יז) דרכי' דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. ולכן נהגו ביום זה לעשות מעשים שיש בהם שלום, כגון לעלות לתורה כל יחיד [שלא יהיו יחידים שאותם לא כיבדו לקרוא בתורה], וכן לעשות סעודות ומשתה, המרבים שלום ורעות.

שלום מלשון שלם, שלימות, וביום זה משלימים כל התורה. וזהו אור השלו' הנגלה בתורה,.

וסוכות נגלה בו שלום, כלשון ופרוס עלינו סוכת שלומך, והוא זכר לעננ כבוד, שהעננים היו בזכות אהרן (תענית ט א) שמידתו אוהב שלום ורודף שלום (אבות פ"א מי"ב). ושמחת תורה סופה של סוכות, ונמשך בו אור השלום, אלא שבסוכות זהו שלום בין בני אדם, ראויים כל ישראל לישב בסוכה אחת (סוכה כז ב), ובשמחת תורה נגלה בשורש התורה כן.

אולם יש שורש של מלחמה בתורה בתחלתה, וכמ"ש חז"ל (מכילתא דרשב"י ריש פרשת שמות) מפני מה נגלה הקב"ה משמי מרום והיה מדבר עם משה מתוך הסנה, אלא מה הסנה קשה מכל האילנות שבעולם, שכל ציפור שנכנסת לתוכה אינה יוצאת מתוכו בשלום עד שמתחתכת אברים אברים, כך היה שיעבוד ישראל במצרים קשה מכל שעבוד שבעולם. והבן שהסנה הוא הכנה למתן תורה, מלחמה במצרים,וכן קרי"ס שבו נגלה ה' איש מלחמה, אולם במתן תורה עצמו, שורש התורה, נהפך המלחמה לשלום .

וע"פ קבלה, נודע שעיקר זווג בתפלה, הוא בברכת שים שלום, ובמדת הזמנים, זווג של ירח האיתנים, עיקרו בשמחת תורה, ודו"ק.

וביום שמחת תורה נהגו שכהנים אינם נושאים כפיהם בחוץ לארץ (עי' משנ"ב סי' תרסט סקי"ז), וא"כ מיד נמשך ברכת שים שלום, וגדול בו השלום מאוד, ודו"ק.

וכן בשמחת תורה נהגו לקרוא פרשת "וזאת הברכה", וכתב ר' צדוק (פרי צדיק קרח אות יז) וז"ל, שמחלוקת היפך השלום, שהוא [השלום] ההמשכה של כל הברכות ודברי תורה ממדת כתר עליון לכנסת ישראל. ומחלוקת היפך זה. ושבת שהוא שלום כמ"ש למעלה, לכן אומרים שהשלום שלו ישים עלינו ברכה ושלום, עכ"ל. והבן עוד, אם שמחת תורה יום של ברכה, וזאת הברכה, כולו שלום, ודו"ק.

מדור
רל"א
שערים

צירוף שמחה

ש-מ/ ש-ח / מ-ח

צירוף תורה

ת-ו/ ת-ר / ת-ה

ו-ר / ו-ה / ר-ה

ש-מ

משה, מש-ה, מש-שם. דבר והיפוכו. מש, מלשון למשש, חיבור גמור לדבר שקרוב אליו. לעומת כך שם, זהו דבר רחוק. ובדקות, כאשר הדבר הוא שם ואינו כאן, אזי כאן זהו בחינת שמם, שממון, העדר. וזהו בחינת ארץ, היפך שמים, שמ-ים, שם מים, כמ"ש בחגיגה. והיינו שמדרגת ארץ הוא בבחינת שממון, ומדרגת שמים הוא בבחינת מש, מישוש. וזהו שמח, ח - מש, כאשר ממשש הדבר, שמח. ובארץ אומרים כלפי השמים לשון של שם, ודו"ק. וזהו בחינת שמר, שמ-ר, והיינו לשמור שמה שנמצא כאן לא יסתלק לשם, ויעשה כאן שממון. ולהיפך הוא בחינת קריאת שם, כמ"ש (בראשית, ב, כ) ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה. והיינו שהמשיך להם אור יקרות משורשם בשמים, ודו"ק. ובלשון אחרת, המשיך משורשם העליון שהוא בבחינת נשמה, נש-שם (כל אשר נשמה באפו, אפילו בעלי חיים), לתוך נפשם וגופם, וזהו שמם לפי שורשו בנשמתם. וזהו בחינת שימה, שמ-יה. וכאשר אין מאיר שורשו, זהו רמש, ר-מש, וכן בבחינת שמד, שמ-ד. ובבחינת שמט, שמ-ט.

וכאשר קרא להם שמות, הוא קרא והם שמעו את קריאתו, שמע, שמ-ע. והיינו שהשמיעה היא קבלת השפע מן שורשו הנמצא שם. כי שמיעה בבחינת קבלה, כנודע בבחינת שמיע לי, סבירא לי. ובשורש זהו מלאות, בחינת שמן, שמונה, שמ-ן, וממשיכים ממקורו למקום החסר כנ"ל, משמים לארץ, למקום החומר, למקום הגשמיות, גשם, ג-שם. וזה היה בצורתו הראשונה. והארה זו בבחינת שמש, שמ-ש, להפוך את הדבר של שם למש, ודו"ק.

אולם ע"י חטא אדה"ר, פגם ב"לשמרה", כנ"ל, ונעשה כאן שממון, ונצרך כיסוי לחסר, ולכך נצרך בגדים בבחינת שמלה, שמ-לה, לכסות הערוה, היינו לכסות החסר והשממון. ומעתה עיקר הנהגת השי"ת עמהם אינו בבחינת יד ימין, אלא יד שמאל, שמ-אל, הנהגת אל. לא בבחינת "חסד אל כל היום", ימין מקרבת, אלא הנהגה מרחוק, שם-אל, בבחינת את קולך "שמעתי" בתוך הגן וארא ואחבא. ומעתה הימין, בבחינת אברהם, יש בה גילוי של פסולת, ישמעאל, שמ-יעאל, וכן לשון של שמיעה, ודו"ק. ובשמאל נמצא עשו שנושא את בשמת, בת-שם. ומלכי אדום, שמלה ממשרקה, שמ-לה, כנ"ל. ושורשו בבגדי עשו החמודות, בגד - בגידה, כמ"ש חז"ל. אולם בתיקון נולד ליעקב שמעון, שמ-עון. אולם אינו תיקון שלם, כמ"ש שמעון ולוי אחים כלי חמס וגו'. ואילו היה בתיקון שלם היה נעשה מש-עון, ודו"ק.

ובתיקון השלם הוא בבחינת כי לה' המלוכה ומושל בגוים, משל, מש-ל, שמושל למלאות השממון. והוא בבחינת מש"כ עד כי יבא שילה, ואמרו חז"ל, דא משה, מש-ה. וזו כל עבודתו למלאות השממון. ובעולם דידן הושלם עשיית המשכן, מש-כן, ע"י משה. ששם עיקר מילוי השממון. ויתר על כן בבנין ביהמ"ק הראשון ע"י שלמה, שמ-לה. בירושלים, ירולי-שם. ושלמות התיקון ע"י משיח, מש-יח. הארה שלמה, שלם, שמ-ל.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אלישמע, אמש, אשמה, אשמרת, מעשה, חמש, חשמנה, כרכמיש, מנשה, משבר, מקדש, מרחשת, מקשה, משא, משכיות, משה, משורה, משיח, משך, משקל, משל, משעול, משנה, שלמה, משתה, שדמות, שולמית, שם, משנה, שמאל, שמונה, שמע, שלומיאל, בשמים, שמר, שמות, שמח, שמיכה, שמן, משור, שמכה, שמלה, שממון, גשמי, שמרון, שמש, שפמות, תשומת, משקה, דמשק, דרמשק, ישמעאל, חלמיש, מבשר, חשמל, ישימון, מושל, ישמת, מישר, מושב, המושי, מכתש, מחשבת, ממשלה, מישרים, שמטה, מעשר, מלבוש, משגב, שום, שמרון, משביר, מפשעה, משחית, מרשתי, אשמורה, משורר, משבצת, משפט, משגע, משורה, משכן, משחה, משרה, משיח, חשמון, משענת, משפחה, שוחמי, משמר, ישמעיה, משקוף, משקל, השכים, משפתים, מפיבשת, נשמה, שופמי, שמיני, משרת, משש, שונמית, שמה, אשלמה, שולמית, מישאל, שמד, שמים, משכלים, שלמה, עשרים, שמידעי, תנשמת, ישימאל, שמועה, משואה, שרמות, מושב, מישאל, מכוש, עמשא, אשתומם, מכשלה, משסה, אשם, מחשה, מחשבה, שטם, מלקוש, משאר, מלקוש, משאת, מוקש, מורש, חרמש, משגה, משי, משלמיהו, משואות, ישמעאל, משכיל, עמשא, מגרש, שמשון, מכשף, רמש, שמה, מכשול, שמואל, מקשש, משקל, מישע, פלשתים, אבישלום, משאה, נשמה, מעשר, משחית, בשלום, משגב, עמשא, משובב, משעם, גשם, משור, שוממה, שנער, שמאבר, לשם, משחת, שלמיאל, שלמיהו, שמידע, שפים, שדמות, שלמון, שמטתה, חרמש, שמונה, חשמנים, משבצת, כמוש, שמים, מבשם, ירושלים, ישמעיהו, מורשה, שמם, מכמש, שקמים, מושב, שלום, משניר, שמלה, משח, משגב, שמצה, משפם, משק, מגרש, שמעון, דמשק, מתושאל, שמרים, מישאל, מדרש, מישרים, פרמשתא, משוטט, שהם, מישא, משאבים, שבמה, מנשי, משלש, משרקה, משבר, שומר, מרחשת, מרשה, שמטה, משובבת, שלמיהו, משבב, משביר, שממית, משחית, שמוט, משגיא, משגע, שמעיה, משך, שמיר, משורה, משזר, נשימה, עמישדי, שמנה, משי, משיזבאל, עמשי, שומע, שמרון, משכיות, משכית, שולמי, בשגם, שלמנים, משלי, משלמיהו, שלמי, גרשום, שטים, משסה, משקה, שפם, כשם, שכים, משקדים, שלם, לטושים, שלמים, חושים, נמשי, שפיים, שממה, שונם, אשם, קמוש, משמנים, שמעי, שקמים, אחשדרפנים, שדמות, אבשלום, שמשון, שמים, שלמנאסר, שלומית, שכם, שחקים, אחשתרנים

ש-ח

ויסף חמישתו. חמש, חש-מ. מחד שח, לשון שיחה. ומאידך חש, לשון שתיקה, כמ"ש בחגיגה (יג, ב) עתים חשות עתים ממללות. וכמ"ש במחברת מנחם, החשתי מעולם (ישעיהו, מב, יד), הלא אני מחשה ומעולם (שם, נז, יא), גם אני ידעתי החשו (מלכים ב, ב, ג), עת לחשות (קהלת, ג, ז), ענין שתק הם. וזהו במדרגת מדבר, וכאשר הדיבור, ממוצע בין שתיקה לדיבור נקרא לחש, ל-חש. כי דיבור בלחש הוא גם דיבור וגם שתיקה, ודו"ק. וכאשר אינו יכול לדבר, נקרא חרש (שאינו מדבר ואינו שומע), חש-ר. וזהו בחינת שחק, שח-ק. כי כאשר שוחק אינו יכול לדבר, בבחינת אז ימלא שחוק פינו. פיו מלא שחוק ואינו יכול לדבר.

וכאשר משתלשל הדיבור לעשיה, נעשה חש, לשון מהירות, וכמ"ש שם מן המקראות, חושה לעזרתי (שם, לח, כג), חשתי ולא התמהמתי (שם, קיט, ס), ועוד. וזה פעולת מעשה חיובית. אולם היפוכו שלילת הפעולה, חבש, חש-ב, שעי"ז מנוע מן הפעולה. ובמדרגת זמן נקרא לילה - חשך, חש-ך, שיום הוא זמן פעולה, ולילה זמן העדרה. וכן מלשון מנע, חשך.

ושורש הפעולה המהירה, בחשק, חש-ק. שככל שחושק יותר כן פועל מהר יותר. ופעמים שהחשק פגום, כגון שמקבל שחד, שח-ד, ועי"ז פועל בזריזות. וזהו בחינת שמחה, שח-מה. שע"י השמחה פועל במהרה, היפך העצב שפועל בעצלתיים. ועי"ז מתרחב לבו, ואף גופו, וזהו בחינת שטח, שח-ט, כי מהות שטח הרחבת הדבר.

ושורש החש המחשבה, חשב, חש-ב. וכאשר זה מחשבה דקלקול, זהו בחינת נחש, נ-חש, דעת דקלקול. ואזי נעשה פגם המחשבה. כגון שכחה, שכח, שח-כ. וכן חשש, כמ"ש (ישעיהו, לג, יא) תהרו חשש. כי החושש מהרהר במחשבתו ומחפש את הצד הנכון, חפש, חש-פ. וכן חורש, חש-ור, חושב מחשבות רשע להשחית. שחת, שח-ת. וזהו אחשורש, אורש-חש. וזהו נחוש בדעתו. ואזי הוא משגיח, שח-מגי, לראות ולמצוא כיצד יוציא מחשבתו לפועל. וכאשר מוצא, זהו בחינת חשף, חש-ף, נגלה לו הדבר.

ובתיקון בביהמ"ק השתמשו בעור תחש, ת-חש. ובבגדי כהונה, חשן המשפט, חשן, חש-ן, תיקון נחש, כנודע. ובכלים, שלחן, שח-לן. ושם השראת השכינה, בבחינת נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, בחינת ענוה ושפלות, שהוא בחינת שח, התכופף. המשפילי לראות בשמים ובארץ. וכאשר נגלה אור זה בכל העולם, אזי נגלה שכל הנבראים פועלים בשליחות בוראם. שלח, שח-ל. ושלמות הארה זו בימות משיח, שח-מי. שאזי מתבטלת הבחירה ואזי ניכר שאין פעולה עצמית - בחירה, אלא הכל שלוחים של מקום.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אחשורוש, ארתחשסתא, אשחור, אחשדרפנים, שוחמי, חבוש, חבש, חדש, חורש, חושב, חושי, חושים, חושך, חושם, חטוש, חיש, חלמיש, חמישי, חמש, חמישית, חפש, חריש, חרש, חרמש, חש, חשב, חשביהו, חשך, חשכה, חשם, חשמל, חשמנים, חשן, חשף, חשק, חשש, כחש, לחש, מחשך, מחשף, ממשח, מרחשת, משביח, משגיח, משח, משחק, משטוח, משיח, משלוח, מתושלח, נחוש, נחש, נחשון, נחשת, פשחור, רחש, שוח, שוחה, שוחט, שותלח, שחד, שחוק, שחור, שחחו, שחי, שחין, שחיף, שחל, שחץ, שחק, שחר, שחת, שטח, שיח, שיחה, שיחור, שכח, שלח, שלחן, שליח, שמח, שפחה, שרח, תחש, משפחה, חשוק, יחש.

מ-ח

חכם, חמ-כ, לשון חמימות. והחמימות תולדת התנועה. ועיקר שורש התנועה תחילתה בתורה, ונגלה בהתפשטותה בבחינת מלחמתה של תורה. לחם, ל-חם. שזו תנועה מרובה, כי המלחמה מכריחה תנועה מרובה. ובפועל זו מלחמה כפשוטו. וזה בחינת מחנה, מח-נה. "אם תחנה עלי מחנה". וכנגד אויב הבא במחנה, עושים חומה להגן, חומה, חמ-וה. והשורש זה שמחת התורה, שמח, ח - מ, תנועה יתירה של שמחה.

ובתוך האדם גופא יש חמימות של אש, גאוה. בחינת חמץ, כנודע. חמץ, חמ-ץ. וכן חמימות של כעס, חמה, חמ-ה. וכן חמימות במים, תאוה, חמדה, חמד, חמ-ד. והוא בחינת חם בן נח, ששימש בתיבה. ויש חמימות בממוצע ביניהם, רוח, שתולדתו מדת הרחמים, כנודע. רחם, ר-חם. כי הרחמים מולידים חמימות לדבר. והוא בחינת חמל, חמ-ל. וכן בחינת מחל, מח-ל. היפך לחם, כנ"ל. ויתר על כן, למעלה מרחמים, אור החן והחסד, בחינת מתנת חנם, חמ-ן. והיפוכו, חמימות של נטילה, חמס, חמ-ס. וכאשר מתקן הקלקול נעשה נחמה, נחם, נ-חם.

ושורש החמימות גנוז בצורת אדם שיש בו רמ"ח איברים, רמ"ח, ר-מח. והוא מדרגת אברהם, בגימט' רמ"ח, כנודע. שנאמר בו "ויחבש את חמורו". כי חמר, חמ-ר, קר לו אפילו בתקופת תמוז, כמ"ש חז"ל. ואברהם כובש קרירות זו, ומהפכה לחמימות. ויתר על כן מעלה לקודש, בחינת ח-ם, חמ-ר. ונעשה עליה מחמור, בהמה טמאה שאינה עולה למזבח, לבהמה טהורה, ויתר על כן עוקד את יצחק בנו על גבי המזבח. מזבח, חם-זב. ויצחק תיקן תפלת מנחה, חם-נה. וכן יש עליה לסולת, שתחילתו צמח, צ-מח, ונעשה קמח, ק-מח, ועולה לגבוה. בחינת מרחשת, מח-רשת.

ושלמות הארת התיקון מתגלה במשיח, משיח בן יוסף, בחינת חיים, חמ-י-י. בחינת עוד יוסף חי. ובפרטות בשם משיח הכולל, משיח, חמ-יש. ולחד מ"ד צמח שמו, צמח, צ-מח, כנ"ל. ולחד מ"ד מנחם שמו, חמ-נם. וכאשר אין מחכים לביאתו ח"ו, נעשה קרירות, בחינת מחר, מח-ר, אולם כאשר מצפים לביאתו כראוי, "בכל יום אחכה", מחכה, מח-כה, בחינת "היום" אם בקולו תשמעו, כמ"ש אליהו, זהו החמימות שמושכת ומביאה את המשיח.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אחומי, אחימלך, אחימן, אחימעץ, אחיסמך, אמתחת, האחירמי, חומה, חכמה, חלמו, חלמיש, חמאה, חמד, חמדה, חמה, חמואל, חמוטל, חמוץ, חמון, חמוקי, חמור, חמות, חמיטל, חמים, חמיץ, חמישי, חמל, חמס, חמץ, חמק, חמר, חמרמרו, חמרן, חמש, חמשה, חמת, חנמאל, חרמון, חרמים, חרמש, חשמל, חשמנים, חרטמי, חתמך, ימח, ימחץ, ימשח, ירחמאל, מטחוי, מפתח, צמח, מדחפת, מחכה, מחלי, מחרשת, מבחר, מבטח, מדח, מזבח, מזח, מזרח, מחבל, מחבק, מחדל, מחבת, מחויאל, מחול, מחולל, מחולה, מחזה, מחיה, מחיר, מחית, מחלון מחלף, מחלפות, מחמד, מחמש, מחנה, מחנך, מחסה, מחצב, מחר, מחקק, מחריש, מחשבה, מחתה, מלח, מלחמה, מלקוח, מלחשים, מנחה, מנחם, מסחר, מפתח, מצח, מרחב, מרחשת, מרחקת, משיח, משחק, משלוח, משלחת, משפחה, משתחוה, מתושלח, נחמה, נחמיה, קמח, רחמה, רחמים, רמח, שמח, תחכמני, מרזח, מחנים, מחוז, ירחמאל, חרצמות, מנוח, מחפיר, מחונן, מזיח, מתח, מספחת, חשמנה, חחים, בחיים, בחרם, מלקחים, גחם, אחשדרפנים, אחשתרנים, החכם, החלם, החרם, אחיקם, שחקים, חושים, חטים, חיים, חירם, חכם, חלום, חם, חנם, חרטם, חרם, חתם, כסלחים, לחם, מחנים, מנחם, נחום, פחם, רחבעם, רחם, תנחומים.

ת-ו

לך לך מארצך וממולדתך, מולדת, תו-מלד. אות ת"ו, ת"ו חיים ות"ו מות, כמ"ש (שבת, קד, ע"א) כי התו סוף כל האותיות בחינת סוף כל האדם למיתה. ושורש המיתה מעולם התהו, תו-ה, כנודע. תהום, תו-הם, וכן אותיות מות-ה.

ונתגלה המות בעולם תו-מ, ע"י חטא עץ הדעת, ביום אכלך ממנו מות תמות, אבלות, אבל-תו, ונאמר בעץ וכי תאוה הוא לעינים. תאוה, תו-אה. ולחד מ"ד (ברכות לד) עץ שאכל ממנו אדה"ר גפן היה, תירוש, תו-ירש. ואמרו חז"ל, בא נחש, פיתון, פין-תו, על חוה, והטיל בה זוהמא. בחינת זנות, זן-תו. ובחינת תועבה, תו-עבה, עביות התו. ואז אדה"ר במקום להיות עליון, קומה, קוממיות, תו-קוממי, נעשה תחתון, תו-חתן. ונתגרש מג"ע, ומעתה עיקר מקומו בזה לעומת זה, גיהנם, הנקרא צלמות, תו-צלם, והיינו שנפל הצלם והדמות, דמ-ות, לתתא. כי נודע שביום הושענא רבא יש חותם בתוך חותם, תו-חם. אם רואה צל, צלם, חי, ואם לאו נגזר עליו מות. וכן הגיהנם נקרא תנור, יום בוער כתנור, תו-נר. ואזי יצא מאלקים עשה את האדם ישר, ועות דרכו, תו-ע, ונכנס לחשבונות הרבים. ומעתה דרכו דרך עקלתון, תו-עקלן. וכולה תוגה, תו-גה. ונכנס לעולם התמורה, תו-מרה.

ומצד התיקון ת"ו תחיה, ושורשו בתורה, תו-רה, הנקראת תושיה, תו-ישה. ונגלה ב"ראשית", היפך ת"ו מיתה שנגלה ב"אחרית", והוא בחינת בתולה, תו-בלה, כי בתולה בחינת ראשית, הן באדם והן בקרקע. ומתפשט אור התורה ע"י מצות, מצ-תו, התפשטות מלעילא לתתא. ומתתא לעילא מתעורר ועולה הת"ו ע"י תקוה, תו-קה. והעלייה בפועל ע"י קטורת, קטר-תו. ועיקרו נגלה ביוה"כ, הנקרא שבת שבתון, שבן-תו, שבו שלמות הארת קטורת לפני ולפנים. וכן בר"ה הנקרא יום תרועה, תו-רעה, שאזי ספרי חיים וספרי מתים פתוחים, ת"ו חיים ות"ו מות.

והארת תיקון זה הן ע"י האבות, אב-תו, והן ע"י האמהות, אמה-תו. והפסולת נשאר אצל בתואל, תו-אבל, בחינת אבלות, מיתה כנ"ל, ת"ו מיתה. ובקומת ישראל נכנס ונגלה הת"ו של חיים. ולפיכך בנ"י נקראים צבאות ה', צבא-ות. ושלמות כניסת הת"ו מות, כח עכו"ם, בתואל כנ"ל, לת"ו חיים, נגלה ע"י כח גרים, ושורשם רות, ר-תו. שנאמר בה, באשר תמותי אמות ושם אקבר.

ונגלה תיקונו בזרעה, דוד, שזמנו חצות, חצ-תו. ורעו, אהבה שאינה תלויה בדבר, יהונתן, תו-יהנן. ומדת דוד, מלכות, מלך-תו. מולך על מדת ת"ו. ושורשו ביהודה, שמידתו תודה, תו-דה.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: תהו, תהום, דמות, תולדה, היות, שמות, תוך, אות, אודת, תושב, בתולה, בתואל, חצות, אבלות, ואלת אולת, אותו, אחות, אמהות, מות, השתחות, אתמול, אתון, יתוש, היות, כותי, זנות, יהונתן, כתוב, כלות, מלכות, מצות, סוכות, ערבות, צבאות, צלמות, תבואה, תבונה, תנור, תדור, תודה, תולעת, תורה, תרועה, גלות, דלות, דקות, לאות, מאות, נותר, נותן, תאוה, תועבה, תור, תחתון, תיכון, תירוש, תמוז, תמורה, תעודה, תפוח, זולת, חותם, חיות, חמות, חצרמות, יהודית, ידידות, יתום, יקותיאל, תלונה, כסות, תוא, לויתן, עות, לעומת, מתושלח, שונמית, תושיה, תנופה, תרופה, תרומה, מחלוקת, מדות, תקוע, נביות, עצלות, עקלתון, עקבות, עתודין, פיתון, פתוח, קוממיות, קטורת, רות, שבתון, שויתי, שתול, תאום, תו, תובל, תוגה, תוח, תוכחה, תועה, תלוי, תמונה, תנוך, תקוה.

ת-ר

תורה, תר-וה. והנה התורה כוללת הכל, ויש בה בחינת ימין ובחינת אמצע ובחינת שמאל.

בחינת שמאל, היא תורה ששייכת לאומות העולם, תורה שחיזר הקב"ה לתת לאוה"ע במתן תורה, וכן ז' מצות בני נח. תורה מצומצמת, בבחינת זרת, ז-רת, האצבע הקטנה. וכבר אמרו (כתובות, ה, ע"ב) שכל האצבעות למידותיה של תורה. ותורה זו היא בבחינת שור, הנקרא בלשון ארמית "תורא", תר-וא. והוא פני שור לשמאל, במרכבה. והיא תורה של דין, בחינת ספיקא דאורייתא לחומרא. ושורשה בתרח, תר-ח, תרח - רתח, כעס, כמ"ש חז"ל, כדוגמת שור שכועס ונוגח. ותורה זו היא הממשיכה בזרעו של תרח, בלבן שהיה אצלו תרפים, תר-פים, ובעשו, שכולו כאדרת שער. אדרת, אד-תר. ושורש לבושו של עשו, במש"כ בתולדת חטא אדה"ר, ויתפרו להם עלי תאנה. תפר, תר-פ. כי זו תורה של נפרדות, פ-ר, שנצרך חיבור ותפירה. ומי שפוסק ממשנתו, היינו שדבק בתורה של נפרדות, מאכילים אותו גחלי רתמים. רתם, תר-ם. והוא בחינת בתר, ב-תר, חתך והפריד. ופה שמדבר דברי תורה אלו של פרוד, עלול ליפול אף לדברים של פרוד, והיינו לשון הרע, שעונשו צרעת, צע-רת. וכן בהרת, בה-רת. וזו תורה של סתירה, סתר, ס-תר, היפך קטרת, קט-רת, קשר, חיבור. וישנה פרכת בין קודש הקודשים לקודש, להבדיל בין תורה פנימית לתורה חיצונית. פרכת, פכ-רת. ועשו המשיך התורה של רתח, כעס, בחינת אש, כנודע, שדרכו לדלוק בתנור, תר-נו.

ותורה זו היא בבחינת יתר, י-תר, שנעשה נותר, נו-תר. ותוספת זו היא בחינת רבית, בי-תר. היפך שטנו של עשו יוסף, שהוא תוספת דקדושה, ויודע להפריד תוספת של קלקול, בבחינת אין חלום בלא דברים בטלים, ובכוחו של יוסף לפתור החלום, כמ"ש פרעה. פתר, תר-פ. ופתרון החלום היינו להפריד את התוספת של הדברים בטלים מן החלום.

ובחינת אמצע, היא תורה של ישראל, ישר-אל, כנודע. ונקרא תורה מלשון שרשרת, שרש-רת, מלשון יושר, ישר, כנ"ל. וזהו תורה בבחינת תור, כמ"ש ובהגיע "תור" אסתר, אס-תר, והיינו תורה ישרה, שבאה שלב אחר שלב כראוי. ולכך נקראת מגילת אסתר אגרת, אג - רת. ושורשה כתר תורה. כתר, כ-תר. בבחינת כפורת, כפו-רת.

ותורה בימין הוא תורה מלשון היתר, היפך ספיקא דאורייתא לחומרא. וזהו מ"ש כח דהיתירא עדיפא. ועל חלק תורה זה נקראת ברית, בין הקב"ה לישראל. והיא תורה של אהבה, בבחינת רעות, עו-רת.

ויתר על כן תורה עליונה שלמעלה מחלוקה לשלש, והיא תורת הסוד, בבחינת תירוש, תר-יוש, שהוא יין, יינה של תורה. ותורה זו עיקרה נגלת בפורים, במגלת אסתר, שצריכה שרטוט כאמיתה של תורה, ונקראת אף אגרת, אג-תר, והיינו שאוגרת את האותיות ומצרפתם. וכדוגמת נמלה שאוגרת ומצניעה בסתר, כן דברי תורה אלו בסתר. ולכך נקרא תורת אסתר, א-סתר, אס-תר, כנ"ל. וזהו תורת אין סוף. אס-תר, אס, ר"ת אין סוף. אסתר, נוטריקון, אין סוף תורה.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אביתר, אגרת, אדרת, אורת, אחרית, איתמר, ארתחשסתא, פתרוס, אסתר, אפרת, ארחת, **ברית**, זרת, מרחשת, כתר, בחרת, כושרות, ירמות, סתר, פרת, בכורת, ערבות, כפתר, רמות, תלאשר, מחתרת, קרחת, גתר, **תורה**, תרועה, משמרת, פרעתון, נתר, בתר, גפרית, עצרת, רשת, עשתרות, גברת, מתאר, רתמה, מסגרת, פרתמים, כותרת, תרפים, תמר, שמרימות, שארית, משרת, תמרוק, תרח, תנור, תרשיש, עשרתי, תרצה, אחשתרנים, תרמית, אשמרת, צרעת, יתרו, כפתור, ארנבת, תרופה, ארשת, ריפת, רפות, מגערת, השתרע, וכפתר, תימרות, תירוש, מוסרות, מזמרות, ורות, חרות, תרשתא, חרשת, צמרת, ותוגרמה, יתר, גפרית, פתור, שתר, ותראלה, פתרון, תגר, מרחשת, תר, חצרמות, התר, מרבכת, משמרת, זתר, קטרת, פותר, רמת, תרח, יתרון, רבת, צמרת, ותירס, פרמשתא, עופרת, תרומה, קרת, תשורה, צרבת, תבור, תפר, רקת, חתר, רבית, תער, מזכרת, רתק, כנרת, רשת, פרכת, ממארת, תוגרמה, כרת, שרשרת, כפרת, רעות, מרחבות, מבשרת, עתר, סחרת, רתת, מרת, מורשת, מותר, פתר, תדמר, קיתרוס, רתם, רתח, מיתר, מכמרת, משרפת, תבור, תדהר, צרעת, מרות, נותר, **בהרת**.

ת-ה

אתה, א-תה. ומהות "אתה". אל"ף - אלופו של עולם. א. קודם שנברא העולם, ת - בחינת תנועה, וזהו ת' של אתה. ה - בחינת ה"א, זה, וזהו ה' של אתה. וזהו עומק הפניה "אתה" אליו ית"ש.

ובחינת גילוי מדרגה זו מאמיתת המצאו נקראת תורה, רו-תה. כי בתורה נגלה הקדמה לעולם, שהרי עליה אמרו חז"ל שקדמה לעולם, ונגלה בה משנברא העולם, כמ"ש אסתכל באורייתא וברא עלמא. שהרי כל מצוותיה ומעשיה באופן של משנברא העולם. וכן התורה נקראת תושיה, שוי-תה. ובעיקר נגלה בסדר טהרות, טרו-הת. וכאשר אסתכל באורייתא וברא עלמא, היינו חיבור קודם שנברא העולם עם משנברא העולם, ותחלה היה בונה עולמות ומחריבן, הנקראים כנודע עולמות התהו, תה-ו, תהום, מו-תה. כי פנימיות עומק סיבת החורבן היא התשוקה לחזור למדרגת קודם שנברא העולם. ושורש חורבן זה הוא השורש לכל החסרים שישנם בבריאה. וכאשר יש חסר, נגלה מדרגת תפלה. פל-תה, תביעה להשלמת החסר, וכאשר משלים החסר נגלה מדרגת תודה, דו-תה. וכל מדרגת תפלה, תהלה, תה-לה.

ואדה"ר בתחילת ברייתו היה במדרגת נוכח פני ה', "אתה", אולם כאשר חטא, כתיב "את קולך שמעתי בתוך הגן ואירא ואחבא", והיינו שנסתלק ממדרגת "אתה", נוכח, ונעשה במקום אתה, עתה. כי כמו שנתחלף מכותנות אור לכותנות עור, כנודע, כן מתחלף מאתה לעתה. ונפילה זו היא בבחינת תאניה, אני-תה. ואזי כתיב ויתפרו להם עלי תאנה, אן-תה. ונתקלל אדה"ר בזעת אפך תאכל לחם, בחינת עמל להשיג תבואה. בוא-תה. ומחמת זה נקנסה עליהם מיתה, מי-תה. והוא בחינת תוגה, תה-גו. ושורש מיתה זו נגלה בכל שנה בתשעה באב, תשעה, שע-תה. שיום זה הוא בחינת חורבן, תהו. ומצורע חשוב כמת, ואחד ממראות מצורע הוא בהרת, בר-הת.

ושורש התיקון נגלה אחר תשעה דורות, בדור העשירי אצל נח, ובעיקר בתבה, ב-תה. ונגלה אצל ישראל בכלל, ואמהות בפרט, אמהות, אמו-הת. ונגלה בשבט לוי בפרט, ובזרעו קהת, ק-הת. ובשלמה הנקרא קהלת, קל-הת. ושורש הקלקול שהיה בר"ה, יום בריאת האדם, מצד התיקון, נהפך ליום תרועה, תה-רעו. ואזי נהפך משפלות בחינת תולעה, לעו-תה, לתקומה, תה-קום.

ושורש הנפילה התחיל בחוה, שבא נחש על חוה והטיל בא זהומא, והיינו שחוה זינתה, זין-תה. ואזי אבדה בתוליה ע"י הנחש. בתוליה, בולי-תה. ומעשיה בחינת תועבה, עבו-תה, בחינת תועה. תה - עו. ובתיקון זהו בחינת תבונה, תה - בון ונגלה בפרט אצל בתיה בת פרעה, תה - בי, ומשם נגלה משה, שנתנה לו תורה במתנה, תה - מן.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אמהות, אתה, עתה, תהו, אתהלך, בהמות, ביתה, בתוליה, **בהרת**, הצית, השתחוה, בהונות, בלתה, מתקה, תאנה, תבה, תבונה, תהלה, תורה, תפלה, תעלה, בתיה, תרועה, תרצה, תשעה, דבתלמיה, דותה, מתה, בלהות, הוללות, יהונתן, היות, תעודה, קהת, תבואה, תועבה, תודה, תוכחה, תושיה, זולתה, זנתה, זרעותיה, חברתה, חמותה, טהרות, כהנת, כלתה, כתבה, תוגה, תפעה, מתתיהו, מתניה, מתנה, מתמהמה, תלמה, תקומה, קהלת, תאניה, תדהר, תהום, תהי, תולעה, תועה, **תורה**.

ו-ר

אור. א-ור. שורש הכל אור, אורו ית"ש. ונתפשט באויר, אי-ור, בחינת רוח, רו-ח. וזה נעשה ע"י י' מאמרות, בחינת "אומר ועושה", כמ"ש רבותינו. אומר, אם-ור. בחינת בורא, בא-רו.

ותחלה נסתכל באוריתא, תורה, תה-ור, וברא עלמא. ואזי הכל היה ביושר, יש-ור, בבחינת אלקים עשה את האדם ישר. והכל היה טהור, טה-ור. ועשה הקב"ה לחוה כמין אוצר, אצ-ור. צר למעלה ורחב למטה, כמ"ש חז"ל. והיה ראוי שיבא עליה אדה"ר, בבחינת בחור ובתולה, בחור, בח - ור. אולם בא עליה נחש, בחינת ערוה, עה-רו, ונתקלקלה. ועקר בתוליה, והפכה לכלי קבול, בור, ב - ור. ובמקום שהולד יהיה בכור, בכ - ור דקדושה, נעשה בקלקול, קין קינא דמסהבותא, בכור דקלקול. וזה היה בר"ה, בחינת היום הרת עולם, הריון, הין-ור. ונקרא יום תרועה יהיה לכם, תרועה, תעה-רו. ונקרא יום הזכרון, זכן-ור. ובו תוקעים בשופר, שפ-ור.

אולם בו ביום חטאו אדה"ר וחוה, ואזי הכהו בסנורים, סנים-רו. כי פקיחת עיניהם הוא סיתום, כנודע. ואזי עשו להם חגור, חג-ור. כלומר, נפלו כל מדרגת החגים. והוא בחינת אזור, אז-ור. ועשה להם הקב"ה כותנות עור, ע-ור. ואזי שמעו את הקב"ה מתהלך לרוח היום, רוח, רו-ח, כנ"ל. ואזי נסתרו מפניו ית"ש, ונעתקו ממדרגת פנים למדרגת אחור, אח-ור. וחל בהם חרון אף ה'. חרון, חן-רו. נאבד החן. ונסתלק בחינת ברוך, בך-רו. ונגלה בחינת ארור, אר-ור. ונשתנה ממדת חסד למדת גבורה, גבה - ור. גבור, גב - ור, בחינת האחורים של ו - ר, היפך אור, א - ור, כנ"ל, בחינת פנים של ו - ר. ויר, גימט' גבורה. וזהו עצי ברוש, רו - בש, עצים חזקים בבחינת גבורה.

ותחילת התיקון בר"ה כנ"ל, ימי רצון, רו - צן. זכרון, תרועה, זכן - רו, שופר. ונמשך ביוה"כ, תבא האם ותקנח צואת בנה, חטא העגל, שור, ש-ור. ע"י גורל, גל-ור, גילוי ותיקון בחינת ו-ר. גורל לעזאזל, וגורל לה', שהוא בחינת יעקב, עונות - תם, כמ"ש חז"ל, הנקרא ישורון, ישון-רו. לעומת אוה"ע, בחינת עם הדומה לחמור, חמ-ור. ונשמע קולו של כהן עד יריחו, יחי-רו. ומקום העבודה בהר המוריה, מיה-ור. ואזי מבורר, בר-ור, חלקו של יעקב שנטל את הבכורה מעשו, בכור, בכ-ור. וביהמ"ק נקרא צואר, צא-ור. בו יוצא ונגלה תיקון ו-ר. ושלמות התיקון ביוה"כ ע"י קטורת, שנכנס לפני ולפנים. קטורת, קטת-ור. וביוה"כ מאיר י"ג מידות של רחמים, ובפרט מזל נוצר, נץ-ור. ונגלה במקום בלוחות ראשונות, זכור, זך-ור. שמור, שם-ור. ועומק התיקון, כי נגלה המקור, קם-ור. והשורש, שש-ור. והוא תיקון הגבורה, כנ"ל. ויוה"כ כפורים. פור, פ-ור.

ושלמות התיקון קו אמצע, קור וחום, קצוות. רויה, אמצע, רו-יה. וזהו שמתפלל כה"ג בצאתו מקה"ק ביוה"כ, שתהא שנה זו שנת רויה. ובחינת רויה זו, היא תורה אור, כנ"ל.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אור, רוח, אומר, אופיר, אוצר, אוריאל, אוריה, אורים, אורך, אושר, אזור, אחור, אחשורוש, אליצור, אסור, אפריון, ארון, ארור, ארמון, ארנון, אשור, שור, תרועה, **בחור, בור,** גורל, גבור, גור, גרון, דור, בוקר, בורא, חמור, חרון, חרוז, חרוץ, טהור, יריחו, ישרון, ירמיהו, **בכור,** כושר, כיור, כנור, מוסר, מישור, מגורה, מרום, צור, מצור, נותר, נעורים, סנורים, עבור, עור, פרור, צואר, צוער, ערוץ, קיטור, ראשון, ברוך, רות, רוק, ברור, רחוב, רחוק, רצון, שופר, שמור, שרון, תורה, תנור, יתרו, תרומה, גדוד, גרוש, גרשון, גראון, דריוש, זכרון, זרוע, חגור, מוריה, מנורה, נורא, סופר, פעור, פור, צפור, הריון, שוטר, שריון, חבור, חוקר, חור, חצוצרה, חורש, חרון, חרמון, טהור, ירוק, ירושלים, זכריהו, בוצר, כור, כורש, כרוב, גרשום, מורג, כידור, ראובן, רויה, שבור, תרופה, קטורה, קטורת, מקור, שורש, שמרון, תור, נבוכדראצר, נוצר, נור, נחור, עפרון, ערוה, ערבון, פוטיפר, פורים, פדהצור, צוריאל, רבוע, רוכל, רחוב, רכוש, רימון, רעואל, רעות, רמליהו, שחור, שכור, תבור, **ברוש.**

ו–ה

שם הוי"ה, אותיות ה-ו, יה. והם האותיות האחרונות, חציו השני של שם הוי"ה. והוא השורש לכל ו-ה. והבן שראשית שם הוי"ה י-ה, ואח"כ נתארך אות י' ונעשה ו', וזהו במקום י-ה, ו-ה, כנודע. ואח"כ נתפשט משם הוי"ה ונעשה שם אלהים, בחינת אלוה, אל-וה.

ומאמיתת המצאו נאצלה התורה, תר-וה. כי השתא מדרגת גילויה בבחינת ת"ר, גימט' שש, בחינת בראשית, ברא-שית, כנודע בתיקונים. ולכך אינה בבחינת אותיות י-ה, אלא בבחינת ו-ה. ו-שש. ונקראת מורשה, מורשה קהלת יעקב. מורשה, שמר-וה. וכן נקראת תושיה, תשי-וה. ומשה רבינו זכה לה, ולכך מדרגתו תמונת ה' יביט. תמונה, תמן (שמונה, שמן-וה) - וה. אולם כאשר נעשה חטא העגל נתן על פניו מסוה, מס-וה. ועיקר גילוי התוה"ק בציון, בימה"ק. מציון תצא תורה. והוא בחינת "נוה", נ-וה. והוא בהר המוריה, ירם - וה.

ועבודת האדם לדבוק במדרגה זו, ולקוות אליה, בחינת קוה, ק-וה. וכן לרצות בה, בחינת אוה, א-וה. וזהו מדרגת אמונה, אמן-וה. ועיקר כח זה נגלה בישראל הנקראים שושנה. ששנ-וה. ובפרטות ביהודה, יוד-וה. וכן באליהו שמשיב לב אבות על בנים. משיב י-ה, לו-ה, ולהיפך בנים על אבות, משיב ו - ה, לי - ה. אליהו. אל-י-וה. ושורש חיבור לב אבות על בנים, יעקב ויוסף. אלה תולדות יעקב, יוסף. ופעמים נקרא יוסף, יהוסף. וה-יסף. וכן נגלה אצל יהושע, יהונתן, אדוניה, ירמיהו, אמציהו, צדקיהו, בניהו, יונה, יאהשיהו, ועוד.

והנה שורש נפילת ו-ה, הוא בחינת תהו, ת-וה. וכן תהום, תם-וה. בחינת עולם התהו, עולם השבירה, כנודע. שהוא בחינת מצולה, מצל-וה. ועי"ז כל מדרגה גולה ממקומה למקום אחר. גולה, גל-וה. ונעשה ח"ו בחינת גילוי עריות. בא נחש על חוה. ערוה, ער-וה. זונה, זן-וה. והוא היפך בתולה, בתל-וה. ויש לה כתובה, כתב-וה. ובקלקול נהפך לגרושה, גרש-וה. והוא בחינת שואה, שא-וה.

ומשתלשל הדבר בכוחות המדות, ונעשה שורש מדות הרעות. גאוה, גא-וה. תאוה, תא-וה. ואזי ישנה צעקת הוי, י-וה. כי מה שהיה תחלה בבחינת גילוי, אתה, נעשה הוא, א-וה, הסתר. ועיקר כח ההסתר בהריון, וה-ירן. כי לילה ניתן להריון, זמן של הסתר. וזה נעשה ע"י מצות עונה, ענ-וה. וכן מלשון ענוה היפך גאוה, הענו מכוסה, וזהו בתיקון.

וכאשר נתקן וה, זה עולם התיקון הנקרא בהו, ב - וה, ואזי נעשה חדוה, חד-וה. ונעשה סילוק הטומאה, טמא-וה, ונתהפך לטהור, טר-וה. ונעשה שלוה, של-וה. ונגלה רויה, רי-וה. וזהו מדרגת יהודי, ידי-וה.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבינהו, אדוניה, אהוב, אהוד, אודה, אוה, אויה, אורה, אוריה, אותה, אלוה, אלהינו, אמונה, אליהו, אליהוא, אמציהו, צוה, קוה, בבואה, בתוליה, גולה, בהו, הולל, הושע, היות, הלו, המון, בוהן, הרוג, התודע, בוכה, זונה, חדוה, חומה, טהור, יהודה, יהוסף, ירמיהו, יהנותן, יהושע, ישועה בכורה, לבינה, בלהות, מגורה, מכוה, מצודה, מצולה, נוה, בניהו, נינוה, עבודה, עונה, תבונה, תודה, תורה, גאוה, גוה, גולה, גרושה, דבורה, דוה, הוד, דומה, דומיה, דותה, הוא, הואיל, הרוס, הוי, הולך, הון, הומה, הושע, היו, הללו, הלוליה, המו, מהומה, מוריה, הפוך, פונה, הריון, רוה, הרמון, שנואה, שמועה, ואלה, חוילה, חומה, טובה, יאהשיהו, גבוה, יהוא, יהודי, יהויכין, יהויקים, והיו, יונה, חזקיהו, יורה, יפה, תאוה, כויה, חולה, לוה, מלוה, רוה, תושיה, תנופה, מורה, מורשה, מסוה, מנוחה, תוגה, משתחוה, נאוה, נוה, נטויה, עונה, עוזיהו, צדקיהו, צופה, צפניה, צוריה, שוה, שושנה, שונה, שואה, שלוה, שמונה, שמיעה, תהום, תולעה, תמונה.

ר-ה

הר, מקום גבוה. ובית גדול וגבוה נקרא בירה, בי - הר. ושורשו אסתכל באוריתא וברא עלמא, היינו בחינת רוממות - הר, תורה, תו-רה. וזהו הדר של תורה, הר - ד, רוממותה היא הדרה. וכן נקראת מורשה, מוש-הר, ונקראת שירה, יש-הר. ועליה נאמר, טוב סחרה מסחר כסף. סחרה, סח-הר.

ודרשו חז"ל בהבראם, באברהם נברא העולם. אברהם, אבם-הר, והרעיה שלו, רעיה, עי-רה, שרה, ש-רה. ובן אחותו הרן, נ-הר. וכלתו רבקה, קב-הר. ובנו יצחק, שעיקר תוקפו בצהרים, צהר, צ-הר, שתיקן תפלת מנחה שזה זמנה. והוא בבחינת יצחק ירנן, רינה, ין-רה. ומדתו מדת הגבורה, גבו-הר. ונקראת מדת היראה, אי-הר. ונשתלשל ביעקב שלקח הבכורה, בכו-הר, מעשו במרמה, ממ-הר.

וכללות האבות מרכבה לשכינה, כמ"ש חז"ל האבות הם הם המרכבה. מכב-הר. ועבודתם לתקן חטא אדה"ר שמושך בערלתו, וכנגד ג' שנים של ערלה, יש ג' אבות דתיקון. ערלה, על-הר. כי שורש החטא ע"י הנחש שהיה ערום, ערמה, עם-הר. ושם נהפך כותנות אור, אורה, או-הר. בחינת צהר, צ-הר, לצרה. ואז נאמר בו עפר אתה ואל עפר תשוב, קבורה, קבו-הר, ירידה גמורה מן ההר למטה, והוסר ממנו ההשגחה בגילוי, וניתן למדרגת מקרה, מק - הר, ירידה מן ההר. כי במקום לדבוק בקו אמצע, בחינת רויה, יו-הר, דבק בקצות. קצה שמאל, אש, כעס, חרון אף, חרה, ח-הר. וקו ימין, מים, נהר, נ-הר. וכאשר נתקן קו ימין, ומצורף לאמצע, נעשה מרויה, יורה, גשם ראשון, ומגשם נעשה מקוה טהרה, טהר, ט - רה. וזה שורש תיקונו של אברהם, העברי, מעבר הנהר ישבו אבותיכם. ותיקון קו שמאל, אש, מריבה, מיב-הר. כמ"ש (בחוקתי, כו, ח) ומאה מכם רבבה ירדפו, רבבה, בב-הר. ושורשו ברבקה, קב-הר, כנ"ל, שנאמר בה (בראשית, כד, ס) היי לאלפי רבבה.

ותיקון זה נמשך להשיב ההארה של תורה. היפך הריון, הר-יון, לילה ניתן להריון. וזה ע"י אהרן, אן-הר. שבו עיקר מדרגת הדלקת המנורה. מנו-הר. וממנה יוצא הארה, אה-הר. ובפרטות מדרגת זהר, ז-הר. וכח זה נגלה בעיקר בזרעו של לוי, יצהר, יצ-הר. בחינת בהירות, בהיר, בי - הר, בהרת, הר - בת.

והארה זו מתקנת את הכפירה, כפי-הר. בחינת יוה"כ. כפירה, כיפור. תבא האם ותקנח צואת בנה, פרה אדומה, פרה, פ-הר. ומתחיל בר"ה, יום תרועה, תעו-הר. בחינת היום הרת עולם, הר-ת.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אברהם, רמה, יצהר, אהרן, בריאה, הפר, תורה, טהר, אגרה, הרג, הרס, אורה, אוריה, אסרה, ערכה, ארה, ארבה, ארבעה, אריה, ארונה, ארוצה, ארכה, ארצה, שירה, אחרונה, **בהרת**, אפרתה, בצרה, גבורה, הדר, דבריה, בהיר, הר, חרבה, חרפה, חרמה, יראה, ירמיהו, בכורה, מהר, נהר, מראה, מרה, מרמה, מרכבה, מערה, ערמה, שערה, סערה, עטרה, ערלה, עפרה, פרעה, צהרים, צרה, צהר, בצרה, קבורה, קרה, קריה, ברה, רחבה, ריאה, בריה, ברכה, רנה, רמה, רעה, רעבו, שערה, רקמה, תרועה, גרה, דבורה, דהר, ברכה, הארה, יריעה, ציפורה, הקריב, הרה, הרן, ערבה, מנורה, הרמון, חרה, רוה, מרעה, מריבה, נערה, עזריה, פרה, ראה, רבקה, רהב, רפה, שרפה, הריון, זהר, זכריה, זרה, זרועה, עזרה, חבורה, חברתה, חירה, חרבונה, יורה, עמרה, כרה, כפירה, תרצה, העדר, מורה, מורשה, מראה, מערכה, קריה, רבבה, נריה, סחרה, סרה, עורה, פדהצור, ערפה, פרחה, פרסה, רצועה, צרעה, קורה, רגלה, רוצה, רחבה, ריבה, רחמיה, רנה, רכה, רעה, רמיה, רמליהו, רצפה, רעיה, רפואה, רעמה, שדרה, שרה, תדהר, **בירה**, טהרה.

מדור
קבלה

בלבביפדיה קבלה
שמחת תורה
מילון ערכים בקבלה
שמחת תורה

בלבביפדיה קבלה

שמחת תורה

אור א"ס

קוב"ה ואורייתא חד (זוהר יתרו צ:), ולכן בעצרת נאמר 'עצרו עמי יום אחד' (ראה רש"י ויקרא כט לו), א"ס. וכן שמחת התורה אצל בני בבל, עיין במס' מגילה (לא.), ובזוה"ק פר' פנחס (רנו:).

צמצום

כתב הרמח"ל (אדיר במרום, ד"ה מאמר ביאור ז' מלכין) וז"ל: ותראה שעיקר שמחת התורה היא לגלות אותה לאחרים, עכ"ל. היפך צמצום.

קו

מהקו נעשה עיגול (עץ חיים ש"א פ"ב), ונעוץ סופן בתחילתן (ספר יצירה פ"א מ"ז). זוהי התקוה[א] ודו"ק, שהכל חזר לראשיתו[ב]. ונגלה בשמחת תורה, שנעצו סופן 'ישראל' (דברים לד יב), בתחילתן 'בראשית'[ג] (בראשית א א). עיין ערך קטן 'חכמה', וערך קטן 'רוח'.

עיגולים

עגל. והבן, שלולי החטא היה חג שמחת תורה ברדת משה מן ההר. עיין אלשיך תורת משה, שמות לב ה[ד].

וכתב בצרור המור (דברים טז יד) וז"ל: בחג הסוכות אמר ושמחת בחגך, וכן והיית אך שמח, ב' שמחות, האחד כנגד שמחת התורה, ולפי שאחר נתינת התורה חטאו בעגל ולא נתכפרו עד יוה"כ, כתיב במועד של סוכות שמחה יתירה כנגד הכפרה, כי החוטא הוא עצב מפחד החטא, ואחר הכפרה הוא שמח. עכ"ל. וע"כ נהגו לעשות סיבוב ולהקיף עם הס"ת את הבימה, עיין או"ח סי' תרסט, א.

יושר

ג' קוים[ה]. וכתב בצרור המור (דברים טז יד) וז"ל: בסוכות נאמרו בו ג' שמחות, בזאת הפרשה ב' שמחות, ובפרשת אמור נאמרה שמחה אחרת, להורות כי מועד של סוכות שקול כנגד כל הג' מועדים, ולכן נאמרו בו ג' שמחות, וכו'. ואולי שנאמרו בו ג' שמחות, כנגד שמחת תורה, ושמחת הכפרה, ושמחת האסיף. עכ"ל.

בשמחת תורה, בעינן לכתחילה ג' ספרי תורה. עיין או"ח סי' תרסט, א.

שמח"ת, כולל כל ג' רגלים. וכתב באמרי נועם (לשמח"ת) וז"ל: דהא הפסח נקרא זמן חרותינו, ושבועות זמן מתן תורתינו, וסוכות זמן שמחתינו, נוטריקון שמח"ת הוא חרותינו, מתן תורתינו, שמחתינו, להראות שזה החג שמחת תורה הוא כולל כל הרגלים.

שערות

מתתא לעילא, שער - כתר, ומלעילא לתתא שערות הראש, שהם השער העליון באדם. נעוץ סופן בתחלתן. וזהו שמחת תורה, עיין ערך קטן 'קו'.

אזן

עושים סעודה לגמרה של תורה (בית יוסף או"ח סי' תרסט), בין למוציא בפה, והן לשומע כעונה.

א תקוה מלשון קו, שהכל מקוים לאור הקו שבא מא"ס (ראה דרוש הקיווי לרמח"ל).

ב אם סוף הכל לחזור לראשיתו ולשורשו בקו, הרי שיש להכל תקוה.

ג שכן בשמחת תורה מסמיכים סוף התורה לתחילתה (טור או"ח סי' תרסט).

ד זה לשונו: ויקרא בקול גדול ויאמר חג לה' מחר. לומר המזבח הזה אשר אני בונה, לא עגל חלילה רק כי אם חג לה' מחר, כי יבא משה ותגמר שמחת התורה.

ה צורת היושר היא כצורת אדם בעל ג' קוים. ימין שמאל ואמצע. ראה עץ חיים ש"א פ"ג, שי"א פ"ה.

ו הן הכתר דז"א והן הכתר דנוק' נבנים על ידי עליית אורות החסדים מתתא לעילא (עץ חיים שכ"ה פ"ו), וכן דרך צמיחת השערות היא מתתא לעילא (וראה עוד בענין עליית השערות מתתל"ע בעץ חיים שי"ג פ"ו).

חוטם

שמחת תורה, מסלק כל כעס, ולכן ביום זה חותם הדין מתוך שמחה ללא כעס (ראה שעה"כ דרושי הסוכות, ו).

פה

כתב הרא"ש (ביצה פ"א סימן א) וז"ל: כי מקלע שמח"ת באחד בשבת, שרי אתרוג באכילה, אע"ג דבשבת אסור, דשתי קדושות הן, והכנה אין כאן. עכ"ל. ועיין תוס' ביצה ל ב, ד"ה עד מוצאי יו"ט אחרון.

וכתב בשפת אמת (פסחים סח:) וז"ל: בעצרת דמצות אכילה להראות שמחת התורה, אסור להתענות, משא"כ ביו"ט דמטעם לכם היא, עכ"ל. עיי"ש.

מתחילים את התורה מבראשית, עושים סעודה. עיין אור זרוע, ח"ב אות שכ.

עינים- שבירה

כתב רש"י (שמות כד י) וז"ל: ויראו את אלקי ישראל - נסתכלו והציצו ונתחייבו מיתה, אלא שלא רצה הקב"ה לערבב שמחת התורה, והמתין לנדב ואביהוא עד יום חנוכת המשכן, ולזקנים עד ויהי העם כמתאוננים. עכ"ל.

מת. מי שהיה אונן בליל שמח"ת, עין מהרי"ל בהלכות יו"ט. ועין ש"ך יו"ד סימן שמא, ס"ק ט.

עתיק

תענוג. וכתב אהל מועד (שער מועד גדול, דרך שלישי) וז"ל: 'ויעש שלמים ויעש משתה לכל עבדיו' (מלכים א ג טו), הא למדת שעושין סעודה לגמרה של תורה (שיה"ש רבה א ט), לכך עושין סעודות גדולות ותענוגים ביום שמח"ת לכבוד סיום תורה.

אריך

אלמלא הקלקול, יום שמח"ת וכל התיקונים היו נעשים מיד בר"ה (שעה"כ דרושי ר"ה, הקדמה), אולם מחמת החטא, נעשה ארך אפים, וזמנה עד שמח"ת.

אבא

כתב הרמ"ז (על הזוה"ק אמור קד:) וז"ל: ולפי מש"כ הרב כי גש"ם יסוד אבא [בגימטריא] שבי"ל עם הכולל, נבין עוד מעלה גדולה ליום הזה, כי שאר הימים הם חסדים מבחינת אימא וזעיר, ובעצרת ה"ס אבא, שיסודו מסתיים ביסוד זעיר, ולכן הוא שמחת תורה שעיקרה מיסוד אבא. עכ"ל, עיי"ש. ועיין עוד בדבריו, במדבר (דף רי"ד:) ד"ה לבתר ביומא תמינאה.

ועיין בספר מחשף הלבן, פר' ראה, ד"ה עוד מלת הסכות. ובשערי ארוכה, אות מ. ועיין בספר אמרי פנחס, שער ד' (שבת ומועדים), אות שמ[ז].

אמא

שמחה שייכת לאימא, כנודע (זוהר ויצא קנד.), כמ"ש (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה. וכתב בתיקונים (נו.): וכד נטלא מאימא עלאה דאיהי שמח"ת וכו', בההוא זמנא דשמח"ת שויין עטרה בריש כל צדיק לעילא, כד"א בעטרה שעטרה לו אמו. ע"כ. ועיין עוד בפירוש הגר"א על התיקונים, תיקון כא, ד"ה דאיהי שמחת תורה.

ז"א

נהגו בשמח"ת לקרות את כל הנערים[ח] לספר תורה[ט]. עיין שו"ע או"ח סי' תרסט, א.

כתב בשער הכוונות (דרושי חג הסוכות, ט) וז"ל: נקרא יום זה שמח"ת, כי הז"א הנקרא תורה שמח בזווג עם בת זוגו האמיתית העיקרית שהיא רחל כנודע, וכו'. עיי"ש. עיין עוד שער ההקדמות, דף צג ע"ב. זווג זו"ן הוא בשמח"ת כידוע בכוונות, אולם ליל שמח"ת אסור בתשמיש המטה, עיין בשער הכוונות דרושי חג הסוכות, הקדמה. ועיין עוד בתורת חכם, דף עו ע"ב; שמן זית זך, סימן ל; קנין פירות

[ז] בכל המקומות האלו נתבארה שייכות כוונת שם ע"ב לשמיני עצרת, ושם זה במדרגת אבא (עץ חיים ש"א פ"ה).

[ח] ז"א נקרא נער (עץ חיים שכ"ה פ"ה).

[ט] ספר תורה הוא בבחי' ז"א (שעה"כ דרושי קריאת ס"ת, א).

ליר"א, אות כה; בגדי ישע, על שער הכוונות דרושי יוה"כ, לה.

נוק'

תשש כוחו כנקבה[א]. ובתיקון, שמחת תורה ר"ת ת"ש.

אותיות (עץ חיים ש"ה פ"ג). ויום שמח"ת הוא יום כ"ב מראש השנה, נגד כ"ב אותיות. עיין חי נפש, ד"ה וזה מופת תורה; ועיין אמרי פנחס, שער שבת ומועדים אות שנג.

כתר

כתב בזוה"ק (פנחס רנו:): ונוהגין ישראל למעבד עמה חדוה, ואתקריאת שמחת תורה, ומעטרן לס"ת בכתר דיליה וכו'. ע"כ. ועיין תורת חכם דף עד ע"ב.

חכמה

ראשית (זוהר בראשית לא:). ונהגו לקרות בשמח"ת פרשת בראשית, ונעוץ סופן בתחילתן (ראה לעיל, ערך קטן 'קו'). עיין תולדות יצחק, בראשית א א. ונהגו לקרוא ולחזור ולקרוא, בסוד גלגל החוזר, והבן. ועיין באבודרהם, סדר תפילת סוכות ופירושה, וז"ל: והטעם שמתחילין מיד בראשית, כדי שלא יהא פתחון פה לשטן לקטרג ולומר כבר סימו אותה ואין רוצין לקרות עוד, או הטעם כמו שזכינו בסיומה כן נזכה בהתחלתה. עכ"ל.

ומחברים סוף התורה, שהיא ישראל, לתחלת התורה, שהוא בראשית. עיין תורת המנחה (לר"י סקלי, דרשה סו).

בינה

יום שמיני, בחינת בינה.

דעת

דעת יש בו ה' חסדים וה' גבורות (עץ חיים שכ"ה פ"ב). וביום שמח"ת, נותן ז"א לנוק', וספק יש אם נותן ה"ח, או ה"ג. עיין מבוא שערים, הוספת מאמרים דר"ה, ועוד מקומות בדברי הרב.

חסד

חסדים וגבורות, תרי כפות הידים (שעה"כ דרושי הציצית, ב). וכתב במעשה רב לגר"א (ענייני שמח"ת) וז"ל: היה הולך לפני הספר תורה שמח מאוד וכו', ומספק כף אל כף ומפזז ומכרכר בכל עוז לפני הס"ת.

מים (תיקו"ז לח.). בשמח"ת מתחילים להזכיר גבורות גשמים, מוריד הגשם.

גבורה

אש (זוה"ק וארא כד.). אבוקה שמדליקין בבית הכנסת בליל שמח"ת, עיין בחי' הריטב"א ביצה כב ע"א.

מלחמה. וכתב באדיר במרום (ד"ה ומחצדי חקלא זעירין) וז"ל: המלחמה הוא ענין התלהטות האורות, שהוא שמחת התורה. עכ"ל. וכתב עוד שם (ד"ה מאמר ביאור ז' מלכין) וז"ל: אין שמחת התורה עתה בסוף הגלות, כי חסר ההתלהטות עד שישוב לעת"ל. עכ"ל.

תפארת

תורה (זוהר תרומה קנט. ברע"מ). שמחת תורה. עיין זוה"ק ח"ג (דף רנו:): רמז ס"ת לתפארת, עיי"ש שזהו שמח"ת[ב].

נחשת (זוהר וארא כד:). ועיין תורת משה לחת"ס (שמות כה ג) שנחש"ת רומזת לחלק מן החגים, נ' - נרות חנוכה, ח' - ראש חודש, ש' - שבועות, שבת, שמחת תורה, עיי"ש כל דבריו.

וכתב בקרן אורה (יבמות סב:) וז"ל: תכלית השמחה הוא שמחת התורה, והיא עוזרתו

[א] שם דנו באי'זו בחי' נוקבא הוא הזיווג, והאם יש בחי' זיווג גם בליל שמח"ת.

[א] לשון רש"י (במדבר יא טו): ואם ככה את עשה לי - תשש כחו של משה כנקבה כשהראהו הקדוש ברוך הוא הפורענות שהוא עתיד להביא עליהם על זאת. ע"כ. וראה ברכות לב ע"א.

[ב] ז"ל הזוהר: ונוהגין למעבד ישראל עמה חדוה, ואתקריאת שמחת תורה, ומעטרן לס"ת בכתר דיליה, רמז ס"ת לתפארת, שכינתא עטרת תפארת.

ללמוד תורה בטהרה ובשמחת לב[ג]. עכ"ל.

נצח

נצח והוד, רגלין (תיקו"ז יז.). ובשמחת תורה, רוקדים ברגלים עם התורה. והנה כתב בי"ש"ש (ביצה פ"ה אות ו) וז"ל: ומהרי"ק כתב בשורש ט', בשם רבינו האי, שביום שמח"ת מותר לרקד בשעה שאומרים קילוסין לתורה, דנהגו בו היתר משום כבוד התורה, כיון דלית ביה אלא משום שבות. עכ"ל. ועיין בית יוסף או"ח סי' שלט, וכל נושאי כלים שם בשו"ע.

הוד

נצח והוד, ממונו של אדם המעמידו על רגליו (פסחים קיט.). והנה בבן יהוידע (מנחות יח.) כתב וז"ל: דוד המלך אמר, שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב (תהלים קיט קסב), נמצא דשוה שמחת תורה לשמחת ממון. עכ"ל.

נדבת שמח"ת. עיין אור זרוע, ח"א אות קיג, ועין או"ח סי' תרסט, סעיף א[ד].

פסק הרא"ש (סוכה פ"ד ס"ה) דכשחל שמח"ת בערב שבת, מותר הנוי סוכה בשבת. ועיין עוד באפיקי ים, ח"ב סימן יח.

יסוד

יוסף (זוה"ק ח"ג שב.). בשמח"ת נוהגים להוסיף על הקרואים. עיין משנה ברורה סי' תרסח, ס"ק ט.

וכתב בכל בו (סימן נב) וז"ל: ונהגו ביום אחרון של חג הנקרא שמח"ת, לפי שכל העם שמחים על סיום התורה, קורין בתורה יותר ממנין.

מלכות

כתב באברבנאל (דברים לא ט) וז"ל: שביום השמיני חג העצרת האחרון נראים יום שמח"ת, שבו ביום אנו משלימים את התורה, עומד הגדול שבקהל ומסיים אותה, והוא בעצמו קורא מבלי תורגמן פרשת וזאת הברכה, לדמיון מעשה המלך בזמן האלהי ההוא. עכ"ל.

וכתב בבן יהוידע (סנהדרין כב.): העוסק בתורה נקרא מלך שהוא לשון מלכות, דכתיב (שמואל א ל יז) 'זה יעצור בעמו', ולכן חג שבועות שבו נתנה תורה נקרא עצרת תהיה לכם, וכן חג שמח"ת נקרא שמיני עצרת וכו', וכיון דתלמיד חכם נקרא מלך, שהוא עוצר, וכו'. עכ"ל.

נפש

עיין ערך קטן 'נשמה'.

רוח

רצוא ושוב, ברוח. וכתב ר"י ברצלוני (ספ"י פ"א) וז"ל: ויום שמחת תורה לאחר שמסיימים התורה, לאלתר הרבה נהגו להתחיל בבראשית בפרשה ראשונה על פה, בין בדרש שידרשו על הפרשה בין בזולתו, כדי שיתחילו בשעה שמסיימים לאלתר בבראשית, לקיים רצוא ושוב. עכ"ל. ועיין עוד חמדת ימים, חג הסוכות, פ"ז אות יג.

נשמה

כתב הרמ"ז (על הזוה"ק אמור פח:) וז"ל: ואילו המלבושים נקראים בגדי ישע ומעיל צדקה, בגד"י יש"ע לנשמה ולרוח, ומעי"ל צדק"ה לנפש, והכל [בגד"י יש"ע מעי"ל צדק"ה] בגימטריא שמח"ת, והיינו שובע שמחות. עכ"ל. והבן שזה שמח"ת, ר"ת שמחת תורה.

חיה

כתב בציוני (פר' שלח) וז"ל: בליל שמח"ת, אם לא יראה לצדו צל צלו, לא יחיה. עכ"ל.

יחידה

כתב בכל בו (סימן נב) וז"ל: ונהגו ביום אחרון של חג הנקרא שמח"ת, לפי שכל העם שמחים על סיום התורה וכו', וקורין כל הקהל כאחד. עכ"ל ועיי"ש.

[ג] הלב הוא באמצע הגוף, והוא בתפארת.

[ד] ז"ל הרמ"א שם: ונוהגין שהמסיים התורה והמתחיל בראשית נודרים נדבות.

מילון ערכים בקבלה

שמחת תורה

אמרו (תיקוני זוהר נו.): **וכד נטלא מאימא עילאה דאיהי שמח"ת, שמחת בית השואבה, ואיהי חופה דיליה, אתקריאת שמיני, חג עצרת. בההוא זמנא דשמחת תורה שויין עטרה בריש כל צדיק לעילא, כד"א** (שיה"ש ג יא) **בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו, ביום חתונתו דא שכינתא תתאה, וביום שמחת לבו דא שכינתא עלאה, והכי צריכין ישראל לאתעטרא בכלא בעטרה על רישייהו. עכ"ל. וזהו מנהג ישראל לעשות חופה בחלק מזמן קריאת התורה בשמח"ת.**

ועוד אמרו (זוה"ק פנחס רנו: ברע"מ): **וביום השמיני עצרת וגו', ומאי עצרת, כד"א** (שמואל א ט יז) **זה יעצור בעמי, ולית עצר אלא מלכות. מסטרא דשכינתא עלאה, עביד סעודתא רברבא, ומסטרא דמלכותא סעודתא זעירהא ונוהגין למעבד ישראל עמה חדוה, ואתקריאת שמחת תורה. ומעטרן לספר תורה בכתר דיליה, רמז ספר תורה לתפארת, שכינתא עטרת תפארת.**

עוד אמרו (שם ויקהל רה:): **ודא איהו חדוה דאוריתא עלאה דלעילא, תורה שבכתב, דחדי באוריתא דלתתא, תורה שבכל פה, ואתחברו דא בדא. עכ"ל. ועיין ר"י ברצלוני** (ספ"י פ"א מ"ח) **שנהגו בשמח"ת לחבר תורה שבכתב עם תורה שבע"פ, ודו"ק.**

ועיקר חדותא דאורייתא, ע"י יין, יינה של תורה (ע"ז לה.). **ואמרו** (זוה"ק אמור צה.): **בגין דיין חדותא דאוריתא, ויינא דאורייתא חדותא הוא דכלא, והאי יין חדי למלכא, והאי יין מעטרא למלכא בעטרוי, הה"ד** (שיה"ש ג יא) **צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו. עכ"ל.** (ועיין עוד שם אחרי עז.). **וכתב בשערי ארוכה** (אות צ) **וז"ל: צאינה וראינה בנות ציון וגו'. אפשר לרמוז ע"פ מש"כ רבנו האריז"ל** (שעה"כ דרושי הסוכות, ג) **דמיום ר"ה עד שמיני עצרת אין זווג לרחל כלל רק ללאה, ורחל היא עקרת הבית אשתו דז"א כידוע** (שעה"כ שם, ט), **שהיא נקודה השרשית העיקרית שבעת האצילות, וכיון שנפרד זעיר אנפין מן רחל מר"ה עד שמיני עצרת, בשמ"ע אז יש לו שמחה גדולה, דהוי יום חתונתו ויום שמחת לבו** (עיין עוד מש"כ בנו מהר"ד אבוחצירא בס' שכל טוב, ח"א ד"ה ועל הימים). **והנה עיקר תקון רחל וקשוטה הוא ע"י אימא, דאימא מקשטא לברתה** (זוה"ק הקדמה ב.). **וזהו שאמר 'צאינה וראינה בנות ציון', הם הנשמות הקדושות העליונות, 'במלך שלמה' הוא ז"א, 'בעטרה' היא רחל שהיא אשתו העיקרית, ונקראת עטרה דאשת חיל עטרת בעלה, 'שעטרה לו אמו', דע"י אמא היא מתתקנת ומתקשטת ובאה לז"א, וזהו ביום חתונתו וביום שמחת לבו, שהוא יום שמ"ע שהוא שמחת תורה. עכ"ל.**

מדור
ארמית

מילון ערכים בארמית

שמחת תורה

מילון ערכים ארמית
שמחת תורה

יש לסיים לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום עד שמחת תורה, שבו ביום הזה מסיימים את התורה. ועיין או"ח סימן רפה.

שמחת תורה, ר"ת שמ"ת, ר"ת שנים מקרא תרגום. ועיין שער המצות, פר' ואתחנן. ועיין עוד באגרות הרמ"ז, אגרת כב[א].

וגדר עושין סעודה לגמרה של תורה[ב] (שיהש"ר א ט) אינו רק על המקרא, אלא אף על התרגום, והתרגום הוא גמרה של תורה, ודו"ק. אולם כתב בשער המצות פר' ואתחנן שאם יקרא שנים מקרא ואחד תרגום, יסיים לבסוף במקרא, ודו"ק. ובאמת, בני בבל שעיקר התרגום שם, ודו"ק, הם סיימו את התורה רק אחר ג' שנים. עיין מגילה כט ע"ב.

ונהגו לאכול בשמח"ת ולשמוח במאכלים משובחים, מיני תרגימא, והינו כנגד התרגום, והבן. ונודע שחג הסוכות כנגד יעקב (טור או"ח סי' תיז), וחג שמח"ת כנגד דוד (שערי אורה, שער ג), וזהו תרגום, תרגם, תם-גר, תם-יעקב (בראשית כה כז), גר-דוד (מס' גרים פ"ד ה"ד), וזה תרגום, כנודע שהוא כנגד הגרים (טעמי המצוות, פר' ואתחנן). והתרגום מחבר את התורה שבכתב עם תורה שבע"פ, מקרא - תורה שבכתב, תרגום - תורה שבע"פ. וכבר הרחיבו רבותינו ששמח"ת הוא חיבור בין תורה שבכתב לבין תורה שבע"פ[ג].

וכן תרגום, אותיות תר-וגם, והיינו תורה וגם, אין גם אלא ריבוי ותוספת (ירושלמי סוטה פ"ה ה"ה). זהו תורה, שכנגד ששים רבוא נשמות ישראל כנודע, ישרא"ל נוטריקון 'יש ששים רבוא אותיות לתורה' (מגלה עמוקות ואתחנן, קפו), וגם הוא בחינת תוספת, נגד הגרים, בסוד מלא וחסר, בחינת ריבוי ותוספת, ומתפשט לתרגום שהוא גם - ריבוי לתורה, והבן.

ושורשו העליון, בתגים שעל האותיות. תרגם, תג-רם. והינו התג שהוא רם שנמצא מעל האותיות, והוא ריבוי, כי תגין שיתופא דאותיות כמ"ש רבותינו (עץ חיים ש"ה פ"ה), ונעשה להם ריבוי על האותיות ע"י התרגום.

וזהו שעושין סעודה לגמרה של אותיות, גמר, ג-מר, הינו הגמרה הם על גם של התוספת, בחינת גר-גם, שהגר בחינת גם, כנ"ל.

ובכללות לשון תרגום נקרא ארמי, לשון ארם, א-רם, היינו רם כנ"ל, סוד תגין שהם כתרי אותיות (ילקוט שמות קעג), בחינת מופלא ומרומם. ובתורה נגלה אור תורה, ובתרגום נגלה יתרון האור מן החשך, הבן.

[א] זה לשונו: עוד שאלת על דבר התרגום של פרשת וזאת הברכה, אימתי קורין אותם שמו"ת, ובפרט אם יארע שמחת תורה ביום ו' איך תתנהג בתרגום דפרשת בראשית. מנהגי בזה כשחל שמחת תורה באמצע השבוע אני קורא התרגום, ר"ל שמו"ת, ערב שמחת תורה, כדכתב הרב זלה"ה בקריאת שמו"ת בכל השנה. וכשחל בער"ש אקרא של וזאת הברכה ערב שמחת תורה, ושל בראשית אחר מנחת שמח"ת, ואע"פ שעדיין העולמות בסוד עילוי יו"ט, מ"מ הוא הכנה לבחינת שבת העתידות בשבת בראשית, וכמו שאנו אומרים אז מזמור לדוד וכו'.

[ב] שהוא שייך לשמחת תורה, כמבואר בטור וב"י או"ח סי' תרסט.

[ג] ראה המובא במילון ערכים בקבלה, בערכנו.

מדור
ליקוטים

שמחת תורה

ליקוטים
שמחת תורה

עבודה

שמחת תורה - שמחה מעל הטבע

יום שמיני עצרת יש לו ב' שמות: שמיני עצרת ושמחת תורה. כלומר יש כאן ב' בחינות של שמחה. יש שמחה בבחינת "עצרת", שהקב"ה אומר לבנ"י "עצרו עמי עוד יום אחד" (עי' תנחומא פינחס סי' טז ורש"י ויקרא כג,לו ורש"י במדבר כט,לה), והשמחה בבחינה זו היא שמחה בקב"ה, בשהייה עמו בצותא, ביחידות. ויש בחינת שמחה מחמת שמחת תורה, שמחה בדבקות בתורה, ושמחה לגומרה של תורה.

יש שמחה של חתן וכלה, שמחה זו היא שמחה של ז' ימים. לעומת זאת, השמחה בשמיני עצרת, היא שמחה בבחינת שמונה, "יום שמיני". מהות ההבדל, כנודע שבחינת מספר שבע, הוא בתוך הטבע, ולכך שמחת חתן וכלה שהיא שמחה בתוך הטבע, שמחה בהתחברות של שני כוחות טבעיים, לכך שמחה זו היא בבחינת שבע, שמחה בתוך הטבע. לעומת זאת השמחה ביום שמיני עצרת, היא שמחה מעבר לגבולי הטבע.

נבאר: מנהג ישראל שמיד שמסימים את התורה "לעיני כל ישראל", מתחילים מיד ספר בראשית. טעם הדבר שהתורה היא בלתי מוגבלת, אין לה סוף. האות האחרונה של התורה היא ל', והאות הראשונה של התורה היא ב', הרי לנו אותיות "לב". הלב הוא המלך של האברים כנודע, וכל בחינת מלך הוא מעל אלו שמולך עליהם. במלך נאמר "מלך פורץ גדר לעשות לו דרך ואין מוחין בידו" (פסחים קי ע"א) זהו בחינת "הלב", הוא למעלה ממגבלות האיברים: אין לו הגדרים והסיגים של האיברים. וזו בחינת שמחת תורה, שמחה בבחינת "לב", לא שמחה בבחינת המוגבלות שבתורה, אלא בחינת שמחה בבלתי מוגבל שבתורה. הן הן הדברים בבחינת השמחה של "שמיני עצרת", השם מעיד על עצמו שהוא בחינת "שמיני". בכל שבעת ימי חג הסוכות העבודה היא להבל את כל העוה"ז והטבע, ולבטלם (כפי שבואר לעיל) לאחר שביטל האדם את כל שבע מדות הטבע, ממילא דבק בקב"ה בבחינה של למעלה מן הטבע, בבחינת "שמיני עצרת".

השורש של המילה שמחה הוא שמח. בחילוף אותיות זה יוצא חמש. המילה חמש יש לה כמה משמעויות. א. לשון מספר חמש. ב. לשון חמושים, "וחמושים עלו בנ"י מארץ מצרים" (שמות יג יח) ופרש"י אין חמושים אלה מזוינים. נמצא שמלת חמש משמעותה מזוין למלחמה. כידוע בלשון הקודש שורש אחד כולל שני נושאים הפכיים (בסוד שלוב ההפכים) וכן הענין כאן. שמחה ענינה כשאדם כבר גמר עם המלחמה, הוא נתעלה ממגבלות הטבע, והוא כבר נסתלק מבחינת "שבע יפול צדיק וקם" (משלי כד,טז), הוא מעל כל זה, הוא חי בשמונה כבר, אין לו מלחמות עם הענינים הטבעיים. לעומת זאת חמש מלשון מזוין ענינו, שאדם עדיין נמצא בתוך הטבע ויש לו מלחמה עם בחינת ז' אומות, ז' מדות רעות, ועדיין לא נצחם, הוא נמצא בתוך הטבע, בתוך המלחמה עם הכוחות הטבעיים.

כתיב (ישעי' לה, י) "ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברינה ושמחת עולם על ראשם" וגו'. ופי' בתרגום "וחדות עלם תהי להון די לא פסקא" וכו'. מדוע השמחה האמתית מוגדרת שמחה "על ראשם"? הענין הוא כפי שבואר לעיל. שמחה אמתית, שמחה בלתי מוגבלת שאין לה הפסק כמו שפי' התרגום "די לא פסקא", שמחה מסוג זה בהכרח לא יכולה להיות בתוך מגבלות הטבע, הטבע בודאי יחצוץ ויפריע לשמחה זו.

רק שמחה שמעל הטבע יכולה להיות בבחינת "די לא פסקא" ולכך שמחה זו היא בבחינת "על ראשם", מעל תפיסת מציאות האדם, מעל המגבלות של האדם. אילו השמחה היתה "למטה מראשם", היה חל בה המגבלות של האדם. רק שמחה "מעל ראשם", מעל תפיסת מציאות האדם, יכולה להיות שמחה תמידית.

עובר כ"ב תשרי, עובר שמיני עצרת, עובר שמחת תורה, עם מה האדם נשאר ביד? ה"שמיני" עבר, השמחה חלפה, מה הקנין שיצא לנו מכל זה? שמחה ענינה שאדם שמח בדבר שנוסף לו. על עצם הויתו של האדם, האדם אינו שמח, זו טבעו של אדם (יש שמחה בבחינת שמח בחלקו ואכמ"ל). נמצא השמחה הוא בדבר שאדם השיגו אולם עדיין אינו עצם הויתו, כשיהפוך הדבר לעצם הויתו תתבטל השמחה, וזו עבודת האדם. העבודה בשמיני עצרת ושמחת תורה, לשמוח בקב"ה ובתורה בבחינת שמעל הטבע. לאחר שזכה האדם לשמוח בזה, עליו להפוך זאת לעצם מעצמיו, לחלק מהויתו, שיחוש התחברות גמורה לקב"ה למעלה מגדרי הטבע, וכן דבקות בתורה למעלה מגדרי הטבע. וכשיהפך זאת לחלק מהויתו ממילא תתבטל השמחה בזה. לכך לאחר כ"ב תשרי אין שמחה, לא מפני שחלף האור הנפלא של יום זה, אלא להיפך, שלאחר עבדות היום, הפך האדם את אור זה, מאור מקיף, חיצוני אליו, לאור פנימי, לעצם הויתו, לחלק מעצמותו, ולכך אין בזה כבר שמחה. עתה, שומה על האדם, לשאוף למדרגה יותר עליונה, וממנה ישאב את שמחתו. (בלבבי חלק ה סז)

גמרה של תורה

בלשון חז"ל (שיר השירים רבה א, ט) כאשר יש גומרה של תורה, אז יש שמחת תורה. עושים סעודה, עושים שמחה לגומרה של תורה. כלומר הגדרת שמחה בנפש מהי? שנכנסתי לתהליך מסוים, והתהליך הגיע לנקודת ההשלמה שלו, שם חל מציאות של שמחה. כל שמחה כאשר הדבר הושלם, הבניין נגמר, התהליך הגיע לנקודה האחרונה שבו, בהגיעו לשלמותו, יש לנו מציאות שנקראת שמחה. איזהו עשיר השמח בחלקו (אבות ד, א). כלומר, כאשר אני שמח בחלקי כלומר, שלדידי הגעתי להיכן שאני צריך להגיע. כלומר, הושלם מה שאני צריך. זה נקרא איזהו עשיר השמח בחלקו. ההשלמה של הדבר מביאה לשמחה. (דע את שמחתך)

אופו העבודה במועד

מי שיותר פנימי אז הקושי שלו להיכנס לימים נוראים גדול יותר, מדוע יש לו קושי להיכנס למועדים, כי הוא מרגיש שבעצם הוא נכנס לעולם שלא שלו, הוא נכנס למקום מעבר להשגה שלו. אז אם הוא ירגיש שהוא ישאר באותה מדרגה שבה הוא נמצא, אז הוא מרגיש שהימים טובים לא פעלו אצלו כלום, הקב"ה נתן לנו מתנה של ימים טובים ברור שהוא מרגיש שהוא צריך לרומם את הדבר. להיכנס לדבר שמעבר למדרגתו שלו יוצר בו נקודת קושי.

צריך להבין, יש צורה אחת של חיים שהיא שונה לגמרי, ולפי"ז היא לא נכנסת לעיקר נקודת הקושי. אנו מתמודדים עם שאלות שכל עובד ה' פנימי צריך להתמודד איתם, ורבים מתמודדים איתם. יש אופן אחד של צורת התמודדות עם כל הימים טובים שהאדם בעצם לא משנה את עבודתו, אלא הוא ממשיך את

קו עבודתו, רק סגולת היום נותנת לו הארה להעמיק את אותה נקודה שבה הוא עוסק ביתר תוקף. אבל הוא לא משנה את הפנים של נקודת העבודה, אלא הוא מאיר את הארת היו"ט שתאיר לו את נפשו שלו במה שהוא עוסק.

אם הוא עוסק בתורה, זה עכשיו עומק עניינו כדוגמא בעלמא, אז לא רק שבועות מחזק אצלו תורה, גם סוכות מחזק אצלו תורה. לא רק מצד שמחת התורה, אלא בדוגמא בעלמא אם סוכות זה סוגיא של הבל הבלים אמר קהלת, אז זה מהביל אצלו את העולם ומחזק אצלו את התורה, וכן ע"ז הדרך. פסח זמן חרותינו, אז הוא מקבל את האין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה. אבל הוא מחזק את אותה נקודה שבה הוא עובד. הוא יכול להוציא את זה מפסח, הוא יכול להוציא את זה משבועות, הוא יכול להוציא את זה מסוכות, הוא יכול להוציא את זה מר"ה, הוא יכול להוציא את זה מיוה"כ, אבל, הוא תמיד מעמיד את נפשו על אותה נקודה שהוא עובד, ורק ההארה של היו"ט מאירה לו את אותה נקודה.

זה צורת אחת של חיים של עבודה.

אבל צורה שניה של עבודה שהרבה דורכים בה, שבעצם ברגע שמגיעים הימים נוראים, ברגע שמגיעים ימים טובים, הוא בעצם נכנס לנקודה ששייכת לאותם ימים, אז הוא נעקר בעצם ממקומו, זה ממש גלות. יש לו את סדר החיים שאותו חיים, ושמגיעים הימים הללו, הוא יוצא מהמקום של הנפש שלו ונכנס לעולם אחר. אז יש את עצם הקושי לצאת, ויש עוד קושי, שהוא נכנס לעולם שהוא מעבר למדרגתו, הוא לא עובר רק מעבודה לעבודה, אלא הוא בעצם יוצא ממקום אחד ונכנס לימים נוראים שהעבודה היא הרבה יותר גבוהה.

ניתן את הדוגמא הפשוטה, מגיע זמן שמחת תורה, אנשים ב"ה, מי שקצת אור התורה בקע בקרבו, אז מגיע הימים הללו, אז הוא באמת שמח בשמחתה של תורה. נניח שהוא רוקד כדבעי, הוא עושה הקפות שניות, הקפות שלישיות, והנפש שלו מתרוממת. אבל למעשה הוא מתחיל להרגיש סתירה, הוא לא מרגיש במשך היום יום שיש לו כזו אהבת התורה כמו שהתגלתה אז, הכניסה לעולם שהוא מרגיש שהוא מעבר למדרגתו שלו יוצר קושי. מי שפחות בעל הרגשה אז הבעיה אצלו הפוכה, אחרי שהוא נמצא באותו מקום קשה לו עכשיו לחזור ליום יום שעכשיו הנפש שלו מרגיש את אותו דבר.

כמובן, מי שאין לו חיי עולם פנימי אז הוא יכול להתנועע מזווית לזווית ומפינה לפינה בלי כמעט משמעות של קושי בנפש. אבל ככל שהאדם חי ברור את צורת החיים שלו, אז המעברים הללו יש בהם נקודת קושי.

איך הצורה הנכונה, הן הן הדברים שנתבאר עד השתא, ועכשיו למעשה בתפיסה של הימים טובים בשנה. שני צורות עבודה א"כ יש בימים טובים בשנה, יש צורה שהאדם נשאר במהלך עבודתו הוא מאיר את היו"ט במהלך עבודתו כמו שנתבאר, שזה לא עיקר סוגייתנו עכשיו. אבל יש מהלך שונה שכאשר מגיע היו"ט באמת האדם לוקח נקודה ששייכת ליו"ט, לפני שבועות הוא עושה הכנה דרבה לשבועות, יגיע בעז"ה ר"ה הוא יעשה הכנה דרבה וכן ע"ז הדרך, אבל הוא מודע לכך שיש לפני שבועות, ויש שבועות, ויש אחרי שבועות. הוא מודע איפה הוא נמצא לפני שבועות, הוא מודע לאיזה עולם הוא עומד להיכנס לאור של זמן, בודאי רוממות הנפש, רוממתנו מכל לשון, משפיע על הנפש שלו. אבל הוא גם מודע שאחרי ו' בסיוון יש גם ז' בסיוון, יש ח' בסיוון, יש ט' בסיוון, וכן ע"ז הדרך. (דע את מידותיך אש - גאוה ,עפר דמים דאש 'כח קפיצה בנפש')

גילוי מדרגת הדר בהקפות שמחת תורה

יש להבחין בהבדל מהותי בין ההקפות של

סוכות להקפות של שמחת תורה. בסוכות, אף שהוא "זמן שמחתנו" (כלשון התפילה), עדיין אין ההקפות מתבטאות באופן של ריקוד ושמחה פורצת גדר. לעומת זאת, בשמיני עצרת ובמיוחד בשמחת תורה, מתגלה השלמות של ההארה באמצעות ההקפות המלוות בריקודים ובשמחה עצומה. כפי שמתואר בפוסקים (רמ"א או"ח תרסט, א), נוהגים להרבות בריקודים וזמירות בשמחת תורה יותר מבכל ימות השנה.

הקפות אלו מבטאות את מושג ה"הדר" במשמעותו העמוקה ביותר. אין זה "הדר" במובן של חזרה בתשובה כפשוטו, אלא "הדר" במובן של תנועה מעגלית שלמה - כגלגל החוזר ומתגלגל מראשיתו לאחריתו ומאחריתו לראשיתו. זהו סוד העיגול השלם, שאין בו ראשית ואחרית, כמאמר חז"ל "נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן" (ספר יצירה א, ז). הדבר מבטא את האחדות האלוקית המושלמת, שאינה מוגבלת בקטגוריות של זמן ומקום. זהו האור הפנימי של מדרגת ה"הדר".

ענין זה הוא את האחרית והשלמות של כל הימים הנעלים הללו, מראש השנה ועד שמחת תורה. כדברי רבותינו על הפסוק "והיית אך שמח" (דברים טז, טו), שכפשוטו מתייחס לחג הסוכות, אך בעומק הדברים רומז לכ"א ימים שקדמו ליום כ"ב בתשרי (הושענא רבה), שכולם צריכים להיות מוארים באור השמחה. בגימטריה, המילה "אך" היא כ"א, רמז לעשרים ואחד הימים הללו.

משמעות הדבר היא שעלינו לגלות כבר מתחילת ראש השנה את הארת ה"הדר", לא רק כתשובה מחטא, אלא כתנועה מעגלית שלמה החוזרת לשורשה האלוקי. על ראש השנה אמרו חז"ל "אכלו משמנים ושתו ממתקים... כי חדוות ה' היא מעזכם" (נחמיה ח, י), ביטוי לכך שבעומק, יום זה אינו רק יום של חרדת דין אלא גם יום של שמחה פנימית. כאשר אנו מתחברים למדרגה עליונה זו, כל הימים הקדושים הללו הופכים מימי "חרדת קודש" לימי "הדרת קודש" של שמחה אמיתית.

יתרה מכך, המעבר הזה משקף את התיקון השלם מ"הביאני חדריו" (שיר השירים א, ד) כפשוטו, המבטא כניעה וקבלת מרות, ל"נגילה ונשמחה בך" - חיבור מתוך שמחה ואהבה. בשמחת תורה מתגלה במלואו "פרי עץ הדר" (ויקרא כג, מ) - האתרוג, שהוא הכלי שבו ניצחנו לקחת את ה"הדר" מכוחות החיצוניים ולהכניסו לתחום הקדושה.

יותר מכך, הסיפא של הימים הקדושים הללו היא שמחת תורה, בה אנו חוגגים את השלמת קריאת התורה בשמחה גדולה. צורת השמחה שנוהגים בה בישראל היא עשיית הקפות סביב בימת ספר התורה, מנהג שהשתרש בכל תפוצות ישראל. מקור מנהג זו מתחיל כבר בחג הסוכות, בו היו מקיפים את המזבח בבית המקדש עם ערבות (משנה סוכה ד, ה). בזמן הזה, שאין לנו מזבח, נוהגים אנו להקיף את בימת ספר התורה בבית הכנסת.

כאשר משלימים את שלושת המהלכים הללו - ההכתרה בראש השנה, הטהרה ביום הכיפורים, והשמחה בסוכות - מגיעים לזמן של "הדר" בשלמותו, שבו חוזרים בחזרה אליו יתברך שמו עם כל חלקי ההדר שנאספו ונתקנו.

לפי זה, בעומק הדברים, הביטוי "ברוב עם הדרת מלך" מכיל בתוכו משמעות עמוקה של השבת כל ההדר והיופי של הבריאה כולה לשורשה העליון. זהו מהלך יסודי אחד המתפרש לאורך כל הימים הנעלים הללו מראש השנה ועד שמחת תורה. ענין תיקון מדרגת ה"הדר", כפי שמבארים רבותינו, הוא גילוי האור העתיד להאיר בסוף הימים - אור משיח צדקנו.

כשם שנאמר על תכלית הבריאה כולה "לא נתאווה הקב"ה אלא להיות לו דירה

בתחתונים", כך יש לראות את המושג "הדר" כמתקשר למילה "דירה". האתגר הרוחני הגדול הוא לגלות את הדר המלכות האלוקית בכל פרטי הבריאה, ובכך להפוך את העולם התחתון לדירה ראויה לשכינתו יתברך. כאשר מגלים את ההדר הפנימי הטמון בכל חלקי הבריאה, אז מתממשת במלואה התכלית של "דירה בתחתונים".

הסוכה, בהקשר זה, מהווה דוגמה מוחשית ל"דירה" הזמנית שבה מתגלה מציאות ההדר במלואה. כפי שאמרו חז"ל (סוכה יא ע"ב) שהסוכה היא כנגד ענני הכבוד שהקיפו את ישראל במדבר, כך היא מייצגת את המקום המקודש שבו מתכנסת ומתגלה מציאות ההדר האלוקי בתוך העולם הזה.

מדרגת ה"הדר" כוחה גדול, שכן היא מתקנת את כל השבירות והקלקולים שבבריאה. כידוע שהעולם הזה נברא מתוך "שבירת הכלים", וכעת תפקידנו לאסוף את כל הניצוצות ולהשיבם למקורם. תהליך זה הופך את כל המצבים ומצרף את כל חלקי המציאות יחדיו. אף שכל פרט לעצמו עלול להיראות כקלקול או פגם, בשלמות הכוללת של "ברוב עם הדרת מלך" מתגלה האחדות הנעלמת.

מכאן מובן עומק הדין של יום הכיפורים, בו אנו "מתירים להתפלל עם העבריינים", ובכך מתגלה במלוא עוצמתו העיקרון של "ברוב עם הדרת מלך". אין זה רק עניין של ריבוי אנשים בתפילה, אלא צירוף אמיתי של כל חלקי נשמות ישראל, גם אלו שנדמות כרחוקות, למקשה אחת של עבודת ה'. (שיעור ראש השנה תשפ"ה 'הדר -הדרת מלכות)

גילוי אגודה בשמחת תורה

מנהג ישראל ויסודו בהררי קודש בדברי חז"ל, שמצרפים את שמיני עצרת עם שמחת תורה, ונראה דעומק הדבר, לפי מה שנתבאר הוא כך, יש את כח הכלל יש את כח הפרט, וכוח שורש האיגוד בכללותו הוא בתורה, כפי שנתבאר כי האיגוד שבבחינת הזמן מתחיל מחג הפסח שהוא באופן של איגוד אגודת אזוב, באופן של אכילה של כורך לשיטת הלל, הקרבת העומר עומר מלשון מצרף מקבץ גם יחד, עד שמגיעים לחג מתן תורה שם נאמר ויענו כל העם יחדיו ויאמר כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. והשורש של ויענו כל העם יחדיו מהיכן הוא?, כי הרי שישים ריבוא אותיות לתורה כנגד ישראל כדברי חז"ל כידוע מאוד אז שורשם באורייתא הוא אחד.

ישראל נקראים אגודה מכח אחיזתם בתורה, וזהו ה'שמחה' שבגמרה של תורהאיסתכל באורייתא וברא עלמא האורייתא היא תמיד בסוד איגוד, בהתגלות שלה בפועל נעשה התפרטות. התורה נקרא עץ חיים למחזיקים בה כמו שהזכרנו דברי חז"ל העץ ביסוד גזעו הוא אחד, בהתפרטותו הוא מתפרט, מעין כך ישראל התורה היא העץ חיים, וישראל הם השישים ריבוא שישים אותיות שהתפרטו. אחד מהשבעים שמות שיש לכנסת ישראל שהוזכר בחז"ל מובא בבעל הטורים, אחד מן השמות שישראל נקראים זה אגודה, ויעשו כל ישראל אגודה אחת לעבדו בלב שלם. אז כוח של ישראל הם אגודה זה אחד מן השמות שלהם, מאיפה השורש שישראל נקראים אגודה?, הם אגודים מכוח מה שבאורייתא בשורשו זה אחד משם הם אגודים.

ממילא כשמגיע היום של שמיני עצרת שבו לא נשאר בידינו אלא את האגודה, אין מאיפה לגלות את האגודה אלא רק מאותו הכוח דאורייתא, זה יום שמחת תורה של מנהג ישראל.

העומק לפי"ז שעושים שמחה לגומרה של תורה, יש מה שהתורה היא אחד בשורש ויש את ההתפרטות שהיא התפרטה לשישים ריבוא, ובשמחת תורה מתגלה שהשישים ריבוא האותיות הללו על אף שהם נראים שישים ריבוא, בעומק הם מחוברים לשורשם

שהם אחד, אש שחורה על גבי אש לבנה קלף שאנחנו כותבים ע"ג גויל אז הגויל מצרפם, זה הופך להיות אחד.

עצרת הוא סיום העצרת דשבועות שכל התורה מגלה את האחדעומק הגילוי שמתגלה עושים שמחה לגומרה של תורה זה ברור לכל בר דעת כמו שחג הסוכות הוא חג האסיף בסוף, גם אנחנו עושים שמחה לגומרה של תורה. במתן תורה בחג השבועות מתגלה שהשורש הוא אחד בתורה. מה מתגלה בסיפא של חג הסוכות, שמיני עצרת זמן שמחת תורה שהסוף גם בהתפרטות האחרונה מדגישים, אינו אלא גילוי של אחד, זה עומק מה שנשאר ממדרגת חג הסוכות, מתגלה העצרת בסוף עצרו עמי עוד יום אחד, אני ואתם כנסת ישראל, האחד בשורש זה הקודשא בריך הוא, אבל איסתכל באורייתא וברא עלמא ומתגלה שהאחד הוא לא רק בשורש העליון כביכול ישראל עלו במחשבה תחילה להיבראות, קוב"ה וישראל חד, אלא קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל חד בשורשם העליון ובהתפשטותם עד ההתפשטות האחרונה, זה חג שמיני עצרת שמתגלה.

איסתכל באורייתא וברא עלמא כוח האיגוד שמתגלה בעומק של שמיני עצרת, הן באיסכתל באורייתא בשורשו, ובאחריתו עושים שמחה לגומרו של תורה, והן בברא עלמא סדר הזמנים עד חג האסיף כמו שהוזכר, הוא מקום של הסוף שאוסף ומצרף את הכל גם יחד. כאן מונח האיגוד.

א"כ התמצית שעולה מכל הימים הללו, הוא שהאיסתכל באורייתא וברא עלמא על כל חלקיהם כולם מאוגדים גם יחד, והוא כוח האיגוד שמאגד את הדומם צומח חי ומדבר, הכוח של האיגוד כמו שהוזכר מקיף את העולם שנה ונפש את המקום ואת הזמן ואת נפשו של האדם. באופן הזה עומק כוח האיגוד, הוא לצרף את הפרטים ולאוגדם גם יחד לכלל, זה עומק שלימות המדרגה של הצירוף שמתגלה בימים הללו. (בלבביפדיה מחשבה ערך אגד)

שמחה מעל הטבע

יום שמיני עצרת יש לו ב' שמות. שמיני עצרת ושמחת תורה. כלומר יש כאן ב' בחינות של שמחה. יש שמחה בבחינת "עצרת", שהקב"ה אומר לבנ"י "עצרו עמי עוד יום אחד" (עי' תנחומא פינחס סי' טז ורש"י ויקרא כג,לו ורש"י במדבר כט,לה), והשמחה בבחינה זו היא שמחה בקב"ה, בשהייה עמו בצותא, ביחידות. ויש בחינת שמחה מחמת שמחת תורה, שמחה בדבקות בתורה, ושמחה לגומרה של תורה.

יש שמחה של חתן וכלה, שמחה זו היא שמחה של ז' ימים. לעומת זאת, השמחה בשמיני עצרת, היא שמחה בבחינת שמונה, "יום שמיני". מהות ההבדל, כנודע שבחינת מספר שבע, הוא בתוך הטבע, ולכך שמחת חתן וכלה שהיא שמחה בתוך הטבע, שמחה בהתחברות של שני כוחות טבעיים, לכך שמחה זו היא בבחינת שבע, שמחה בתוך הטבע. לעומת זאת השמחה ביום שמיני עצרת, היא שמחה מעבר לגבולי הטבע.

נבאר: מנהג ישראל שמיד שמסימים את התורה "לעיני כל ישראל", מתחילים מיד ספר בראשית. טעם הדבר שהתורה היא בלתי מוגבלת, אין לה סוף. האות האחרונה של התורה היא ל', והאות הראשונה של התורה היא ב', הרי לנו אותיות "לב". הלב הוא המלך של האברים כנודע, וכל בחינת מלך הוא מעל אלו שמולך עליהם. במלך נאמר "מלך פורץ גדר לעשות לו דרך ואין מוחין בידו" (פסחים קי ע"א) זהו בחינת "הלב", הוא למעלה ממגבלות האיברים: אין לו הגדרים והסיגים של האיברים. וזו בחינת שמחת תורה, שמחה בבחינת "לב", לא שמחה בבחינת המוגבלות שבתורה, אלא

בחינת שמחה בבלתי מוגבל שבתורה. הן הן הדברים בבחינת השמחה של "שמיני עצרת", השם מעיד על עצמו שהוא בחינת "שמיני". בכל שבעת ימי חג הסוכות העבודה היא להבל את כל העוה"ז והטבע, ולבטלם (כפי שבואר לעיל) לאחר שביטל האדם את כל שבע מדות הטבע, ממילא דבק בקב"ה בבחינה של למעלה מן הטבע, בבחינת "שמיני עצרת".

השורש של המילה שמחה הוא שמח. בחילוף אותיות זה יוצא חמש. המילה חמש יש לה כמה משמעויות. א. לשון מספר חמש. ב. לשון חמושים, "וחמושים עלו בנ"י מארץ מצרים" (שמות יג יח) ופרש"י אין חמושים אלה מזוינים. נמצא שמלת חמש משמעותה מזוין למלחמה. כידוע בלשון הקודש שורש אחד כולל שני נושאים הפכיים (בסוד שלוב ההפכים) וכן הענין כאן. שמחה ענינה כשאדם כבר גמר עם המלחמה, הוא נתעלה ממגבלות הטבע, והוא כבר נסתלק מבחינת "שבע יפול צדיק וקם" (משלי כד,טז), הוא מעל כל זה, הוא חי בשמונה כבר, אין לו מלחמות עם הענינים הטבעיים. לעומת זאת חמש מלשון מזוין ענינו, שאדם עדיין נמצא בתוך הטבע ויש לו מלחמה עם בחינת ז' אומות, ז' מדות רעות, ועדיין לא נצחם, הוא נמצא בתוך הטבע, בתוך המלחמה עם הכוחות הטבעיים.

כתיב (ישעי' לה, י) "ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברינה ושמחת עולם על ראשם" וגו'. ופי' בתרגום "וחדות עלם תהי להון די לא פסקא" וכו'. מדוע השמחה האמתית מוגדרת שמחה "על ראשם"? הענין הוא כפי שבואר לעיל. שמחה אמתית, שמחה בלתי מוגבלת שאין לה הפסק כמו שפ' התרגום "די לא פסקא", שמחה מסוג זה בהכרח לא יכולה להיות בתוך מגבלות הטבע, הטבע בודאי יחצוץ ויפריע לשמחה זו. רק שמחה שמעל הטבע יכולה להיות בבחינת "די לא פסקא" ולכך שמחה זו היא בבחינת "על ראשם", מעל תפיסת מציאות האדם, מעל המגבלות של האדם. אילו השמחה היתה "למטה מראשם", היה חל בה המגבלות של האדם. רק שמחה "מעל ראשם", מעל תפיסת מציאות האדם, יכולה להיות שמחה תמידית.

עובר כ"ב תשרי, עובר שמיני עצרת, עובר שמחת תורה, עם מה האדם נשאר ביד? ה"שמיני" עבר, השמחה חלפה, מה הקנין שיצא לנו מכל זה? שמחה ענינה שאדם שמח בדבר שנוסף לו. על עצם הויתו של האדם, האדם אינו שמח, זו טבעו של אדם (יש שמחה בבחינת שמח בחלקו ואכמ"ל). נמצא השמחה הוא בדבר שאדם השיגו אולם עדיין אינו עצם הויתו, כשיהפוך הדבר לעצם הויתו תתבטל השמחה, וזו עבודת האדם. העבודה בשמיני עצרת ושמחת תורה, לשמוח בקב"ה ובתורה בבחינת שמעל הטבע. לאחר שזכה האדם לשמוח בזה, עליו להפוך זאת לעצם מעצמיו, לחלק מהויתו, שיחוש התחברות גמורה לקב"ה למעלה מגדרי הטבע, וכן דבקות בתורה למעלה מגדרי הטבע. וכשיהפך זאת לחלק מהויתו ממילא תתבטל השמחה בזה. לכך לאחר כ"ב תשרי אין שמחה, לא מפני שחלף האור הנפלא של יום זה, אלא להיפך, שלאחר עבדות היום, הפך האדם את אור זה, מאור מקיף, חיצוני אליו, לאור פנימי, לעצם הויתו, לחלק מעצמותו, ולכך אין בזה כבר שמחה. עתה, שומה על האדם, לשאוף למדרגה יותר עליונה, וממנה ישאב את שמחתו. (שיעור אחרי החגים)

מחשבה

שמחת תורה "נגילה ונשמחה בך"

ידוע לשון חז"ל על הפסוק "הגיחה ונשמחה בך" מהו ה'בך' שנאמר כאן - "בך בקודשא בריך הוא, בך בתורה".

והגילוי הזה מתגלה בעיקר בזמנים שיש בהם גילוי של תורה דהיינו בזמן מתן תורה וביום שמיני עצרת - יום 'שמחת תורה'.

ובפרטות, בשמיני עצרת, מחד נאמר בלשון הפסוק 'עצרת' שדרשו ע"ז חז"ל 'עצרו עמי עוד יום אחד' שזה יחס של שמחה 'בו בקודשא בריך הוא' ומאידך מכח תקנת חז"ל לסיים את התורה בשמיני עצרת, שמיני עצרת הוא יום שמחת תורה שעושים בו סעודה לגמרה של תורה, וזהו א"כ ה'בך בתורה' - שמחה בבחינת החיבור לתורה הקדושה.

ולכן שמיני עצרת הוא ביום כ"ב לחודש תשרי בבחינת 'בך' שכשמתגלים האותיות של כ"ב לחודש תשרי מתגלה 'בך בקודשא בריך הוא' שנקרא 'שמיני עצרת' מלשון 'עצרו עמי' כמו שהוזכר, ומתגלה גם 'בך בתורה' במה שעושים בו סעודה לגומרה של תורה.

אבל שם מתגלה דייקא החיבור של קודשא בריך הוא ואורייתא במה שהגילוי של אורייתא היה ע"י המאמר שנאמר מפיו יתברך שמו, כלומר שהגילוי של קודשא בריך הוא עצמו הוא הוא זה שמגלה את התורה.

וזה מה שמונח בדברי הגמ' בשבת הידועים מאד שכשישראל אמרו נעשה ונשמע ירדו מלאכי השרת וקשרו לכ"א מישראל ב' כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, שבעומק זה מושרש במדרגת ה'בך' שמתבארת כאן שהרי בך הוא ר"ת ב' כתרים, אלו הם א"כ הכתרים של מתן תורה שהמלאכים קשרו לכ"א מישראל.

והרי ששורש ה'בך' מתגלה בזמן נתינת התורה ששם כביכול היה ראשית הגילוי של התורה, והוא מתגלה בסיפא של התורה בשמיני עצרת שעושים סעודה לגמרה של תורה, שגם בו מתגלה מדרגת ה'בך'. (בלבביפדיה עבודת ה' ערך בך)

שמחת תורה זמן יחוד

"**אסתירה**", סתר, סת-ר, ס-ת, ר"ת סופי תיבות בחינת סוף, והסוף בחינת סיתום, סתם, סת-ם. וסביבות הדבר עושים מסגרת, כמ"ש (שמות, כה, כה) למסגרתו סביב מסגרת, גמר-סת. ומקום הסיתום הוא מקום ההסתרה, סתר, סת-ר. בחינת כיסוי, כסות, כו-סת. וכאשר זהו הסתרה דתיקון זהו בחינת סוכת, סת-כו, כי הסוכה מקום ההסתרה, כמ"ש (ישעיה, ד, ו) והסוכה תהיה לצל יומם מחרב ולמחסה ולמסתור מזרם וממטר. וסוכות סוף המועדים, ודו"ק. ונקרא חג האסיף, כשמו של יוסף שנקרא כן ע"ש אסף ה' את חרפתי, לשון אסיפה. ואשת יוסף, אסנת, אנ-סת. ויש סוף מדין האסיפה, שהוא סוף כל תהליך הגידול. ויש סוף בגידול עצמו, כמ"ש (שמות, לב, לב) והחטה והכסמת לא נכו כי אפילות הנה, מאחורות הנה. כסמת, כמ-סת.

וכאשר הדבר יוצא מחוץ לסוף, מחוץ לסיתום, זהו בחינת ספחת, פח-סת. וזהו מסית, מי-סת, שמסית לצאת מחוץ למסגרת. ועל מנת לישרו למסגרת, זהו מלאכת סיתות, מסתת, מת-סת. והחלק היוצא בסיתות נקרא פסולת, פול-סת. והחלק הטוב נקרא סלת, ל-סת. וזהו הסכת, הכ-סת, היינו שמטה אזנו, "הסכת ושמע", לברר מהו הפסולת ומהו הסלת.

וזהו חודש תשרי שמזלו מאזנים, הנגלה בר"ה ויו"כ שהקב"ה דן ושופט ושוקל מעשי הנבראים במאזנים. אולם אצל ישראל נגלה

כח האזן, בבחינת "הסכת ושמע" כנ"ל, במצות תקיעת שופר, "לשמוע" קול שופר. ואח"כ נגלה ביו"כ הסתרה דתיקון, שהוא בבחינת המצאות בני ישראל בסתר כנפיו של הקב"ה, כמ"ש יסתירנו בסתר כנפיו, בבחינת מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל, וכמקוה שנכנסים לתוכו ונסתרים. ואח"כ ממשיך כח הסתתרות זו בסוכה, בצילא דמהימנותא. ואח"כ שמחת תורה, סוף, שעושים שמחה לגמרה של תורה, והיינו, שמחה למדת ס-ת, למדרגת סופי תיבות, ודו"ק היטב. וכן שמיני עצרת, עצרו עמי יום אחד. ואזי מש"כ (ישעיה, ח, יז) וחכיתי לה' המסתיר פניו מבית יעקב וקויתי לו, אזי בשמיני עצרת מוסר ההסתרה, ונהפך לזמן יחוד, כחדר יחוד שדינו שיהא מקום סתר מזולתו, אולם גלוי בלא לבוש למי שמתיחדים עמו. וזש"כ (שם, מב, א) אכן אתה אל מסתתר (לאוה"ע), אלהי ישראל מופיע, שנגלה לישראל. (רל"א שערים ערך ס-ת)

גילוי "אש שחורה ע"ג אש לבנה"

ביום הראשון לבריאה נאמר (בראשית א ד) 'ויבדל אלהים בין האור ובין החשך', אולם בחג הסוכות ובאור העתיד להתגלות שהוא 'אורו של לויתן' האור והחושך מתחברים יחד, 'והיה לעת ערב יהיה אור'. כי שם יתגלה הצירוף של האור והחושך יחד, שעד עתה היו שתי נקודות נבדלות זו מזו.

הצירוף שמתגלה בחג הסוכות הוא ביום שביעי של ערבה, שהוא כנגד דוד המלך כי הוא שורש הגרים, ולכן הוא נקרא 'הושענא רבה', מאחר שיש בו ישועה רבה. ביום זה מתוקנת השקיעה שב'ויהי ערב' כי מתגלה גם הזריחה שב'ויהי בוקר', ונבררת מציאותו של כל אחד מהם במקומו. מטעם זה שלימות החג היא שמחת גמרה של תורה שבחג שמיני עצרת. שהרי כשם ששמחים בחג האסיף שהוא גמרה של שנה, שמחים גם בגמרה של תורה. והקשר שבין הדברים מבואר, שהרי הקב"ה 'איסתכל באורייתא וברא עלמא' (זוהר ח"ב קסא.), דהיינו שההסתכלות בתורה היא שורשו של העולם, והרי קודם בריאת העולם הייתה התורה 'כתובה באש שחורה על גבי אש לבנה' (מדרש שוח"ט צ יב), וממילא אין הבדל בין הגילויים, אלא הכל מאותו שורש, האור והחושך שניהם מציאות אחת של אש, ורק המראה שלהם הנגלה לעין הוא שונה, שזה נראה בולט וזה נראה שקוע, כדוגמת השקיעה המגלה במראה 'שקערורות' שבנגע צרעת, אולם ללא ה'ארור' שבה, מאחר שזו שקיעה המגלה את הקיום ולא את הכילוי, גילוי אמיתי של שני מיני אש. ועל כן גמרה של תורה ביום השמיני הוא הפרי של גמרה של שנה ביום השביעי, כי מאחר שכבר התגלה השקיעה של השנה בגילויה האמיתי, מעתה מתגלה שקיעתה של תורה בגילויה השלמה בשמחת תורה.

הצל המתגלה בסוכה, וחיוב הגר שנאמר בסוכה, הוא שורשו של דוד מלכא משיחא, כי זהו גילוי האור שלעתיד לבוא, שהוא יתגלה באורו של לויתן בבחינת 'אש שחורה על גבי אש לבנה'. שניהם מאירים, אבל באופן של שקוע זה מזה, וזהו האור שנאמר בו 'ויהי אור'. האדם מוקף באור אין סוף והוא עצמו שקוע בתוכו, ועומקם של חג הסוכות ושמחת תורה הוא, לגלות שהאור אין סוף ממלא את הכל, והאדם כביכול נמצא גנוז בתוכו. למעלה מכך 'אין עוד מלבדו' כפשוטו. בעולם הנבראים המקום העליון ביותר הוא חג האסיף, האסיפה העליונה, שבו זוכים למדרגה כמדרגת זמן תפילת נעילה שהיא בזמן השקיעה כשהחמה בראש האילנות, לגלות את האור הטמון בשקיעה. והקומה שמעליה היא ההארה המתגלה בחג שמחת תורה, שבו מגלים את האש שחורה שעל גבי אש לבנה, ששם שקועות נשמותיהם של כלל ישראל, שהם טמונים באורו יתברך. (בלבביפדיה מחשבה ערך אזרח))

דידן נצח -
ניצחון מכח התורה ומשה

הנה כתיב (ויקרא כג, מ) 'ולקחתם לכם ביום ראשון פרי עץ הדר', וידועים דברי חז"ל (ויק"ר ל, ב) בביאור ענין ארבעת המינים, שהם ככלי זין שנלחמים בהם, וכשיוצאים ישראל בהם רואים כולם שישראל ניצחו בדין, ודידן נצח. והדבר דומה למי שניצח במלחמה, שלוקח את כלי זיינו ומגביהם ומרימם להראות שניצח במלחמה. עוד אמרו כעי"ז (סוכה לז:) שמנענעים אותם לכל צד כדי לעצור רוחות רעות וטללים רעים, והוו כעין כלי מלחמה המצילים מכל רע ומשביתים את כוחות הרע.

והנה לבד מענין המלחמה כפשוטה, מצינו בדברי חז"ל במקומות הרבה שנתכנה ענין המלחמה לתלמידי חכמים העוסקים בתורה, ונקראו בלשון חז"ל לוחמים מלחמתה של תורה (ראה מגילה טו:; סנהדרין מב: ועוד). וכגון גבי דוד אמרו, מאי דכתיב ביה 'ואיש מלחמה', שיודע לישא וליתן במלחמתה של תורה (רו"ר ד, ג). נראה מכך, ששורש המלחמות היא מלחמה במדרגה של תורה.

וכן חזינן במלחמה הראשונה אחר יציאת מצרים, [לבד מעצם יציאת מצרים עצמה, שנשלמה בקריעת ים סוף, ושם נאמר (שמות יד, יד) 'ה' ילחם לכם ואתם תחרישון'], שהיא מלחמת עמלק, וכתיב התם (שם יז, ח) 'ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים', ונודעו דברי חז"ל (תנחומא בשלח כה), ברפידים, שרפו ידיהם מן התורה. והרי לן שמחמת הרפיון מדברי תורה נתעוררה עליהם המלחמה בפועל, אבל בשורש, המלחמה לעילא נעשית על ידי לימוד התורה, ובכוח התורה מנצחים את השונא לתתא, וכשרפו מדברי תורה בא עמלק ונלחם בהם בפועל.

ועמלק נתגבר מאד על הנחשלים, כדכתיב (דברים כה, יח) 'ויזנב בך כל הנחשלים אחריך', ואמרו חז"ל (פרקי דר"א פמ"ד, הובא ברש"י שם) שהם אותם שפלטם הענן. הענן הזה הלא הוא ענני הכבוד שמורים על הסוכה, ואם כן אותם שפלטם הענן הם אותם שאינם ראויים לשבת תחת צל סוכה, ואליהם נטפל עמלק. ועמלק מגיע להלחם עם ישראל בעת שמסתלקים ענני הכבוד, כמו שאמרו חז"ל (תענית ט.) עה"פ (במדבר כא, א) 'וישמע הכנעני מלך ערד', שראה עמלק שמת אהרן ונסתלקו ענני הכבוד לכן חזר ובא להלחם בישראל. כלומר, שבסילוק מצות הסוכה אז מתגבר עמלק ומתעתד להלחם בישראל. וידועים דברי הגר"א (בביאורו לשיר השירים א, ד) שמצוות הסוכה שהיא זכר לענני כבוד, אינה זכר לענני הכבוד שהיו מתחילה, אלא לענני הכבוד שחזרו אחר חטא העגל, והם שורש מצוות הסוכה, ואחר סילוק ענים אלו בא עמלק. ומכוח משה רבינו ניצחו ישראל את עמלק כמבואר בכתובים, ומשה הוא שורש מציאות הנצחון על עמלק.

ומצינו במלחמת עמלק, שהן הפגם והן הנצחון בא מכח הידיים. בעת הפגם נאמר 'שרפו **ידיהם** מדברי תורה', ובעת התיקון בנצחון המלחמה כתיב שמשה רבינו הרים את ידיו כלפי מעלה, 'ויהי ידיו אמונה עד בוא השמש'. עמלק התגבר על ישראל בכוח רפיון ידיים, ולכן נלחם עמו משרע"ה בהרמת הידיים.

והשתא יבואר היטב הציווי (ויקרא כג, מ) 'ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים' וכו', ואופן קיום המצוה הוא על ידי הלקיחה בידיים. והדברים נפלאים, כי עמלק אוחז במי שפלטן הענן, כלומר אלו שיצאו חוץ לסוכה ואין להם את קדושת הסוכה המגינה עליהם, וזאת מכח פגם הידיים, על כן אנו מתגברים עליו בכוח ארבעת המינים שהם 'מאני קרבא' לנצחון המלחמה. לקיחתם גם היא נעשית בידיים, כידי משה המנצחות את עמלק. ובלקיחה זו אנו לוקחים 'פרי עץ הדר', הדר מלשון דירה בסוכה, שעל ידי ארבעת

המינים חוזרים אל תוך הסוכה, בין ענני הכבוד.

ועל לקיחה זו אכן נאמר 'דידן נצח' כמובא לעיל. וניצחון זה על עמלק הוא מכוח מדרגתו של משה רבנו, שהוא שורש מלחמתה של תורה. ועליו נאמר 'ויהי ידיו אמונה עד בוא השמש', כי הוא המתגבר לנצח את עמלק בכוחו שהוא כוח התורה.

ובדרך זו יש לבאר באופן נוסף את השייכות בין שמחת תורה לחג הסוכות, שכן הדבר צריך ביאור. כי שמחת תורה הוא זמן גומרה של תורה, ויש לו שייכות מסוימת ליום הכיפורים שבו ניתנו לוחות שניות, אבל מה השייכות לחג הסוכות. ומדוע נהגו ישראל לסיים התורה ולהתחילה ואף לעשות שמחה לגומרה של תורה דווקא אחר חג הסוכות.

ולדרכינו יתבאר, כי הנצחון בחג הסוכות הלא הוא מכוח מדרגתו של משה רבנו, בחינת "ויהי ידיו אמונה", מלחמה בכוח ידי משה, ומלחמה זו החלה מחמת שרפו ידיהם מן התורה, וארבעת המינים הם נצחי קרבא בכוח הידיים המחזיקות אותם שהם בחי' מלחמתה של תורה. וכל אותם שפלטן הענן חוזרים אל קדושת ענני הכבוד תחת צל סוכה מכוח ארבעת המינים, שהם נצחונו של משה במלחמתה של תורה כנגד עמלק. אם כן מה נאה לעשות שמחה לגומרה של תורה בגמר ימי חג הסוכות. ולכן נקראים ארבעת המינים 'הדר', כי מכוחם חוזרים לתוך הדירה שהיא הסוכה, וזה ההדר שמתגלה מכוחו של משה רבינו.

ואם כנים הדברים, יש להוסיף נופך בהם, ע"פ דברי הגמרא הידועים במסכת שבת (דף פח.) 'ויתיצבו בתחתית ההר, אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית וכו', אמר רב אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא, אמר רבא אף על פי כן הדור קבלוה בימי אחשורוש'.

והנה היתה מלחמה על נתינת התורה לפני מתן תורה, והיתה מלחמה נגד התורה אחרי מתן תורה. לפני מתן תורה רפו ידיהם מן התורה ובא עמלק ונלחם בהם, ולאחר מתן תורה חטאו בחטא העגל מכוח הערב רב, ובעוון זה נשברו הלוחות הראשונות. כמובן ששורשם אחד, בפרט שעמלק הוא אחד מחמשת מיני הערב רב. וי"ל שענין 'הדר קיבלוה בימי אחשורוש' שנעשה בימי הפורים הוא מתקן את הפגם ש'רפו ידיהם מדברי תורה' בעת מלחמת עמלק, כי בפורים מוחים את עמלק, והדר זה הוא שורש ההדר שמתגלה בשמחת תורה אחרי שמנצחים את עמלק. לכן היום הראשון של פורים הוא בי"ד אדר, מורה על כך שיום זה הוא תיקון היד שנפגמה במלחמת עמלק, ובפורים שהוא זמן מחיית עמלק נתקנת הי"ד. זה העומק הפנימי של תיקון ההדר. נמצא שבחג הפורים נתקן ההדר, ואינו רק מלשון חזרה, שחזרו וקיבלו את התורה, אלא אף מלשון הידור, שקיבלוה עליהם בהידור ומאהבה. (בלבביפדיה מחשבה ערך הדר)

שמחת תורה
המשך הגילוי של סוכות

כתב בלקוטי מוהר"ן (תורה רס"ו) וז"ל, התורה יוצאת מבינה שהיא בחינת סוכה, כמ"ש (משלי, א) ואל תטש תורת אמך, בחינת "אם לבינה", שהוא בחינת סוכה כנ"ל. וע"כ תכף אחר סוכות הוא שמחת תורה, כי מבחינת סכה משם יוצאת התורה. נמצא ע"י שנכנסו בסכה, נעשים בעצמם בבחינות התורה, כי משם יוצאת התורה. ואז מתחלת התורה שהוא בראשית, בחינות בית, היינו בית דבראשית (בית - ראש), בחינת ויעקב בנסע סוכתה ויבן לו בית, עכ"ל. ועיין חיי מוהר"ן (אות נ"ו).

ובעומק, מתחיל ביוה"כ שבו נתנו לוחות שניות, ומתפשט לסוכה שהוא בחינת אמא,

כמ"ש (תהלים, קלט, יג) "תסוכני בבטן אמי", ושם בא מלאך ומלמדו כל התורה. ואמו בבחינת סוכה. וכן נר דלוק על ראשו, כמ"ש "בהלו נרו על ראשי", והוא בחינת סוכה - כתר, כמ"ש רש"י (שבת, פח, ע"א). ואזי שמחת תורה, בבחינת עצרו עמי עוד יום אחד. ואח"כ יוצא מסוכות ועצרת לאוירו של עולם, כדוגמת תינוק שיוצא ממעי אמו, ואזי משכח תורתו. וזה שעושין שמחה לגמרה של תורה, כי מכאן ואילך משכח, ודו"ק היטב.

וכתב בלקוטי הלכות (יו"ד, הלכות ס"ת, ה"ד) וז"ל, בחינת סוכה שעושין אחר יוה"כ, וכו', ועיקר הסכך הוא מפסולת גרן ויקב וכו', שמחל לו השי"ת כל עוונותינו, ונתהפכו כל העונות לזכיות (וזה נעשה בסוכות, שהוא בחינת אהבה, וימינו תחבקני, כנודע), ונעשו מעונות ישראל תורה. כי זה אנו רואין ע"י מצות סכה, שמפסלת דייקא נעשה הסכה, שזהו בחינת שמעונות ישראל נעשה תורה, כי כשנהפכין העונות לזכיות ונעשה מהעונות תורה, זאת התורה היא סתרי תורה וכו', וזהו בחינת סוכה, כי סוכה גבוה מאוד (עשרים אמה, כתר, כנודע), והיא בחינת סתרי תורה, עיי"ש.

ואמרו חז"ל (אבות, ו, ג) אין כבוד אלא תורה. וזהו סוכה, ענני כבוד, תורה הנקראת כבוד. וזהו בחינת אהרן, שתורתו בבחינת אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, לתורה בחינת שלום, תורת שלום. וזהו סוכת שלום, תורה של שלום.

ואח"כ בא שמיני עצרת ושמחת תורה, שהוא תורת הכבוד היוצאת מתוך סוכת כבוד, שיש בה גילוי של תורת כבוד. ועיין ליקוטי הלכות (או"ח, הלכות תפלה, ה"ו) וז"ל, וזה בחינת שמ"ע ושמח"ת, שאז מסיימין התורה, ומתחילין התורה, ואז מכבדין את כל אחד בקריאת התורה, ואומרין לו תן כבוד לתורה, עיי"ש בהרחבה. (בלבביפדיה מחשבה סוגיות במחשבה ערך כתר)

אור וכלי בתורה

יש אור ויש כלי, יש שפע ויש בית קיבול, התורה הקדושה מצד אחד היא אור "נר מצוה ותורה אור" אור תורה, ומאידך היא נקראת כלי כדברי חז"ל כידוע "כלי אומנותו של הקדוש ברוך הוא", זה אחד מהפנים העמוקות שמתגלה בתורה שיש בה איחוד של אור וכלי, "תורה אור" ו"כלי אומנותו". מצד כך "פקודי ה' ישרים משמחי לב" - "והיית אך שמח" אך ראשי תיבות אור כלי, זהו ה'אך שמח' כדברי הגמ' שמשם ילפי' לרבות לילי יו"ט האחרון של חג שזהו שמיני עצרת - 'שמחת תורה'. מכח האור וכלי חל ה'אך שמח' ה"פקודי ה' ישרים משמחי לב". (רל"א שערים ערך אגן)

מדרגת שבועות ושמחת תורה

איתא בגמרא (יומא כא א) ששה אשות הם והאש העליונה היא אש אוכלת אש, ויתבאר שהאש הלבנה אוכלת את השחורה שמדרגת הלבנה עליונה ממנה. ונאמר עוד על בנין בית המקדש כדרשת הגמרא בהכונס (ס ב) 'באש הצתי ובאש אני עתיד לבנותה ואני אהיה לה חומת אש סביב', ולפי פשוטו היה שייך לומר שבאותה האש עצמה שחרבה תבנה, אך אינו כן למתבונן, אלא נראה ביאור הענין, דהאש השורפת היא האש דידן, שצבעה אדום (או צהוב הדומה לו) או כששורפת פסולת נעשית שחור, ובאש זו חרב בית המקדש, שהיא אש במדרגת חברבורות, וזה חורבן מלשון חרב, אך לעת"ל האש שתבנה היתה לה כחומת אש סביב, היינו כדברי הגמרא (יבמות סב ב) כל השרוי בלא אשה שרוי בלא תורה ובלא חומה, שחומה הוא מלשון חמה - כעס, והוא האש האדומה, אך זהו בעוה"ז אולם לעת"ל 'אני אהיה לה חומת אש סביב' היינו שתהיה אז אש לבנה מסביב, וזה יהיה כח התורה לעת"ל. ובכח הגילוי הזה מתגלה הלבנוניות, וזה מתגלה כידוע שהאות האחרונה בתורה היא

ל' והראשונה היא ב' והיינו אותיות 'לב' שהם שורש הלבן, וזה ענין הגלילה מסיפא לרישא.

ומבואר עתה שמדרגת שבועות הוא נתינת התורה, ומדרגת שמחת התורה היא בשמיני עצרת, ובהגדרה פשוטה, במתן תורה ניתנה התורה שבע"פ, שהרי הקב"ה אמר את הדברות בע"פ, (ורק אח"כ נחקקו בלוחות כמבואר בדברי רבותינו), ועל תורה שבע"פ נאמר ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים, ועל תורה שבכתב נאמר ייתר אות אחת או הוסיף אות אחת פסולה, שצורתה היא במדה של אורך ורוחב שטח ועומק, והרי שחקיקת דברי תורה שבע"פ בלוחות צמצם והגביל את מדרגת התורה, אך בשמחת תורה אנו מקיפים שלוקחים את הספר תורה שהוא תורה שבכתב, באופן שהוא גלול ורק החלק הלבן שבו גלוי, ומנשקים את הספר תורה במקום הלבן שבו, (או ממש או על ידי מטפחת), וזהו שמחת תורה שההארה שמתגלית בתורה הוא במדרגת הלבן ולא השחור, וזהו השורש למנהג לעשות הגבהה בס"ת כשהוא גלול, שרואים רק את הלובן שבו. ובמתן תורה שאחר כך נשברו הלוחות והיה חברבורות - חרב ובהרת - תבירו, ניתנה התורה במדרגת השחור על גבי הלבן אך בשמחת תורה שמחים והוא ההיפך מהעצבות המיתה והחורבן שבא משבירת הלוחות, כיון שרק בשחור יכול השחור שבו להביאו למדרגת נפילה, אך בשמחת תורה מתגלה הלבן שבו וע"כ אין בו עצבות אלא שמחה, כמשנ"ת שזה שורש ההקפות שמתגלה בהם היקף הלבן, וגוללים ורואים ישראל בעיניהם הלבנות את הלבן שבו.

ושני שמחות מצאנו, שמחה במוצאי יוה"כ שנאמר 'לך אכול בשמחה לחמך', ושמחה בשמחת תורה, ויתבאר ששמחת יוה"כ הוא מדרגת התיקון של העגל, וניתנו בו לוחות שניים כתובות שחור ע"ג לבן, אך זה בא רק כתיקון העגל, אך בשמחת תורה מתגלה עוד מהלך נוסף של דברי תורה בלבנוניות.

והרי נתבאר ענין אין מוקדם ומאוחר בתורה שמתגלה שחור על גבי לבן שהרי משתנות האותיות ממקומם, ויש לבאר שהרי הבדל יש בין לוחות ראשונים לשניים, שבראשונות כתוב זכור ובשניים שמור, והיינו שבאותם לוחות עצמם (כביכול שהרי באו השניים כהשלמה ותיקון לראשונים) היה מקום שכתוב בו זכור ומקום שכתוב בו שמור, ובפשוטו הרי יש ירידה מדרגת זכור - זכר לדרגת שמור, אך אמרו בחז"ל (ירושלמי חגיגה א ז ועוד) 'הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו שמאור שבה מחזירם למוטב', והרי שבלוחות שניים התגלה ענין זה שיש שינוי של אותיות והדבר שהיה שחור יכול להפוך ללבן, וזה שורש כפרת יוה"כ, אך עיקר הגילוי הוא בשמחת תורה שגוללים ורואים הלבן, ומנהג ישראל שביוה"כ לובשים לבנים, ובשמחת תורה יש מן המקומות שהש"ץ (דמוסף) לובש לבן. ויתבאר שחילוק יש ביניהם, שלבן של טהרת יוה"כ הוא כמצורע שהלבן הפך לבוהק - שנחלש הלבן וזה שורש הכפרה, אך בשמחת תורה נטהרים כאופן השני שטהרת מצורע שכולו הפך לבן, ויסודם שמצד המדרגה התחתונה הטומאה הלבנה הולכת ונחלשת ונטהרת, אך בעומק במדרגה העליונה הרי מתגלה שהשחור עצמו הוא לבן, והיא הטהרה השלימה המתגלה בהארת שמחת תורה ועומק מדרגת בהרת.

וידוע שיום הכפורים הוא כפורים, ומילת שלג בגימ' יחד עם אותיותיה היא של"ו - בגימ' פורים, וזה שורש מדרגת הדר קבלוה מאהבה בימי אחשורוש. הרי שיש לנו קבלת התורה בשבועות ושמחת תורה, ובפורים חוזרים ומקבלים את התורה לא מיראה מדגרת 'למען תלמדו ליראה אותי כל הימים', אלא מאהבה, שהיא מדרגת הלבן. ומצינו עוד שבכל השנה יש דין לעשות קידוש על יין אדום כנאמר 'אל תראה יין כי יתאדם' כמבואר בגמרא (ב"ב צז ב), ואם לוקח לבן כתוב שיש דין להוסיף אדום בשביל המראה, אך בפורים לכתחילה יש דין לא לקחת אדום אלא לבן, כנאמר לאבדם - לא

בדם, שעיקר הנס היה ע"י אסתר שהיא סיהרא - לבנה. ומבואר שבפורים אחר שקבלו במועדים דאורייתא את התורה בשלימותה, שמחת תורה, אז באים למועדים דרבנן לתקן הבהרת ומקבלים התורה, שבחנוכה גזרו להשכיחם תורתך, ודרשו חז"ל (בראשית רבה) על ארבעה מראות נגעים שהם כנגד ארבע גלויות, ובהרת היא כנגד יון, שהיו מבהירה בגזירותיה שאמרו כתבו לכם על קרן השור אין לנו חלק וכו', ומדרגת חנוכה היא לתקן את הבהרת הזו דקלקול, ובפורים מגיעים למדרגת התורה שמתגלה לא ביין האדום אלא הלבן, והשתא בידינו ענב שממנו היין, והענבים הם בשורש אדמומיות, אך כשיעשה מהם יין יתוקן הענב ויעשה עניו בו' - מדרגת משה רבינו, שפניו כפני חמה, וכמראה בהרת חמה עמוקה מן הצל, שמראה ומגלה על הדבר העמוק שבו, ואז מתגלה שורש הלבנוניות העליונה, ויתר ע"כ ע"י משיח כמשנ"ת לעיל.

ואז דברי התורה הם צירוף כל ישראל במדרגת הלבן, שהרי יש שישים ריבוא אותיות לתורה, והם כנגד שישים ריבוא נפשות ישראל כמ"ש חז"ל, א"כ יש שייכות בתורה לכל אחד על ידי שחור על גבי לבן, אך לעת"ל תהיה התורה מתגלה באש לבנה, דשורש התורה רות - תור - והוא בגימ' בהרת, וזה תורה חדשה מאיתי תצא. וצירוף הגרים שאינם בכלל שישים ריבוא יש לפרש באופ"א שיכול שיתחלקו האותיות בעוד אופנים, אך בעומק יש לבאר שבישראל יש אותיות של ר"ת שחור ולבן, ולעת"ל תתגלה מציאות שלמעלה מן השחור והלבן, שכולה מציאות לבנוניות. וזה מציאות העתיד לבא כמבואר בדברי רבותינו ובספר עמק המלך, שלבן הוא מציאות הפשטות והוא התגלות אור אין סוף, שההדרגה נמצא בשחור וההשתוות נמצאת בלבן, וא"כ תורה חדשה מאיתי תצא, היינו שלעת"ל יהיה גילוי שלם לנוכחות מציאותו הנעלמת שתהפוך למציאות גלויה בכל הבריאה, והבהרת דקלקול תחזור לתיקון, וזה לשון משיח מלשון שיח שהמשיח הוא היפך המצורע שמשיח בקלקול וגורם לבהרת כשלג, אך עזה כשלג - בעזות, ולעת"ל יבוא המשיח שסודו הוא משיח לפי תומו האור הלבן שמאיר בשלימותו, וזה האור הלבן של התורה שתורה חדשה מאיתי תצא. (בלבביפדיה מחשבה ערך בהרת)